

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΒΙΑΣΜΟΣ:
Ο ΕΦΙΑΛΤΗΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΧΕΙ ΤΟ ΔΙΚΟ ΤΟΥ
ΟΝΟΜΑ**

ΜΕΤΕΧΟΥΣΕΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ

*Αντωνοπούλου Μαρία
Βλαχοκόστα Αλεξάνδρα*

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

Λύσσαρη Ευαγγελία

ΠΑΤΡΑ ΜΑΙΟΣ 2008

Η Επιτροπή για την έγκριση της πτυχιακής εργασίας :

Υπογραφή

Κοντογιώργη Χρυσούλα

Υπογραφή

Λύσσαρη Ευαγγελία

Υπογραφή

Πενταράκη Μαρία

Ευχαριστούμε την :

**Υπεύθυνη καθηγήτρια κα Ευαγγελία Λύσσαρη για την
συμβολή στην ολοκλήρωση της πτυχιακής μας εργασίας.**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Ο βιασμός είναι ένα ιδιόμορφο και διαχρονικό έγκλημα και παράλληλα το πιο αποκρουστικό και μισητό στην πλειονότητα των ανθρωπίνων όντων. Παλαιότερα ο βιασμός θεωρούνταν έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας, κλοπή σεξουαλικής ιδιοκτησίας του πατέρα ή του συζύγου. Αργότερα με ρυθμίσεις που έγιναν στον Ελληνικό Ποινικό Κώδικα μετατράπηκε σε «έγκλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας». Παρόλο όμως τις αλλαγές στις κοινωνικές αντιλήψεις και τις πολιτισμικές προόδους, το φαινόμενο του βιασμού συνεχίζει να υφίσταται.

Το έγκλημα του βιασμού χωρίζεται στην απόπειρα, στον τετελεσμένο βιασμό και στην ασέλγεια. Αυτό που χαρακτηρίζει το ευρύτερο κοινό ως βιασμό διαφέρει από τον νομικό ορισμό. Το κοινό χαρακτηρίζει ως βιασμό μία ξαφνική βίαιη επίθεση από έναν άγνωστο, σ' έναν ερημικό δημόσιο χώρο, όπου πραγματοποιείται συνουσία (ένωση των γεννητικών μορίων). Όταν υπάρχει γνωριμία ανάμεσα στον δράστη και στο θύμα, τα περισσότερα άτομα δεν αναγνωρίζουν την επίθεση ως βιασμό. Αυτή είναι και η κυριότερη διαφορά που υπάρχει με τον νομικό ορισμό. Ο νομικός ορισμός συγκροτείται από τρία στοιχεία την κολπική διείσδυση, την χρήση βίας και την απουσία συναίνεσης του θύματος. Η απόπειρα βιασμού πολλές φορές δεν αναγνωρίζεται ως έγκλημα, παρόλο που είναι και έχει καταστροφικές συνέπειες για το θύμα.

Για την διερεύνηση και μελέτη του φαινομένου του βιασμού χρησιμοποιούνται οι θυματολογικές έρευνες. Πρόκειται για έρευνες που προσεγγίζουν το ίδιο το θύμα ή υποτιθέμενα θύματα βιασμού και συλλέγουν πληροφορίες και στοιχεία. Ένα από τα θετικά χαρακτηριστικά αυτών των

ερευνών είναι η παρουσίαση της πραγματικής υπόστασης του εγκλήματος, η οποία διαφέρει από τις επίσημες στατιστικές, οι οποίες παρουσιάζουν μόνο τα εγκλήματα που αναφέρονται στην αστυνομία. Θα πρέπει όμως να υπάρχει και μία επιφύλαξη στα αποτελέσματα αυτών των ερευνών, γιατί στηρίζονται και στις δηλώσεις υποτιθέμενων θυμάτων.

Για την ερμηνεία του φαινομένου του βιασμού υπάρχουν πολλές θεωρίες. Οι κυριότερες από αυτές χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες: τις ψυχολογικές-ψυχαναλυτικές, τις κοινωνιολογικές, τις φεμινιστικές και τις ανθρωπολογικές θεωρίες. Οι ψυχολογικές-ψυχαναλυτικές υποστηρίζουν ότι ο βιαστής είναι ένα άτομο ψυχολογικά απροσάρμοστο, που υποφέρει από συναισθηματικές διαταραχές και η συμπεριφορά του είναι μία έκφραση της ψυχοπαθολογικής προσωπικότητάς του. Οι κοινωνιολογικές θεωρίες εντοπίζουν τα αίτια του βιασμού στους όρους του κοινωνικού περιβάλλοντος του δράστη, δίχως να ενοχοποιούν το ίδιο το άτομο, αλλά τις συνθήκες του περιβάλλοντός του. Οι φεμινιστικές θεωρίες υποστηρίζουν ότι ο βιασμός είναι αποτέλεσμα της κοινωνικής, σεξουαλικής, οικονομικής και πολιτικής ανισότητας ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες. Τέλος, οι ανθρωπολογικές θεωρίες συνδέουν αποκλειστικά τον βιασμό με την κοινωνική δομή, δηλαδή με τον διαφορετικό κοινωνικό έλεγχο που ασκείται στα δύο φύλα.

Παράλληλα με τις θεωρίες, υπάρχουν και οι συμβολικές σημασίες που δίνονται στον βιασμό. Με αυτές αναλύεται η επιδίωξη του βιαστή, το κίνητρό του, αλλά και ο ρόλος της γυναίκας στις αναπαραστάσεις του. Οι ερμηνείες που δίνονται για τα παραπάνω είναι η αποπροσωποποίηση του άλλου σύμφωνα με την οποία ακυρώνεται το θύμα σαν γυναίκα και σαν αυτόνομο ον, η νοσταλγία μιας συμπαγούς ταυτότητας που υποδηλώνει ότι ο βιασμός αποτελεί για τον βιαστή όρο ύπαρξης, η αγωνία της επιβεβαίωσης όπου ο βιασμός θεωρείται ως μία αναζήτηση επιβεβαίωσης από τον άλλο και τέλος, ο φόβος του απειλητικού

λόγου που σύμφωνα με αυτήν την θεώρηση ο βιασμός είναι προϊόν του φόβου του άνδρα απέναντι στην πανίσχυρη γυναίκα.

Είναι βέβαια κοινά αποδεκτό στους επιστημονικούς κλάδους ότι υπάρχει μία έντονη μυθολογία γύρω από το έγκλημα του βιασμού. Οι μύθοι αυτοί οδηγούν σε παρερμηνεία των γεγονότων και διαστρέβλωση της πραγματικής υπόστασης του φαινομένου. Οι μύθοι αυτοί αναφέρονται στην μαζοχιστική φύση της γυναίκας, στην ισχυρή ανδρική βιολογική παρόρμηση, στην συναίνεση του θύματος, στην γυναικεία πρόκληση και υπευθυνότητα στον βιασμό, στο ότι ο βιασμός είναι πράξη διεξόδου λόγω έλλειψης φυσιολογικών σεξουαλικών σχέσεων, στην νομιμοποίηση της πορνείας ως παράγοντα μείωσης των εγκλημάτων βιασμού και τέλος στον χρόνο και χώρο διάπραξης των βιασμών.

Επιπρόσθετα, υπάρχει μία ακόμα άποψη για τον βιασμό που σιγά-σιγά αρχίζει να ενισχύεται. Αυτή η άποψη αφορά την σχέση μεταξύ πορνογραφίας και βιασμού. Σύμφωνα με αυτήν η πορνογραφία αποτελεί σημαντικό παράγοντα ώθησης των ανδρών προς τις βίαιες σεξουαλικές επιθέσεις. Έχει αρχίσει να διαπιστώνεται ότι, η πορνογραφία τροφοδοτεί την φαντασία των θεατών σχετικά με τους τρόπους χρησιμοποίησης μεθόδων κακοποίησης και εξευτελισμού εναντίον των ερωτικών συντρόφων, οι οποίες είναι συνήθως γυναίκες.

Ο βιασμός είναι ένα έγκλημα του οποίου οι συνέπειες είναι σοβαρότερες σε σχέση με τις συνέπειες των άλλων εγκλημάτων. Οι συνέπειες του βιασμού χωρίζονται σε ψυχολογικές, (βραχυπρόθεσμες όπως ένταση, θυμός, φόβος, ξάφνιασμα, σύγχυση, κ.τ.λ., συναισθήματα που εμφανίζονται αμέσως μετά το βιασμό και στις μακροπρόθεσμες όπως κατάθλιψη, απώλεια εμπιστοσύνης στους άλλους και κυρίως στους άνδρες, κ.τ.λ.), που ακολουθούν το άτομο στο μεγαλύτερο μέρος της ζωής του, σωματικές, κοινωνικές. Υπάρχει βέβαια και η θυματοποίηση, που πλήττει όχι μόνο το θύμα, αλλά και το ευρύτερο κοινωνικό

επίπεδο. Κυριότερο χαρακτηριστικό της θυματοποίησης είναι το «τραυματικό σύνδρομο βιασμού», που διαρκεί πολλά χρόνια και το θύμα πλήττεται από άγχος, φόβο, αϋπνίες, αγωνία και διαταραχές ύπνου. Τα θύματα που καταγγέλλουν τον βιασμό τους στην αστυνομία και η υπόθεσή τους φτάνει στο ακροατήριο, ίσως να αντιμετωπίσουν και την δεύτερη θυματοποίηση. Η δεύτερη θυματοποίηση έχει να κάνει με την αναγκαιότητα να ζήσει την εμπειρία του βιασμού του το θύμα πολλές φορές κατά την ποινική διαδικασία και εξέλιξη της υπόθεσης του. Τα άσχημα συναισθήματα που βιώνει το θύμα, πηγάζουν από την προκατάληψη που έχουν οι φορείς της ποινικής δικαιοσύνης για τα θύματα βιασμού.

Τα θύματα βιασμού κάποια στιγμή νιώθουν την ανάγκη να αντιμετωπίσουν αυτές τις αρνητικές συνέπειες, είτε μόνα τους, είτε με το να στραφούν προς τους άλλους. Πολλές φορές αρχίζουν με το να αναζητούν τα αίτια και να ελαχιστοποιούν το συμβάν, προσπαθώντας να πείσουν τους εαυτούς τους, ότι δεν ήταν κάτι σοβαρό. Επιπλέον, προσπαθούν να συμπίεσουν και να απωθήσουν τα συναισθήματά τους. Άλλα πάλι θύματα μπορεί να στραφούν σε αρνητικούς τρόπους υπέρβασης του τραύματός μέσα από την αυτό-ενοχοποίηση, την κοινωνική αποχώρηση και την στροφή προς ουσίες και αλκοόλ. Όποιος και να είναι ο δρόμος που ακολουθούν, σημασία έχει ότι είναι πολύ δύσκολος και καλύτερο θα ήταν να απευθυνθούν σε κάποιον ειδικό, που θα τους βοηθήσει αποτελεσματικότερα.

Η καταγγελία είναι ένας ακόμα τρόπος υπέρβασης του τραύματος του βιασμού που ακολουθούν τα θύματα. Γίνεται είτε από το ίδιο το θύμα είτε από κάποιο τρίτο πρόσωπο. Βέβαια η αναφορά του εγκλήματος στην αστυνομία στηρίζεται σε διάφορους παράγοντες. Οι κυριότεροι από αυτούς είναι τα χαρακτηριστικά του βιασμού, για παράδειγμα αν ήταν σοβαρός ή όχι, τα χαρακτηριστικά του θύματος και του δράστη, που αφορούν τα δημογραφικά και κοινωνικά τους στοιχεία, η κοινωνική επιρροή, δηλαδή κατά πόσο θα

επηρεαστεί το θύμα από τους άλλους και τέλος οι παραστάσεις του θύματος για την λειτουργία και αποτελεσματικότητα της αστυνομίας και του ποινικού συστήματος.

Η ποινική διαδικασία στις υποθέσεις βιασμού ξεκινάει με την καταγγελία του εγκλήματος στην αστυνομία. Η αστυνομία υποχρεούται να στείλει την υπόθεση στον εισαγγελέα. Η εισαγγελία αρχειοθετεί τις υποθέσεις που κρίνονται αβάσιμες και ψευδείς και ασκεί ποινική δίωξη για τις υπόλοιπες υποθέσεις που θα προωθηθούν στο ακροατήριο ή στον ανακριτή. Μετά το ανακριτή άλλοι δράστες προφυλακίζονται και παραπέμπονται στο δικαστικό συμβούλιο, όπου είτε απαλλάσσονται και αφήνονται ελεύθεροι, είτε παραπέμπονται για να δικαστούν. Από αυτούς που θα δικαστούν άλλοι καταδικάζονται και εκτίουν ή εξαγοράζουν την ποινή τους και άλλοι αθωώνονται.

Θα πρέπει βέβαια να δίνεται μεγάλη προσοχή από τους αρμόδιους φορείς στις καταγγελίες σεξουαλικού καταναγκασμού, γιατί υπάρχει και ένα ποσοστό ψευδών καταγγελιών. Οι ψευδείς καταγγελίες είναι σκόπιμα ψέματα από κάποια υποτιθέμενα θύματα, που κατηγορούν έναν άνδρα για βιασμό, που δεν έχει στην πραγματικότητα διαπραχθεί. Τα κίνητρα αυτών των αναφορών ποικίλλουν και μπορεί να προέρχονται από μία ψυχοπαθολογία, για λόγους αντεκδίκησης, για την αποφυγή τιμωρίας, για χρηματικό εκβιασμό, κ.τ.λ.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η παρουσία του κοινωνικού λειτουργού, ο οποίος πρέπει να εξυπηρετεί τα συμφέροντα των πελατών. Ο κοινωνικός λειτουργός, καλείται να καλύψει το ρόλο του υποστηρικτή καθώς η γυναίκα μετά από ένα βιασμό βιώνει αρνητικά συναισθήματα και δεν θέλει να μιλήσει σε κάποιο συγγενικό ή φιλικό πρόσωπο. Σε περίπτωση που το θύμα αποφασίσει να καταγγείλει το βιασμό ο κοινωνικός λειτουργός της προσφέρει υποστήριξη και ενίσχυση στην απόφαση της και την ενημερώνει για την πορεία της καταγγελίας.

Οι γυναίκες-θύματα βιασμού μπορούν να απευθυνθούν στα κρατικά νοσοκομεία, τα Κέντρα Υγείας και τα Κέντρα Ψυχικής Υγείας, τα οποία όμως δεν είναι κατάλληλα στελεχωμένα για να αντιμετωπίζουν τέτοια περιστατικά.

Το έγκλημα του βιασμού αποτελεί το πιο ακραίο παράδειγμα ποινικού αδικήματος που το θύμα στιγματίζεται περισσότερο από τον δράστη, που η ταπείνωση και ο εξευτελισμός του θύματος συνεχίζεται για μεγάλο χρονικό διάστημα, που το θύμα βιώνει τις σοβαρότερες συνέπειες και που αποτελεί ένα από τα συχνότερα διαπραττόμενα και τα λιγότερο αναφερόμενα στην αστυνομία ποινικά αδικήματα.

Στο παράρτημα αυτής της μελέτης παραθέτουμε μία έρευνα σχετικά με τις αντιλήψεις μαθητών για το βιασμό, συγκλονιστικές μαρτυρίες θυμάτων του βιασμού καθώς και την δικαστική εξέλιξη υποθέσεων βιασμού. Τέλος, κρίναμε σκόπιμο να συμπεριλάβουμε τα άρθρα της νομοθεσίας σχετικά με το βιασμό.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ.....	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	4

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	14
2. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	15
3. ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	16
4. ΟΡΙΣΜΟΙ ΟΡΩΝ.....	17

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	19
2.1 ΟΡΙΣΜΟΙ ΒΙΑΣΜΟΥ.....	19
2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	22
2.2.1. Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ.....	22
2.2.2. Ο ΒΙΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ.....	29
2.3 ΘΥΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ.....	32

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ – Ο ΘΥΤΗΣ.....	34
3.1 ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ.....	34
3.1.1. ΟΜΑΔΙΚΟΣ ΒΙΑΣΜΟΣ.....	34
3.1.2. ΒΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟ ΓΝΩΣΤΟ –ΑΓΝΩΣΤΟ.....	35
3.1.3. ΒΙΑΣΜΟΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ.....	36
3.1.4. ΑΙΜΟΜΙΚΤΙΚΟΣ ΒΙΑΣΜΟΣ.....	38
3.2 ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ.....	40
3.2.1. ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ.....	40
3.2.2. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ.....	43
3.2.3. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ.....	46
3.2.4. ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ.....	48
3.3 ΜΥΘΟΙ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ.....	51
3.4 ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΔΡΑΣΤΗ.....	58
3.4.1. ΒΙΑΣΜΟΣ: ΜΙΑ ΨΕΥΔΟΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ.....	60

3.4.2. ΟΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΕΣ ΣΗΜΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΥ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΜΟΥ	62
3.4.3. ΤΥΠΟΙ ΒΙΑΣΤΩΝ.....	64
3.5 Η ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΒΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	65

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΒΙΑΣΜΟΣ - ΠΟΙΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	67
4. ΒΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	67
4.1 Η ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ.....	67
4.1.1. ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ.....	68
4.1.2. ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΡΑΣΤΗ	69
4.1.3. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ.....	71
4.1.4. ΟΙ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ.....	72
4.2 Η ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΒΙΑΣΜΟΥ....	74
4.2.1. Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΦΑΣΗ.....	75
4.2.2. Η ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΗ ΦΑΣΗ.....	77
4.2.3. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΟ ΑΚΡΟΑΘΗΡΙΟ.....	77
4.3 ΨΕΥΔΕΙΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ.....	78
4.4 ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΡΑΣΤΗ	80
4.4.1 ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ.....	80
4.4.2. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ.....	82
4.4.3. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΦΑΣΗ ΤΩΝ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ.....	84
4.4.4. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΜΕ.....	85
4.4.5. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	87

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ ΣΤΟ ΘΥΜΑ.....	89
5.1 ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ.....	89
5.2 ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ.....	93
5.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ	95
5.3.1. ΑΥΤΟΕΝΟΧΟΠΟΙΗΣΗ.....	95
5.3.2. ΣΤΙΓΜΑΤΙΣΜΟΣ.....	96
5.4 ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ.....	97
5.5 ΔΕΥΤΕΡΗ ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ.....	99
5.6 ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗ – ΑΜΒΛΩΣΗ.....	101

5.6.1. ΨΥΧΙΚΕΣ ΕΠΠΤΩΣΕΙΣ ΑΜΒΛΩΣΗΣ.....	102
5.6.2. ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΠΤΩΣΕΙΣ ΑΜΒΛΩΣΗΣ.....	107
5.7 ΤΡΟΠΟΙ ΥΠΕΡΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ	110

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

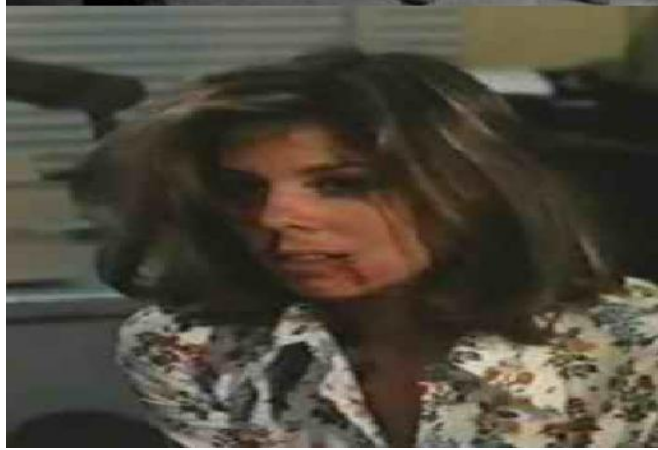
ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ.....	115
6.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ.....	120
6.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	123
6.3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	124

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	127
---------------------	------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	131
------------------	------------

«Σε ποια εμπόλεμη κατάσταση βρισκόμαστε ώστε ν' αναγκαζόμαστε να γινόμαστε ένα με τους τοίχους, να κατεβάζουμε κάτω το κεφάλι, να υπομένουμε σ' όλη μας τη ζωή το φόβο της επιστροφής τη νύχτα το σπίτι, να φοβόμαστε να βγούμε, να βαδίσουμε, να περιπλανηθούμε ; Σε ποια εμπόλεμη κατάσταση ζούμε για να κλειδαμπαρώνομαστε σε κάθε ηλικία πίσω από τρεις σύρτες και ένα μάτι πόρτας ; Σε ποια εμπόλεμη κατάσταση ζούμε για να βλέπουμε σε κάθε άντρα έναν εν δυνάμει βιαστή;»

ANNI KOEN

1ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο βιασμός αποτελεί το πιο συνηθισμένο, ίσως , από τα εγκλήματα, που σύμφωνα με την ορολογία του Ποινικού μας Κώδικα-προσβάλλει τη «γενετήσια ελευθερία» του ατόμου .Ο έντονα αντικοινωνικός χαρακτήρας της πράξης αυτής έχει υπογραμμισθεί αλλά και στιγματισθεί σε κάθε πολιτισμένη κοινωνία ανθρώπων . Το γεγονός ,πάλι , του ότι ο βιασμός έχει αποτελέσει το προσφιλέσθιμα πολλών αξιόλογων συγγραφέων , ποιητών και καλλιτεχνών δείχνει και τον από κάθε άποψη ενδιαφέροντα χαρακτήρα του.

Η έκδηλη κοινωνική απαξία της πράξης αυτής , όμως, συνδυαζόμενη με τα κοινωνικά «ταμπού» που την συνοδεύουν ακόμα και μέχρι σήμερα , έχει συντελέσει στην περιορισμένη συστηματική διερεύνηση όλων των πτυχών της , πράγμα που εμποδίζει σε σημαντικό βαθμό τη λήψη των περισσότερο αποτελεσματικών μέτρων για την αντιμετώπιση της.

Ο προβληματισμός , που συνοδεύει κάθε περίπτωση που γίνεται γνωστή στο κοινό -παρότι οι περιπτώσεις που δεν κοινοποιούνται είναι οι περισσότερες- αφορά σε οτιδήποτε σχετίζεται με την προσωπικότητα του δράστη , με τα χαρακτηριστικά του θύματος καθώς και με διάφορα άλλα ζητήματα που αποτελούν τη φύση της πράξης αυτής και τις παραπέρα επιπτώσεις της για τους πρωταγωνιστές της αλλά και για το κοινωνικό σύνολο.

Με βάση τις σκέψεις αυτές θα προχωρήσουμε στην, σε γενικές γραμμές ,εξέταση του εγκλήματος του βιασμού με βάση τα στοιχεία που διαθέτουμε και τα οποία προέρχονται από σχετικές επιστημονικές μελέτες.

2.ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο βιασμός είναι ένα από τα ελάχιστα αναφερόμενα στην αστυνομία εγκλήματα. Από τους 100 βιασμούς που διαπράττονται στην Ελλάδα, βρέθηκε ότι μόνο οι 6 φτάνουν στη γνώση της αστυνομίας. Από τις 100 υποθέσεις που φτάνουν στη γνώση της αστυνομίας, μόνο μία καταλήγει στο ακροατήριο για να εκδικασθεί. Το τελευταίο ερευνητικό αποτέλεσμα είναι άκρως ενδεικτικό του θεσμοποιημένου σεξισμού που εφαρμόζεται και αναπαράγεται στο πλαίσιο του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης στις υποθέσεις αυτού του τύπου.

Η έρευνα για το έγκλημα του βιασμού στην Ελλάδα απέδειξε ότι **κάθε χρόνο διαπράττονται περίπου 4.500 βιασμοί**, από τους οποίους μόνο 270 καταγγέλλονται στην αστυνομία, μόνο 183 καταλήγουν σε σύλληψη κάποιου υπόπτου, μόνο 47 φτάνουν στο ακροατήριο για να εκδικασθούν, μόνο 20 καταλήγουν σε καταδικαστική απόφαση και τελικά μόνο σε λιγότερους από 10 βιαστές επιβάλλεται κάθειρξη, δηλαδή στερητική της ελευθερία ποινή άνω των 5 ετών.

Εντυπωσιακό και άκρως αποκαλυπτικό της συναισθηματικής κατάστασης του θύματος, είναι ότι το 60% των θυμάτων βιώνουν συναισθήματα ενοχής για την επίθεση που δέχθηκαν. Το παραπάνω αποτέλεσμα -αν συνδυαστεί με το 35% των θυμάτων που δήλωσαν ότι θα μπορούσαν να είχαν αποφύγει το βιασμό τους αν είχαν συμπεριφερθεί διαφορετικά- μας οδηγεί στο προφανές συμπέρασμα ότι η μεγάλη πλειοψηφία των θυμάτων αυτο-ενοχοποιούνται αναφορικά με το βιασμό τους. Η αυτο-ενοχοποίηση του θύματος σημαίνει μερική έως και ολοκληρωτική απο-ενοχοποίηση του δράστη και οδηγεί σχεδόν πάντα στη σιωπή.

Η σύνδεση της αρρενωπότητας με την ενεργητικότητα και τη δύναμη και της θηλυκότητας με την παθητικότητα και την υποταγή, έχουν δημιουργήσει μια ευρέως αποδεκτή αντίληψη της σεξουαλικότητας στην οποία ο άνδρας αναμένεται να είναι το ενεργητικό και η γυναίκα το παθητικό υποκείμενο, αναμένεται δηλαδή ο άνδρας να επιχειρεί να ξελογοιάσει και να παρασύρει και η γυναίκα να ξελογοιάζεται και να παρασύρεται.

Τα άτομα που είναι προσκολλημένα σε διπλά κριτήρια με βάση τα οποία προσδιορίζουν την ανδρική και τη γυναικεία συμπεριφορά, είναι πιθανότερο να εκδηλώσουν βίαιη επιθετικότητα. Οι παραδοσιακές στάσεις και οι συντηρητικές απόψεις, σχετικά με το ρόλο των φύλων, προσφέρουν τη βάση για την αιτιολόγηση των εγκλημάτων βίας με θύματα γυναίκες. www.tsigris.gr (20-3-2008)

3. ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Ο βιασμός ανεξάρτητα με το ποιος τον βιώνει αποτελεί εξευτελισμό της ανθρώπινης ελευθερίας και αξιοπρέπειας. Συχνότερα τα θύματα του βιασμού είναι θηλυκού γένους - κορίτσια , γυναίκες, ηλικιωμένες - . Στα πλαίσια της πτυχιακής μας εργασίας θελήσαμε να μελετήσουμε το έγκλημα αυτό που διαπράττεται κατά των γυναικών . Αυτό που κυρίως μας προκάλεσε να ασχοληθούμε με το θέμα είναι ότι ο βιασμός είναι το μόνο κακούργημα που το θύμα στις περισσότερες περιπτώσεις ενοχοποιείται σε μεγαλύτερο βαθμό από τον δράστη. Οι επιμέρους στόχοι της μελέτης μας είναι να εξετάσουμε :

- τα αίτια του βιασμού όπως αυτά προκύπτουν μέσα από τις θεωρίες των ειδικών
- το προφίλ των δραστών
- τις συνέπειες του βιασμού στο θύμα και στη κοινωνία
- τις κυρίαρχες αντιλήψεις των αρχών , της δικαιοσύνης, και της κοινωνίας
- την δυνατότητα πρόληψης τέτοιων εγκλημάτων
- τον τρόπο της καλύτερης αντιμετώπισης και αποκατάστασης των θυμάτων

Κύριο μέλημα μας είναι να βοηθήσουμε τους αναγνώστες να απαλλαχτούν από τις πιθανές προκαταλήψεις και στερεότυπα που για χρόνια συντηρεί η κοινωνία μας και οδηγούν σε συνεχή θυματοποίηση των γυναικών.

4.ΟΡΙΣΜΟΙ ΟΡΩΝ

Κακοποίηση Σύμφωνα με την Walker (1989), χαρακτηρίζεται κάθε προσβολή της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας ενός ανθρώπου, που ασκείται στα πλαίσια της εκμετάλλευσής του από εκείνον που κατέχει θέση εξουσίας.

Βιασμός Στην Εγκυκλοπαίδεια Υδρία (Εταιρεία Ελληνικών Εκδόσεων , σελ.214) ορίζεται ως «ο εξαναγκασμός της γυναίκας σε εξώγαμη συνουσία με τη χρήση σωματικής βίας ή με την απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου».

Σεξουαλική κακοποίηση Σύμφωνα με την Walker (1989) περιλαμβάνει τον βιασμό και τον εξαναγκασμό σε βίαιες, κτηνώδεις και διεστραμμένες σεξουαλικές πράξεις.

Βία Σύμφωνα με το λεξικό Τεγόπουλος-Φυτράκης (Δεύτερη έκδοση, 1999, σελ.244) ορίζεται ως «η χρησιμοποίηση της δυνάμεως για την επιβολή θελήσεως, από ένα άτομο σε κάποιο άλλο».

Μαζοχισμός Ο σεξουαλικός μαζοχισμός αναφέρεται σε καταστάσεις όπου η ερωτική ευχαρίστηση αντλείται από την κακομεταχείριση, την οποία υφίσταται το άτομο από τον ερωτικό του σύντροφο. (Ν.Παπαδόπουλος , «Λεξικό της ψυχολογίας», 1994)

Σαδισμός Αναφέρεται στη σεξουαλική διαστροφή που χαρακτηρίζεται από τη σεξουαλική ικανοποίηση που επιτυγχάνεται μέσω κακοποίησης άλλου ατόμου. Ο όρος καλύπτει και περιπτώσεις όπου η σαδιστική συμπεριφορά βοηθά στη διέγερση σαν προκαταρκτικό στάδιο της σεξουαλικής πράξης. (Ν.Παπαδόπουλος , «Λεξικό της ψυχολογίας» ,1994)

Αμβλωση Πρόωρη αποβολή του εμβρύου από τη μητέρα (Εποπτική Εγκυκλοπαίδεια, 1987)

Πορνογραφία Σύμφωνα με το λεξικό Τεγόπουλος-Φυτράκης (Δεύτερη έκδοση 1999, σελ.950) ορίζεται ως η «αναπαράσταση με λέξεις ή εικόνες της ερωτικής συμπεριφοράς, που αποσκοπεί στην πρόκληση ερωτικής διέγερσης».

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΒΙΑΣΜΟ

2.1 ΟΡΙΣΜΟΙ ΒΙΑΣΜΟΥ

Ο βιασμός είναι μία εγκληματική πράξη, η οποία είναι ιδιαίτερος αποκρουστική και μισητή στην πλειονότητα των ανθρωπίνων όντων.

Ο νομικός ορισμός είναι μία κοινωνικά διαμορφωμένη πραγματικότητα που μετατρέπεται ανάλογα με τις ευρύτερες κοινωνικές και πολιτισμικές αλλαγές. Σύμφωνα με τον παραδοσιακό νομικό ορισμό το έγκλημα του βιασμού ορίζεται ως η φύση και παρά φύση σεξουαλική διείσδυση του ανδρικού μορίου στα γυναικεία γεννητικά όργανα με βία ή απειλή βίας και παρά την θέληση της γυναίκας, αρκεί αυτή να μην είναι σύζυγος του δράστη. Συγκροτείται από τρία στοιχεία: 1)την κολπική διείσδυση, 2)τη χρήση βίας και 3) την απουσία συναίνεσης του θύματος. Με τον όρο συνουσία νοείται, είτε η ελαφρά διείσδυση του ανδρικού μορίου στον κόλπο της γυναίκας είτε η ολοκληρωμένη συνουσία που συνοδεύεται από εκσπερμάτωση. (Τσιγκρής Α. , 1996, σελ. 627)

Ο νομικός όρος διαφέρει από τον κοινωνικό. Ο κοινωνικός ορισμός είναι ασυμβίβαστος με τον νομικό και περιέχει σεξουαλικές αντιλήψεις που αντικατοπτρίζουν αυτό που έχει χαρακτηριστεί ως «σύστημα πίστεων υποστήριξης του βιασμού». Έχει αποδειχθεί ότι το κοινό χαρακτηρίζει μία επίθεση ως βιασμό, όταν ο δράστης είναι άγνωστος προς το θύμα, παρά όταν υπάρχει γνωριμία ανάμεσα στο θύμα και τον δράστη. Η διαφορά ανάμεσα στον νομικό και κοινωνικό ορισμό εντοπίζεται στο ότι, οι βίαιες σεξουαλικές συμπεριφορές του νομικού ορισμού, οι οποίες διαπράττονται μεταξύ γνωστών ατόμων, δεν αναγνωρίζονται ως βιασμοί από το ευρύτερο κοινό, καθώς και από ένα μέρος του επίσημου κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και για τις απόπειρες βιασμού, που παρόλο που έχουν καταστροφικές

συνέπειες για το θύμα, δεν αναγνωρίζονται – παρόλο που είναι- ως εγκλήματα. (Τσιγκρής Α.,1999, σελ.111)

Σύμφωνα με τους Weis και Borges,όπως αναφέρει ο Τσιγκρής, στην συνείδηση της κοινής γνώμης βιασμός είναι μόνο η πράξη εκείνη που α)ο δράστης είναι ένα βίαιο και άγνωστο άτομο στο θύμα, β) το θύμα αναφέρει το περιστατικό αμέσως στην αστυνομία και γ) υπάρχουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την απόδειξη της επίθεσης του δράστη και της αντίστασης που πρόβαλε το θύμα. Τα περισσότερα άτομα θεωρούν τον βιασμό ως μία ξαφνική βίαιη επίθεση, από έναν άγνωστο, σ' έναν ερημικό δημόσιο χώρο, μετά την οποία αναμένεται από το θύμα να παρουσιάσει αποδείξεις της επίθεσης και της ενεργητικής του αντίστασης. (Τσιγκρής Α. ,1996, σελ.637)

Μετά την αναθεώρηση του Ελληνικού Ποινικού Κώδικα που έγινε με το νόμο 1419/1984, βιασμό διαπράττει όποιος με σωματική απειλή ή με απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλον σε συνουσία εξώγαμη ή σε ανοχή ή επιχείρηση ασελγούς πράξης. Η παραπάνω πράξη τιμωρείται με ποινή άνω των πέντε ετών και αν συμμετέχουν στην πράξη πάνω από ένα άτομα επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών. Αν ο βιασμός έχει ως συνέπεια τον θάνατο του παθόντος, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών ή ισόβια κάθειρξη. (Τσαλίκογλου Φ.,1996, σελ.135)

Το έγκλημα του βιασμού χωρίζεται στην απόπειρα και τον τετελεσμένο βιασμό. Υπάρχει η κατά φύση συνουσία, η παρά φύση συνουσία, η στοματική συνουσία (πεολειχία), άλλες ασελγείς πράξεις και η απόπειρα βιασμού. Η συνουσία είναι η συνένωση των γεννητικών μορίων. Τετελεσμένος είναι ο βιασμός όταν έχει συντελεστεί η συνουσία (δηλ. η συνένωση των γεννητικών μορίων ή κάποια άλλη ασελγής πράξη) και ας μην υπήρξε ικανοποίηση της ορμής. Απόπειρα βιασμού έχουμε όταν τελικά δεν επιτυγχάνεται η συνουσία, παρά την επιδίωξή της μέσω της άσκησης σωματικής ή ψυχολογικής βίας, λόγω τυχαίων περιστατικών και άσχετων προς την θέληση του υπαιτίου. Απόπειρα

αποτελεί και η έναρξη της σωματικής βίας, που έχει ως σκοπό την εξώγαμη συνουσία ή την ανοχή ή επιχείρηση ασελγούς πράξης, καθώς και όταν ο δράστης λόγω φυσικής αδυναμίας δεν μπόρεσε να ολοκληρώσει την πράξη του.

Η ασέλγεια, που συμπεριλήφθη στην τυπική υπόσταση του εγκλήματος του βιασμού με την αναθεώρηση του άρθρου 336 ΠΚ (ν. 1419/1984), είναι εκείνη η πράξη που έχει ως στόχο την σεξουαλική ικανοποίηση ή τον ερεθισμό του δράστη και προσβάλλει τα αισθήματα αιδούς του κοινού. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται πράξεις όπως: εκσπερμάτωση του δράστη στο σώμα του θύματος, θώπευση με το σεξουαλικό του μόριο τα γεννητικά του όργανα ή κάποιο άλλο μέρος του σώματος, εξανάγκασε το θύμα να αγγίξει ή να θωπεύσει τα γεννητικά του όργανα ανεξάρτητα από το αν εκσπερμάτισε ή όχι, κ.τ.λ.

Για να εξελιχθεί ποινικά μία επίθεση βιασμού, θα πρέπει να διαλευκανθούν τρία στοιχεία: α) αν πραγματοποιήθηκε συνουσία, β) η ταυτότητα του δράστη και ο βαθμός γνωριμίας του με το θύμα και γ) αν υπήρχε η συναίνεση του θύματος. Εάν δεν συντρέχουν αυτές οι τρεις προϋποθέσεις δεν μπορούμε να μιλάμε για βιασμό και δεν μπορεί να θεμελιωθεί η κατηγορία, ώστε να εξελιχθεί ποινικά η υπόθεση. (Τσιγκρής Α.,1999)

Ο βιασμός δεν αποτελεί μία απάντηση στην έλλειψη σεξουαλικών σχέσεων και συνεπώς το πρωταρχικό κίνητρο του εγκλήματος αυτού δεν είναι το σεξουαλικό. Αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι αρκετοί από τους δράστες είναι έγγαμοι. Το βασικό νόημα του βιασμού είναι η ταπείνωση και καθυπόταξη της γυναίκας κάτω από την κυρίαρχη εξουσία του άνδρα. Το πολιτιστικό μας σύστημα συντηρεί την παθητικότητα της γυναίκας και την αντίληψη ότι ο άνδρας πρέπει να έχει μία συγκεκριμένη συμπεριφορά, προκειμένου να δείξει τον ανδρισμό του. (Τσαλίκογλου Φ.,1996)

2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Στη συνέχεια θα κάνουμε μία ιστορική αναδρομή για τη κοινωνική θέση της γυναίκας τη σχέση της με το άλλο φύλο προκειμένου να διαπιστώσουμε ποια είναι τα στερεότυπα και οι αντιλήψεις αυτές που δείχνουν ανοχή και κατά συνέπεια επιτρέπουν σε κάποιους άντρες να ικανοποιούν τις σεξουαλικές τους ορμές μέσω του βιασμού.

2.2.1 Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Το γεγονός ότι ο άντρας έχει κάνει σχεδόν παντού τη γυναίκα ένα υποταγμένο, μπορεί τελικά να αποδοθεί στη σωματική του υπεροχή. Ο άντρας είναι από τη φύση του κάπως ισχυρότερος από τη γυναίκα, το μυϊκό του σύστημα είναι περισσότερο και καλύτερα διαμορφωμένο. Επίσης η δραστηριότητά του δεν περιορίζεται από εμμηνόρροια, εγκυμοσύνη και γέννηση παιδιών. Αυτό τον κάνει ιδιαίτερα κατάλληλο για το κυνήγι, τον πόλεμο και όλες τις εργασίες, που απαιτούν την καταβολή μεγάλων δυνάμεων. Μ' αυτό δεν θέλουμε να πούμε ότι η γυναίκα σε παλαιότερους χρόνους δεν έπρεπε και αυτή « Να φέρεται σαν άντρας » : Σε πολλούς πρωτόγονους λαούς αυτή φροντίζει για την καλλιέργεια των αγρών, εν μέρει για την κτηνοτροφία, αναλαμβάνει πολλές εργασίες, που εγγυώνται τη συντήρηση της οικογένειας περισσότερο από το κυνήγι και το ψάρεμα, που θεωρούνται σαν αντρικές ασχολίες.

Εξαιτίας της πλεονεκτικής θέσης ο άντρας μπόρεσε να αποσπάσει την πρώτη θέση στην οικογένεια και στην κοινωνία. Αυτό φαίνεται πως δεν το έκανε καθόλου με πολύ ανθρωπιστικό τρόπο. Ανάλογα με τα έθιμα εκείνων των εποχών οι άνθρωποι γνώριζαν μόνο δύο κατηγορίες της ζωής : Αφέντης ή σκλάβος. Ο άντρας αισθανόταν σαν « Κύριος του κόσμου ». Το γυναικείο μέρος της ανθρωπότητας το θεωρούσε σαν να είναι « αναγκαίο κακό » , σαν ένα λάθος

της δημιουργίας. Επί χιλιετηρίδες οι άντρες μεταχειρίστηκαν τις γυναίκες κυριολεκτικά χειρότερα από τα ζώα, σαν ένα περισσότερο ή λιγότερο άχρηστο αντικείμενο. Οι γυναίκες χαρακτηρίζονταν προκαταβολικά σαν « κατώτερα όντα », στα οποία μπορούσε κανείς να φορτώσει όλες τις ελλείψεις, που μπορούσε να φανταστεί στον άνθρωπο. Αυτές οι παμπάλαιες προκαταλήψεις ζουν ακόμη μέσα σε όλους μας, όταν θέλουμε να κάνουμε σκέψεις για την « ψυχή της γυναίκας ».

Μια ματιά στην ιστορία του πολιτισμού μας διδάσκει ότι μέχρι την νεότερη εποχή οι γυναίκες δεν είχαν καθόλου δικαιώματα. Ακόμη και οι αρχαίοι Έλληνες, που ήταν ένας εξαιρετικά πολιτισμένος λαός, δεν αποτελούσαν εδώ καμιά εξαίρεση. Σε αντίθεση προς τους ανατολίτες, οι αρχαίοι Έλληνες δεν είχαν το θεσμό της πολυγαμίας, αλλά η συζυγική πίστη στην Αθήνα της κλασσικής εποχής είχε μικρή ή καμιά σημασία. Ο διάσημος ρήτορας Δημοσθένης είπε σε ένα λόγο του : « Έχομε τις εταίρες για την ευχαρίστηση του πνεύματος, τις παλλακίδες για την ευχαρίστηση των αισθήσεων, και τη σύζυγο για να μας χαρίζει παιδιά ». (Γιόζεφ Ράτνερ, 1970,σελ.9)

Πραγματικά η Ελληνίδα δεν είχε κοινωνικά δικαιώματα, όπως σήμερα ακόμη οι γυναίκες της ανατολής. Τα λόγια του μεγάλου πολιτικού Περικλή μοιάζουν με αυτά του Απόστολου Παύλου: « Η καλύτερη γυναίκα είναι αυτή, για την οποία οι άντρες μιλάνε λιγότερο ». Από αυτό συμπεραίνεται ότι η Ελληνίδα δεν είχε καμιά επίδραση στην πολιτική διαμόρφωση της κοινότητας. Γνωστή είναι μια μόνο περίπτωση, όπου οι Ελληνίδες επενέβησαν ενεργητικά στην ιστορία, αλλά πρόκειται απλώς μόνο για ένα μύθο. Στη « Λυσιστράτη » του Αριστοφάνη παρουσιάζονται γυναίκες, που κουρασμένες από την αιώνια απασχόληση των ανδρών με τον πόλεμο αρνούνται σ' αυτούς τις χαρές του κρεβατιού, ώσπου αυτοί να αποφασίσουν την ειρήνη: μια απεργιακή μέθοδος, που θα είχε ακόμη και σήμερα νόημα και πιθανόν να ήταν επιτυχής. (Γιόζεφ Ράτνερ, 1970,σελ.9)

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Στην αρχαιότητα η γυναίκα ήταν προορισμένη να φροντίζει το σπίτι και τα παιδιά. Η θέση τους βρισκόνταν στην οικογένεια, κάτω από την κυριαρχία του άντρα, χωρίς συμμετοχή στο δημόσιο βίο και χωρίς δικαιώματα στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς της και την διεκδίκηση μιας θέσης στην κοινωνία, πέρα από τη θέση της μητέρας και της συζύγου. Η μόνη εξουσία που διέθετε, όταν διέθετε, η γυναίκα ήταν εξουσία πάνω σε άλλες γυναίκες, τις κόρες. Και αυτή η εξουσία βέβαια ήταν κατώτερη από την εξουσία του άντρα. Απόρροια αυτής της σκλαβιάς ήταν οι περιορισμοί της γυναίκας, τόσο στην κοινωνική όσο και στην οικογενειακή ζωή, σε αντίθεση με τις ελευθερίες και εξουσίες του άντρα. Οι περιορισμοί της μονογαμίας, επίσημα είτε ανεπίσημα, αφορούσαν μόνο την γυναίκα. Επίσης και το καθεστώς της μόνιμης χηρείας όπου ίσχυε αφορούσε μόνο τις γυναίκες. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η γυναίκα δεν είχε καθόλου δικαιώματα δημόσια ή ιδιωτικά. Στην αρχαία Ελλάδα και ιδιαίτερα στην Αττική, μοναδικός φορέας δικαιωμάτων συμμετοχής στα κέντρα λήψης αποφάσεων για τα κοινά ήταν ο άντρας. Ως αρχηγός της οικογένειας είχε κάτω από την απόλυτη εξουσία του τη σύζυγο και τα παιδιά του, τα αγόρια μέχρι την ενηλικίωσή τους και τα κορίτσια μέχρι το γάμο τους και την αλλαγή του αφέντη. Προορισμός της γυναίκας ήταν η τεκνογονία, για την εξασφάλιση της διαδοχής στην πατρική κυριαρχία. Πριν από τον 8^ο αιώνα π.Χ. οι γυναίκες, όλων ίσως των τάξεων, δούλευαν στο σπίτι και στα χωράφια. Ο άντρας τις υπολόγιζε στα περιουσιακά του στοιχεία και τις πηγές των οικονομικών εισόδων. Η προίκα ήταν η μόνη εξασφάλιση της γυναίκας γιατί ο σύζυγος αν ήθελε να την διώξει, έπρεπε απαραίτητα να της επιστρέψει την προίκα. Ο πατέρας που δεν είχε να δώσει προίκα μπορούσε να πουλήσει την κόρη του. Αυτή όμως η συνήθεια απαγορεύτηκε από τον Σόλωνα. Ως σύζυγος, η γυναίκα, κλεισμένη μέσα στο σπίτι, στερημένη από κάθε δυνατότητα ανανέωσης και ανάπτυξης της

προσωπικότητάς της, γινόταν γρήγορα άχαρη και πληκτική. Έτσι, η τάση του άντρα να βρει απολαύσεις έξω από το σπίτι και παράλληλα, οι πολυποίικιλες καταπιέσεις της γυναίκας, άλλοτε οικονομικές και άλλοτε ψυχολογικές, ευνόησαν την ανάπτυξη της πορνείας. Η γυναίκα, φτωχή παλλακίδα, ή η πλούσια, ωραία και μορφωμένη εταίρα, ξέφυγε από τον κανονικό ρυθμό της κοινωνικής ζωής, αλλά έβρισκε ένα είδος ελευθερίας που της έλλειπε. Το διαζύγιο ήταν συνηθισμένο και εύκολο. Ο άντρας δεν είχε παρά να δώσει την προίκα πίσω στην γυναίκα και να την διώξει. Ενώ εκείνη έπρεπε να ζητήσει άδεια από τον άρχοντα για να διαλύσει το γάμο της. Αν βέβαια συμφωνούσε ο άντρας δεν υπήρχε πρόβλημα. Αν όμως αρνιόταν, ο άρχοντας έπρεπε να δικαιολογήσει την απόφαση της γυναίκας, διαφορετικά υποχρεούταν να γυρίσει πίσω ή να αποζημιώσει τον άντρα.

Κάπως διαφορετικά ήταν τα πράγματα στην Σπάρτη. Ο στρατιωτικός της χαρακτήρας και προπαντός το καθεστώς της κοινοκτημοσύνης δεν μπορούσαν παρά να επιδράσουν στη θέση της γυναίκας. Αν και κατώτερη από τον άντρα, η Σπαρτιάτισσα κυκλοφορούσε άνετα στην πόλη, συμμετείχε στα γυμνάσια, συναλλασσόταν και διαχειριζόταν την περιουσία της και τα εισοδήματα της οικογένειας, επειδή εκείνος έπρεπε να μένει ελεύθερος και απερίσπαστος στις στρατιωτικές του απασχολήσεις. (Κακλαμανάκη Ρούλα, 1984, σελ.20)

ΡΩΜΗ

Στη Ρώμη επίσης η γυναίκα έμεινε κάτω από την εξουσία του συζύγου της (Pater Familias) που ασκούσε την εξουσία του στα παιδιά και στη γυναίκα, η οποία δεν είχε κανένα ατομικό ή κοινωνικό δικαίωμα. Η γυναίκα ήταν πάντα μια ατελής προσωπικότητα, που την κηδεμόνευε ο πατέρας, ο σύζυγος, ο αδερφός, ο άντρας-συγγενής.

Ιδιαίτερα ο σύζυγος στον αυστηρό γάμο (cum manus) είχε απόλυτη εξουσία πάνω της, μπορούσε να τον κακοποιήσει ή και να την σκοτώσει χωρίς να δώσει

λογαριασμό σε κανέναν. Ακόμη και στην περίοδο της χαλάρωσης των ηθών οι γυναίκες δεν είχαν απελευθερωθεί, παρά τη συμμετοχή τους στα βακχικά όργια και πολλές φονεύτηκαν από τους κηδεμόνες τους. (Κακλαμανάκη Ρούλα, 1984,σελ.30)

BYZANTIO

Στη Βυζαντινή εποχή η γυναίκα εξακολουθεί να είναι αποκλεισμένη από τα δημόσια αξιώματα. Δεν της επιτρεπόταν ούτε να καταγγείλει ακόμα τη διάπραξη κάποιου εγκλήματος, εκτός αν το έγκλημα αφορούσε άμεσα την ίδια ή επρόκειτο για φόνο συγγενών.

Η θέση της γυναίκας στο Βυζάντιο ήταν πολύ ιδιόρρυθμη, γιατί βασιζόταν σε δύο διαμετρικά αντίθετα αλλά, στην περίπτωση της, συγκλίνοντα συστήματα: στο Ρωμαϊκό δίκαιο με την υπεξουσιότητα και στη χριστιανική θρησκεία με τη θεοκρατική αρετή και τον ασκητισμό, τα οποία επιβάλλονταν εύκολα στα υπεξούσια άτομα: όπως οι γυναίκες, τα παιδιά και οι φτωχότερες τάξεις.

Η ζωή της Βυζαντινής είχε μεγάλη διαφορά στις πλούσιες και τις φτωχές, όπως σε όλους τους τόπους και σε όλες τις εποχές. Η φτωχιά δούλευε σκληρά στο σπίτι και τις κατώτερες εξωτερικές δουλειές, μεγάλωνε τα παιδιά και περιποιόταν τον άντρα της και τα πεθερικά της κι αν τύχαινε να ξεφύγει προς την «ελεύθερη ζωή», την πορνεία, θα ξεκινούσε απ τις κατώτερες βαθμίδες για να προχωρήσει, πολύ σπάνια, στα ανώτερα «αξιώματα» - από τη γυναίκα του ιπποδρόμου, μιμάδα, θυμελική σε πολυτελή εταίρα. Η πλούσια αντίθετα, έκανε έντονη κοσμική ζωή, αναλίσκóταν στο ντύσιμο και τα λούσα, παραμερίζοντας και υπερνικώντας ακόμα και την πιο σκληρή αντίδραση της εκκλησίας. Οι πολιτικές συνθήκες την ανέδειξαν ακόμη και αυτοκρατόρισα με πλούσια δράση, ανάλογη των αντρών, που έγιναν υποτελείς της και υποχρεώθηκαν να ξεχάσουν τις θεωρίες και τις αρχές τους. Αλλά και η πλούσια δεν ξέφευγε πάντα από τη μοίρα του φύλου της. Ο κανόνας ήταν να μένει στο γυναικωνίτη, κι ο δρόμος προς το μοναστήρι ήταν ανοιχτός σε περίπτωση οποιασδήποτε ατυχίας.

Έτσι η γυναίκα, είτε φιλάρεσκη κοσμική κυρία, είτε φτωχιά σκλάβα, μέσα στην άγνοια και την καταπίεση και, προπαντός, την απραξία του πνεύματος και των αισθήσεων που της επέβαλλε η θέση της, καλλιέργησε τη δεισιδαιμονία και τη μαγεία, έγινε φανατική εικονολάτρισσα και συνέβαλε αρκετά στην αναστήλωση των εικόνων το 766 μ.Χ. και το 842 μΧ.

Σ' ολόκληρη τη διάρκεια του Μεσαίωνα, σ' Ανατολή και Δύση, η γυναίκα δεν είχε κανένα δικαίωμα ως άτομο και κοινωνική οντότητα, και μοναδική διέξοδο, για να ξεφύγει από το στενό χώρο του σπιτιού έβρισκε στα πολιτιστικά και τη φιλανθρωπία. (Κακλαμανάκη Ρούλα, 1984, σελ.31)

ΝΕΟΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Οι ουσιαστικές κατακτήσεις της ισότητας αρχίζουν με την κινητοποίηση των ίδιων των γυναικών, που την ξεκίνησαν, στο τέλος του 18^{ου} αιώνα οι λίγες μορφωμένες και μαχητικές γυναίκες. Στο πλαίσιο αυτής της κινητοποίησης αξίζει να αναφερθούν τα παρακάτω περιστατικά τα οποία αποτελούν σταθμούς στην πορεία του κινήματος.

- i. Η κίνηση μιας ομάδας Γαλλίδων στη διάρκεια της Γαλλικής επανάστασης, που ζητούσαν να συμπεριληφθούν στα δικαιώματα του ανθρώπου και τα δικαιώματα της γυναίκας και είχαν συντάξει σχετική διακήρυξη.
- ii. Η έκδοση του βιβλίου της Mary Wollstonecraft Διεκδίκηση των δικαιωμάτων της γυναίκας
- iii. Η δήλωση της Abigail Adams το 1776 στο σύζυγό της, που ήταν μέλος του ηπειρωτικού κοινοβουλίου των επαναστατημένων Αμερικάνικων αποικιών, ότι « Οι γυναίκες θα ξεσηκωθούν αν δεν προσεχτούν τα προβλήματα τους ». Τα περιστατικά αυτά αποτέλεσαν τη βάση για τη μετέπειτα καλλιέργεια και ανάπτυξη των ιδεών και της κινητοποίησης για την ισότητα. (Κακλαμανάκη Ρούλα, 1984, σελ.39)

Η αποκατάσταση της γυναίκας και τα αδικήματα των τρίτων σε βάρος της .

Στην υπηρεσία της προστασίας του αδύνατου και εξαρτημένου φύλου υπάρχουν στον αστικό κώδικα εκτός οικογενειακού δικαίου, δύο άρθρα που κατεξεφτελίζουν την γυναικεία προσωπικότητα και είναι ενδεικτικά για την νοοτροπία που υποθάλπει και συντηρεί το νομικό μας καθεστώς, ως προς τη θέση της γυναίκας στη σύγχρονη Ελληνική κοινωνία. Πρόκειται για το άρθρο 921 που αναφέρεται στην προσβολή της τιμής της γυναίκας και το άρθρο 931 που αναφέρεται στο πρόβλημα της αποκατάστασης στην περίπτωση βλάβης του σώματος ή της υγείας της από υπαιτιότητα τρίτου. Η πρώτη διάταξη μας φέρνει μπροστά στο θέμα της τιμής της γυναίκας. Μια τιμή πολύ διαφορετική από την τιμή του άντρα. Δεν χρειάζεται καμία προσπάθεια για να την αποκτήσει, είναι εγγενής. Οφείλει μόνο να την φιλάει σαν κόρη οφθαλμού για την αποκατάστασή της. Η διάταξη αυτή προβλέπει την αποζημίωση, ή μάλλον το είδος της αποζημίωσης, που πρέπει να καταβάλλει στη γυναίκα όποιος προσβάλλει την τιμή της πετυχαίνοντας σαρκική συνάφεια, χωρίς την πραγματική θέλησή της, αλλά με αξιόποινες πράξεις, π.χ. με βιασμό ή με απειλές, ή απατηλές υποσχέσεις, ή με κατάχρηση κάποιας σχέσης εξάρτησης (κηδεμόνας, εργοδότης). Μια τέτοια ενέργεια είναι φυσικό να προκαλεί την ποινική δίωξη του δράστη και την υποχρέωσή του να αποζημιώσει το θύμα για την υλική ή την ηθική βλάβη που έχει υποστεί. (Κακλαμανάκη Ρούλα,1984, σελ.85)

Στη συνέχεια θα επιχειρήσουμε μία μικρή ιστορική αναδρομή σχετικά με τον βιασμό σε ότι αφορά την κοινωνική αντίληψη γύρω από το θέμα και την αλλαγή της θεώρησης του από «κυριαρχία του αρσενικού» σε έγκλημα.

2.2.2 Ο ΒΙΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

Σε παλαιότερες εποχές ο βιασμός θεωρούνταν έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας και πιο συγκεκριμένα , ως κλοπή της σεξουαλικής ιδιοκτησίας του πατέρα ή του συζύγου αφέντη. Με αυτή την λογική , ο νόμος δεν θεωρούσε ότι ο βιασμός ήταν μια άδικη πράξη εναντίον της γυναίκας η οποία τον είχε υποστεί, αλλά εναντίον του κυρίου και κατόχου της. Η γυναίκα αποτελούσε περιουσιακό στοιχείο του άντρα και ο βιασμός της ισοδυναμούσε με μείωση της αξίας του περιουσιακού αγαθού.

Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι οι νόμοι περί βιασμού υπήρχαν για να προστατεύουν τα δικαιώματα του άντρα ως κτήτορα του γυναικείου σώματος και όχι το δικαίωμα της γυναίκας πάνω στο σώμα και τη γενετήσια ελευθερία της. Παραδοσιακά ο βιασμός έχει θεωρηθεί ως προσβολή που ένας άνδρας διαπράττει εναντίον ενός άλλου άνδρα. Βιάζοντας τη γυναίκα κάποιου, θεωρητικά ένας άνδρας μπορεί να αυξήσει τον ανδρισμό του , μειώνοντας ταυτόχρονα τον ανδρισμό του άλλου. Συνεπώς , η τιμή του άνδρα δεν υπόκειται άμεσα στο βιασμό, αλλά έμμεσα, μέσω της γυναίκας του.

Κάτω από αυτό το ιδεολογικό – ιστορικό πλαίσιο, η ποινή του δράστη ήταν είτε ο λιθοβολισμός είτε η αποζημίωση του ιδιοκτήτη της γυναίκας που βιάστηκε. Στην περίπτωση που ένας μαύρος άνδρας είχε σχέσεις με μια λευκή γυναίκα, η γυναίκα μπορούσε να χρησιμοποιήσει το προνόμιο του χρώματος και να ισχυριστεί ότι είχε πέσει θύμα βιασμού. Στην περίπτωση αυτή ο μαύρος άνδρας λιντσαριζόταν. Αν η γυναίκα δεν ισχυριζόταν βιασμό, υποβαλλόταν αυτή σε λιντσάρισμα.

www.tsigris.gr (20/3/2008)

Τα πολιτιστικά και κοινωνικά δεδομένα έχουν αλλάξει και συνεχώς μεταβάλλονται. Παρόλα αυτά , όπως επισημαίνει η Φωτεινή Τσαλίκου(1996), ο απόηχος της αλλοτινής εκείνης θεώρησης που συνυφαίνει το βιασμό με την κλοπή ξένης ιδιοκτησίας, επιβιώνει μέχρι σήμερα και προσδιορίζει την ιδιαιτερότητα της κοινωνικής αντίδρασης στο βιασμό. Οι

πόρνες, οι γυναίκες ελευθέρων ηθών , οι σεξουαλικά δραστήριες γυναίκες, όσες με άλλα λόγια δεν ανήκουν σε κάποιον άνδρα και οι συμπεριφορές τους αποκλίνουν από τον κυρίαρχο θηλυκό στερεότυπο , δεν θεωρούνται αξιόπιστα θύματα βιασμού. Αντίθετα μια πιστή σύζυγος ή μια παρθένα απόλυτα εναρμονισμένη με το αποδεκτό γυναικείο μοντέλο , απολαμβάνει την αμέριστη συμπαράσταση του νόμου, αφού θεωρείται ως το πλέον αξιόπιστο θύμα βιασμού. Πάντως ακόμα και αυτή η κατηγορία γυναικών δεν νομιμοποιείται να καταγγείλει το βιαστή σύζυγό της.

Τελικά ισχύει αυτό που υπογραμμίζουν οι Clark και Lewis : «οι γυναίκες εκείνες που με έναν τρόπο εξαρτώνται από τον αρσενικό ιδιοκτήτη- προστάτη τους είναι εκείνες που κατεξοχήν θα θεωρηθούν άξιες να προστατευθούν από τον νόμο για τον βιασμό»(Φωτεινή Τσαλίκου,1996)

Κατά την Φωτεινή Τσαλίκου(1996), οι προκαταλήψεις, η άγνοια, ο φόβος μοιάζουν να είναι βαθειά ριζωμένα στις αντιλήψεις της κοινής γνώμης αλλά και της δικαιοσύνης.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Schur: «Είναι σαν να αναγνωρίζεται στον άνδρα κάτω από ορισμένες συνθήκες ένα δικαίωμα στο βιασμό της γυναίκας.(Φωτεινή Τσαλίκου,1996)

Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα πρόσφατα ο βιασμός από «έγκλημα των ηθών» θεωρείται «έγκλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας», με την βελτίωση των άρθρων 336 και 337 του Ποινικού Κώδικα που πραγματοποιήθηκε με το νόμο 1419/84 που οφείλεται στην αλλαγή των κοινωνικών αντιλήψεων. (Φωτεινή Τσαλίκου,1996)

Στο άρθρο 336 που περιλαμβανόταν στο κεφ. «εγκλήματα κατά των ηθών» του Ποινικού Κώδικα πριν από τις πρόσφατες τροποποιήσεις το αδίκημα του βιασμού οριζόταν ως εξής: «Ο δια σωματικής βίας ή δια απειλής σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζων θήλυ εις εξώγαμον συνουσίαν τιμωρείται δια καθειρήξεως». Η προσπάθεια εκσυγχρονισμού και η πίεση του γυναικείου κινήματος οδηγούν σε μια νομοθετική μεταρρύθμιση που πραγματοποιήθηκε με

το Ν. 1419/84. ο βιασμός παύει να αποτελεί «έγκλημα κατά των ηθών» και αποτελεί έγκλημα «κατά της γενετήσιας ελευθερίας», την οποία προστατεύει εξίσου και για τα δύο φύλα. Ο βιασμός, που δεν συνίσταται πλέον μόνο με συνουσία, επιφέρει βαρύτερες ποινές. Ειδικότερα στο τροποποιημένο άρθρο 336 του Ποινικού Κώδικα οπλίζεται: « Όποιος με σωματική βία ή με απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλον σε συνουσία εξώγαμη ή σε ανοχή ή σε επιχείρηση ασελγούς πράξης τιμωρείται με κάθειρξη (5-20 έτη). Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου έγινε από δύο ή περισσότερους δράστες που ενεργούσαν από κοινού (ομαδικός βιασμός), επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών». (Φωτεινή Τσαλίκου,1996)

Παρόλη όμως την εξέλιξη ο βιασμός συνεχίζει να υφίσταται. Η κοινωνική ανοχή σ' αυτό το φαινόμενο δείχνει τις αντιφάσεις, τις συγκρούσεις και τα χάσματα της ανθρώπινης ύπαρξης.

2.3. ΘΥΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Η ανεπάρκεια της στατιστικής ως μεθόδου μέτρησης και καταγραφής της εγκληματικότητας συνέβαλε στην εξεύρεση νέων μεθοδολογικών επιλογών, όπως είναι οι θυματολογικές έρευνες. Οι έρευνες αυτές βοηθούν να διερευνηθεί και να μελετηθεί το φαινόμενο του βιασμού.

Η μέθοδος αυτή έχει χρησιμοποιηθεί με επιτυχία από πολλές μελέτες, οι οποίες είχαν ως ερευνητικό τους αντικείμενο τη διερεύνηση της διαδικασίας λήψης της απόφασης των θυμάτων για αναφορά ή μη του βιασμού τους στην αστυνομία. (Αρτινοπούλου Β. και Μαγγανάς Α.,1996)

Σ' αυτές τις έρευνες οι ερευνητές προσεγγίζουν απ' ευθείας το ίδιο το θύμα του εγκλήματος και ζητούν από αυτό τις απαραίτητες πληροφορίες για την ολοκλήρωση του σκοπού της έρευνάς τους. Οι ερευνητές μπορούν να ρωτήσουν τα θύματα:

- i. αν ανέφεραν το βιασμό τους στην αστυνομία,
- ii. ποια ήταν τα κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά του δράστη,
- iii. που και πότε έλαβε χώρα το έγκλημα,
- iv. ποιος ανέφερε το περιστατικό στην αστυνομία,
- v. ποια είναι η στάση τους απέναντι στους φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος κ.τ.λ.

Επίσης, σε αυτές τις έρευνες μπορεί να ρωτηθούν και τα άτομα που δεν έχουν βιασθεί για το αν θα ανέφεραν έναν υποτιθέμενο βιασμό ή όχι στην αστυνομία. Εδώ εντάσσονται και οι έρευνες με τη μέθοδο αυτό-αναφορών των ίδιων των θυμάτων ή των υποτιθέμενων θυμάτων, όπου ζητείται από τα θύματα να επιλέξουν από μία προκατασκευασμένη λίστα τους παράγοντες που οδήγησαν στην καταγγελία ή μη του βιασμού τους στην αστυνομία.

Ένα από τα θετικά γνωρίσματα αυτών των ερευνών είναι ότι παρουσιάζουν μία εικόνα η οποία έχει μεγαλύτερη σχέση με την πραγματικότητα του εγκλήματος, σε σχέση με τις επίσημες στατιστικές οι οποίες παρουσιάζουν μόνο τα εγκλήματα που αναφέρονται στην αστυνομία. Επιπλέον, μπορούν να δώσουν παραπάνω στοιχεία αναφορικά με τους παράγοντες που ωθούν τα θύματα να αναφέρουν ή μη ένα έγκλημα στην αστυνομία. Όμως, θα πρέπει να υπάρχει μία επιφύλαξη στα αποτελέσματα των ερευνών αυτού του τύπου, γιατί βασίζονται και στις δηλώσεις υποτιθέμενων θυμάτων. (Αρτινοπούλου Β. και Μαγγανάς Α.,1996)

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ- Ο ΘΥΤΗΣ

3.1.ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

Μπορούμε να εντοπίσουμε στο βιασμό ορισμένες συγκεκριμένες μορφές. Αυτές είναι ο ομαδικός, ο βιασμός από γνωστό-άγνωστο, ο συζυγικός, και ο αιμομικτικός.

3.1.1ΟΜΑΔΙΚΟΣ ΒΙΑΣΜΟΣ

Μετά από μελέτες του Amir (Alex Thio,2003) σε ομαδικούς βιασμούς το πιο σημαντικό στοιχείο αυτών των βιασμών είναι ότι οι δράστες είναι κυρίως έφηβοι ηλικίας 10-19 ετών. Οι περισσότεροι από αυτούς τους νεαρούς βιαστές προέρχονται από οικογένειες της κατώτερης κοινωνικής τάξης και είναι μέλη συμμοριών. Η ομάδα αποτελείται από 3, 4 ή 5 άτομα. Πολλές ομάδες διατηρούν τα ίδια μέλη, άλλοτε τα ανανεώνουν και άλλοτε διαιωνίζουν ένα μικρό πυρήνα, ενώ τα περιφερειακά μέλη απομακρύνονται είτε οικειοθελώς σε περίπτωση που αισθανθούν άσχημα μετά από κάποια εμπειρία, είτε αποβάλλονται όταν η συμπεριφορά τους δεν προσαρμόζεται στο συλλογικό μοντέλο. Σε όλα τα μέλη της ομάδας παρατηρείται μια διαμορφωμένη προσωπικότητα με ανεπαρκή παρουσία του γονικού προτύπου κατά την παιδική ηλικία και τεράστιο πρόβλημα ανδρικής επιβεβαίωσης.

Οι τρόποι με τους οποίους βρίσκουν τα θύματα τους είναι αρκετοί. Μπορεί να οδηγούν σε μια περιοχή ψάχνοντας για μια κοπέλα που να κάνει ωτοστόπ. Την παίρνουν στο αυτοκίνητό τους, την οδηγούν σε μια έρημη τοποθεσία και την βιάζουν. Μπορεί επίσης , να απαγάγουν με την απειλή όπλου μία γυναίκα που βρίσκουν στο δρόμο κατά τη διάρκεια της νύχτας. Τέλος, ένα μέλος μιας συμμορίας μπορεί να κανονίσει ένα ραντεβού με μια γυναίκα και να την

οδηγήσει εν αγνοία της ή χωρίς τη θέληση της σε μια προκαθορισμένη περιοχή, όπου αυτός και οι φίλοι του θα την βιάσουν.

Οι ομαδικοί βιασμοί που λαμβάνουν χώρα σε διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα πραγματοποιούνται σύμφωνα με μια ορισμένη διαδικασία: Κατά τη διάρκεια ενός πάρτυ οι νεαροί ενθαρρύνουν μια γυναίκα να πιεί ή να πάρει ναρκωτικά και στη συνέχεια τη βιάζουν, καθώς εκείνη είναι υπό τη επήρεια αυτών των ουσιών.

Οι ψυχίατροι εκλαμβάνουν γενικά τον ομαδικό βιασμό ως έκφραση λανθάνουσας ομοφυλοφιλίας ισχυριζόμενοι ότι οι βιαστές αυτού του είδους έχουν μια υποσυνείδητη σεξουαλική επιθυμία ο ένας για τον άλλο. Σύμφωνα με μια τέτοια εκδοχή όμως, θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι κάποιοι άνθρωποι που ληστεύουν μαζί ένα κατάστημα υποσυνείδητα θέλουν να ληστέψουν ο ένας τον άλλο. Στην πραγματικότητα, η συμμετοχή σε έναν ομαδικό βιασμό ικανοποιεί περισσότερο μια κοινωνική ανάγκη παρά μια σεξουαλική επιθυμία. Κάτι τέτοιο ισχύει ιδιαίτερα για τους νέους οι οποίοι πιέζονται από τους φίλους τους να αποδείξουν ότι δεν είναι δειλοί. Μέσω της φιλίας μπορούν να ωθήσουν ο ένας τον άλλο στη συμμετοχή σε έναν ομαδικό βιασμό, χωρίς να τον θεωρούν σοβαρό έγκλημα. Η πιθανότητα διάπραξης ενός ομαδικού βιασμού είναι σχετικά μεγάλη και σ' άλλες παρόμοια συνεκτικές ή δεμένες ομάδες. Παραδείγματα αποτελούν οι Σέρβοι στρατιώτες που διέπραξαν ομαδικούς βιασμούς εις βάρος των Μουσουλμάνων γυναικών στη Βοσνία και οι Αμερικανοί στρατιώτες στο Βιετνάμ.

3.1.2 ΒΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟ ΓΝΩΣΤΟ – ΑΓΝΩΣΤΟ

Οι περισσότεροι από τους βιασμούς που δεν γνωρίζει η αστυνομία διαπράττονται από άτομα γνωστά στο θύμα. Σε αντίθεση με τους βιασμούς από αγνώστους, οι οποίοι είναι πιο πιθανό να διαπραχθούν από άντρες της κατώτερης κοινωνικής τάξης σε βάρος γυναικών της ίδιας τάξης, οι

πρωταγωνιστές των βιασμών στους οποίους το θύμα και ο θύτης είναι γνωστοί προέρχονται από την ανώτερη τάξη. Σε σύγκριση με τους βιασμούς από αγνώστους οι βιασμοί από γνωστούς είναι πολύ πιο πιθανό να συμβούν στην κατοικία του θύματος ή του δράστη. Σε αυτό το είδος βιασμού οι δράστες είναι περισσότερο πιθανό να χρησιμοποιήσουν λεκτικό ή ψυχολογικό εξαναγκασμό, παρά να χρησιμοποιήσουν κάποιο όπλο. Ενώ οι βιαστές που είναι άγνωστοι στο θύμα έχουν εξαρχής ως στόχο του βιασμού, οι βιαστές που είναι γνωστοί στο θύμα συνήθως έχουν εξαρχής ως στόχο το σεξ, πράγμα το οποίο καταλήγει στο βιασμό, από τη στιγμή που το θύμα δεν συναινεί. Αν και οι περισσότερες γυναίκες που έχουν βιαστεί από γνωστό θεωρούν τον εαυτό τους θύμα διαφέρουν από τις γυναίκες που έχουν βιαστεί από άγνωστο τους άτομο ως προς το ότι δεν αισθάνονται θύματα ενός εγκλήματος που διώκεται από το νόμο και αυτό ως ένα σημείο εξηγεί γιατί λιγότερο από το 1% των θυμάτων βιασμού από γνωστό καταγγέλλει στην αστυνομία το έγκλημα.. Ο βιασμός από γνωστό ήταν πάντοτε ένα συνηθισμένο φαινόμενο. Ο βιασμός από κάποιο γνωστό είναι τόσο συνηθισμένος μάλλον διότι εμφανίζεται ως επέκταση της συμβατικής μορφής της αντρικής σεξουαλικής συμπεριφοράς, παρά ως απόκλιση από αυτή. Επιπλέον, όχι μόνο οι περισσότεροι βιαστές αλλά και τα ίδια τα θύματα τους ακόμα δε θεωρούν το βιασμό που διαπράττεται κατά τη διάρκεια ενός ραντεβού ως πραγματικό βιασμό. Εκτός από την άρνηση, μια ακόμα συνηθισμένη αντίδραση των θυμάτων βιασμού, κατά τη διάρκεια ενός ραντεβού είναι να κατηγορήσουν τον εαυτό τους γι' αυτό που συνέβη. (Alex Thio, 2003, Σελ 187),

3.1.3. Ο ΒΙΑΣΜΟΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Ο βιασμός στα πλαίσια του γάμου είναι η πιο διαδεδομένη μορφή σεξουαλικής κακοποίησης, περισσότερο συνηθισμένος από το βιασμό στον οποίο ο δράστη είναι κάποιος άγνωστος ή γνωστός του θύματος.

Οι περισσότεροι από τους βιασμούς γίνονται με τη χρήση σωματικής βίας. Παρακάτω αναφέρεται ένα παράδειγμα:

« Εκείνος ήθελε να κάνουμε έρωτα ενώ εγώ δεν ήθελα. Εξοργίστηκε και προσπάθησε να με αναγκάσει να γδυθώ. Συγκεκριμένα το έκανε μόνος του, ενώ εγώ προσπάθησα να τον σταματήσω. Τον έσπρωξα μακριά, αλλά εκείνος δυνατότερος από εμένα, με έριξε κάτω, άνοιξε τα πόδια μου και με βίασε ».

Στις περιπτώσεις των βιασμών, στις οποίες ο δράστης είναι ο σύζυγος, συγκαταλέγονται οι απειλές σωματικής βίας, ο ψυχολογικός εκβιασμός και η σεξουαλική εκμετάλλευση της γυναίκας, όταν αυτή κοιμάται ή βρίσκεται σε κατάσταση μέθης ή υπό την επήρεια ναρκωτικών.

Ο βιασμός στα πλαίσια του γάμου έχει αποδοθεί σε δύο τουλάχιστον πολιτισμικούς παράγοντες. Ο ένας είναι η λαϊκή πεποίθηση ότι οι άνδρες πρέπει να είναι ανδροπρεπείς, με την έννοια ότι πρέπει να έχουν την ικανότητα να κυριαρχούν πάνω στις γυναίκες και ιδιαίτερα πάνω στις συζύγους τους. Αυτή η πεποίθηση στην ουσία ταυτίζει τον βιασμό της συζύγου από τον άντρα της με την κατάλληλη ανδροπρεπή συμπεριφορά. Ο άλλος παράγοντας είναι ο δημοφιλής μύθος ότι δεν τίθεται θέμα βιασμού μέσα στα πλαίσια του γάμου καθώς οι γυναίκες θεωρούνται ιδιοκτησία των συζύγων τους. Έτσι λοιπόν, οι γυναίκες-θύματα φτάνουν στο σημείο να κατηγορούν τον εαυτό τους. Στην πραγματικότητα, η αυτοκατηγορία είναι η κυριότερη αιτία για το ότι κάποιες γυναίκες συνεχίζουν να ζουν με τους συζύγους που τις κακοποιούν. Εάν δεν κατηγορήσουν τον εαυτό τους για τον βιασμό που υπέστησαν από τους συζύγους τους, οι περισσότερες από αυτές θα τους είχαν εγκαταλείψει. Αντίθετα, παραμένουν στη συζυγική εστία θεωρώντας τον εαυτό τους υπεύθυνο για τη συμπεριφορά των συζύγων τους.

Αυτή η μορφή βιασμού δεν αναγνωρίζεται από το νόμο, εκτός αν η γυναίκα γίνει αντικείμενο « παρά φύσιν » πράξεων. Ένας σύζυγος δεν θα διωχτεί για προσβολή των ηθών, ακόμη και αν ξυλοκοπήσει άγρια τη γυναίκα του για να την αναγκάσει να δεχτεί τη συνουσία, γιατί αυτό το είδος βαναυσότητας δεν

είναι για τους νομοθέτες μας μια « Παρά φύσιν » πράξη, και ο σύζυγος που απαιτεί με τις γροθιές αυτό που νόμιμα δικαιούται, το πολύ πολύ θα κατηγορηθεί για πρόκληση σωματικών βλαβών και κακώσεων στην περίπτωση που η δύστυχη τολμήσει να κάνει μήνυση. (Μαρί-Οντίλ Φαρζιέ, 1991, σελ.52)

3.1.4. ΑΠΟΠΛΑΝΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΑΙΜΟΜΙΞΙΑ

Η αποπλάνηση του παιδιού μπορεί να θεωρηθεί ως μια μορφή βιασμού, καθώς τα θύματα είναι πολύ μικρής ηλικίας και γι' αυτό ανεύθυνα νομικά, να συγκατατεθούν. Τα κορίτσια είναι πολύ πιο πιθανόν να αποπλανηθούν από ό,τι τα αγόρια και ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ατόμων που κακοποιούν είναι άντρες παρά γυναίκες. Το άτομο που κακοποιεί είναι κατά μέσο όρο 37 ετών και το θύμα του 9 ετών. Είναι περισσότερο πιθανό να γνωρίζονται παρά να είναι άγνωστοι. Ο δράστης της αποπλάνησης μπορεί να είναι ο παππούς του θύματος, ο θείος του, ένας φίλος των γονιών του ή ένας γείτονας. Κάποιοι δράστες είναι πατέρες ή πατριοί των θυμάτων οι οποίοι στην ουσία διαπράττουν αιμομιξία. Σε σύγκριση με τους βιαστές, οι δράστες αποπλάνησης, είναι λιγότερο πιθανό να καταφύγουν σε σωματική βία ή στην σεξουαλική διείσδυση. Κυρίως αρκούνται στο να χαϊδεύουν την περιοχή των γεννητικών οργάνων του θύματος ή στο αναγκάζουν το θύμα να χαϊδέψει τα δικά τους γεννητικά όργανα.

- i. Τα χαρακτηριστικά των ατόμων που αποπλανούν παιδιά σε σύγκριση με τους βιαστές είναι θεωρητικά μεγαλύτερης ηλικίας. Τα περισσότερα από αυτά είναι πάνω από 35 ετών ενώ οι περισσότεροι βιαστές είναι κάτω από 20 ετών
- ii. Είναι περισσότερο καταπιεσμένοι σεξουαλικά ή λιγότερο επιθετικοί σεξουαλικά. Η σεξουαλική τους αφύπνιση συνέβη σε μεγαλύτερη ηλικία από ό,τι αυτή των βιαστών,
- iii. Είναι περισσότερο μαλθακοί και παθητικοί, ενώ οι βιαστές είναι περισσότερο σκληροί και επιθετικοί.

- iv. Είναι λιγότερο ικανοί από τους βιαστές να συναναστρέφονται με ενήλικα άτομα του αντίθετου φύλου.
- v. Οι περισσότεροι από αυτούς διαπράττουν το αδίκημα εις βάρος του ίδιου παιδιού και για ορισμένο χρονικό διάστημα, ενώ οι βιαστές επιτίθενται σε διαφορετικά θύματα.
- vi. Οι περισσότεροι παραδέχονται την ενοχή τους σε αντίθεση με τους περισσότερους βιαστές.
- vii. Αυτοί που αποπλανούν άτομα του ίδιου φύλου είναι ακόμα πιο πιθανό να παραδεχτούν την ενοχή τους.

Οι αιμομίκτες παρουσιάζουν περίπου τα ίδια χαρακτηριστικά με τους δράστες αποπλάνησης παιδιών, εκτός από το ότι αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο πρόβλημα ένταξης στο κοινωνικό σύνολο. Εξαιτίας αυτής της απομόνωσης ο αιμομίκτης πατέρας κυριαρχεί στην οικογένειά του ως ένας τέλειος πατριάρχης. (Alex Thio, 2003, Σελ.211)

Είναι αλήθεια πως μερικές αιμομικτικές πράξεις ξεκινούν από ένα σεξουαλικό παιχνίδι, όπου το παιδί συμμετέχει ανύποπτο. Σε περίπτωση που η μικρή κάτι υποψιαστεί, ο μπαμπάς με όλο του το κύρος, θα την πείσει, είτε με ξυλοδαρμούς είτε με επιπλήξεις.

Ένας βιασμός στηρίζεται πάντα σε έναν εκβιασμό: Ένα συναισθηματικό εκβιασμό, δεν θα φωνάξεις, δεν θα μιλήσεις, δεν θα στεναχωρήσεις τη μαμά, δεν θα καταστρέψεις την οικογένειά σου. (Μαρί-Οντίλ Φαρζιέ, 1991, Σελ.51)

3.2 ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

Έχουν παρουσιαστεί πολλές θεωρίες για την ερμηνεία του φαινομένου του βιασμού. Οι κυριότερες από αυτές τις θεωρίες μπορούν να χωριστούν σε τέσσερις κατηγορίες: τις ψυχοπαθολογικές, τις κοινωνιολογικές, τις φεμινιστικές και τις ανθρωπολογικές θεωρίες. Όλες οι παραπάνω θεωρίες σκοπό έχουν να διευκρινίσουν τα αίτια που οδηγούν κάποιον στην εκδήλωση σεξουαλικής βίας.

3.2.1. ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Οι θεωρίες αυτού του τύπου αναζητούν τα αίτια του βιασμού σε ατομικούς παράγοντες. Σε γενικές γραμμές, αυτές οι θεωρίες υποστηρίζουν ότι ο βιαστής είναι ένα άτομο ψυχολογικά απροσάρμοστο, υποφέρει από συναισθηματικές διαταραχές και η συμπεριφορά του είναι μία έκφραση της ψυχοπαθολογικής προσωπικότητας του. Οι ψυχοπαθολογικές θεωρίες αποδέχονται την ύπαρξη ειδικών γνωρισμάτων στην προσωπικότητα του βιαστή, ικανών να τον διαφοροποιήσουν από τους άλλους εγκληματίες. (Τσαλίκογλου Φ., 1996)

Η άποψη αυτή κάνει την εμφάνισή της τον περασμένο αιώνα όταν για πρώτη φορά επιχειρείται να μελετηθεί επιστημονικά η σεξουαλική παρέκκλιση. Ο Krafft- Ebiug, πρωτοπόρος της κατεύθυνσης αυτής, όπως αναφέρει η Φωτεινή Τσαλίκογλου (1996), θεωρεί ότι ο βιασμός αποτελεί «λειτουργικό σύμπτωμα εκφυλισμού».

Ο Regis αναφέρει: «οι σεξουαλικές παρορμήσεις ανήκουν στις ψυχοπαθολογικές καταστάσεις, όπως στις μανίες, στους μανιακούς ερεθισμούς, στις γενικές παραλυσίες»... (Τσαλίκογλου Φ., σελ. 100)

Ενώ ο Taudieu θεωρεί το βιασμό ως σύμπτωμα πνευματικής καθυστέρησης: «οι πνευματικά καθυστερημένοι επιδιώκουν να ικανοποιήσουν την ερωτική τους διάθεση με κτηνωδία, ορμώντας στην πρώτη γυναίκα που θα συναντήσουν, όποια και αν είναι η ηλικία της και η θέση της».

Όπως αναφέρει η Τσαλίκου(1996), υπάρχει μία μεγάλη ποικιλία απόψεων σχετικά με τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της προσωπικότητας του ατόμου που ευθύνονται για την διάπραξη του βιασμού. Πιο συγκεκριμένα, έχει υποστηριχθεί ότι ο βιαστής είναι άτομο που:

- i. Πάσχει από ένα απωθημένο σύμπλεγμα ευνουχισμού ή σεξουαλικής ανεπάρκειας, που αναγκάζεται να μεταμφιέσει μέσα από μία επιθετική σεξουαλική συμπεριφορά.
- ii. Πάσχει από ενδοψυχικές συγκρούσεις, εσωτερική δυσαρμονία και κοινωνική απομόνωση.
- iii. Έχει λανθάνουσες ομοφυλοφιλικές τάσεις, που συγκαλύπτει αναπτύσσοντας βίαιες συμπεριφορές εναντίον των γυναικών.
- iv. Υπήρξε το ίδιο θύμα σεξουαλικής παρενόχλησης κατά την διάρκεια της παιδικής του ηλικίας.
- v. Βίωσε μία αντιφατική, ταυτόχρονα σκληρή και ερωτική μητρική συμπεριφορά

Το συμπέρασμα στο οποίο οδηγείται η ψυχοπαθολογική προσέγγιση είναι ότι δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο ψυχολογικό προφίλ του δράστη. Γνωρίσματα όπως ότι ο βιαστής από ενδοψυχικές συγκρούσεις, εσωτερική δυσαρμονία, κοινωνική απομόνωση, έχει λανθάνουσες ομόφυλες τάσεις και μπορούν να αποτελέσουν γνωρίσματα της προσωπικότητας ενός οποιουδήποτε εγκληματία. Επομένως δεν μπορούν να στοιχειοθετούν την ιδιαίτερη προσωπικότητα του βιαστή.(Τσαλίκου Φ., 1996)

Η Φ. Τσαλίκου (1996), υποστηρίζει πως η ψυχοπαθολογική προσέγγιση γενικεύει τα συμπεράσματα που συνάγονται από μια εξαιρετικά μικρή ομάδα καταδικασμένων αστών στο σύνολο των βιαστών. Πρόκειται δηλαδή για μια παραπλανητική ή καταχρηστική γενίκευση. Έρευνες φανερώνουν με σαφήνεια ότι ο μέσος βιαστής δεν ανταποκρίνεται καθόλου στην εικόνα του ψυχοπαθή

περιθωριακού εγκληματία. Αντίθετα υπάρχει ένας σημαντικά υψηλός αριθμός μη επισημασμένων βιαστών που ανήκει στην κατηγορία των ευυπόληπτων πολιτών. Επισημαίνει ακόμη ότι οι περισσότεροι βιασμοί δεν γίνονται το βράδυ από άγνωστα πρόσωπα αλλά στην διάρκεια της ημέρας από γνωστά στο θύμα άτομα. Δεν είναι λοιπόν ούτε ο δράκος ούτε ο ψυχοπαθητικός βιαστής ο χαρακτηριστικός τύπος του βιαστή.

Η Φωτεινή Τσαλίκουλου κατηγορεί την ψυχοπαθολογική ερμηνεία πως συγκαλύπτει την κοινωνική πλευρά του θέματος. Όπως η ίδια αναφέρει: «περιχαρακωμένη από ασφυκτικά πλαίσια ενός οριοθετημένου “νοσολογικού λόγου” αδυνατεί να συλλάβει την πολυπλοκότητα της πραγματικότητας βάζοντας μέσα σε παρένθεση τον καθοριστικό ρόλο των κοινωνικών παραμέτρων, στην διαμόρφωση της ανθρώπινης προσωπικότητας».

Οι ψυχοπαθολογικές προσεγγίσεις οδήγησαν στην ψυχιατροποίηση του βιασμού, γεγονός που είχε τις εξής συνέπειες:

i) το πρόβλημα της σεξουαλικής κακοποίησης αντιμετωπίζεται μονόπλευρα. Όπως υποστηρίζει ο Κλεάνθης Γρίβας (1987), δεχόμενοι ότι ο βιασμός είναι μια αρρωστημένη δραστηριότητα και ο βιαστής άρρωστος, παραγκωνίζεται η επίδραση της νοσογόνας κοινωνικής δομής, που συνεχώς αναπαράγει το φαινόμενο.

ii) οδηγεί στην απενοχοποίηση του βιαστή και της κοινωνίας που τον κατασκευάζει. Σύμφωνα με τον Κλεάνθη Γρίβα (1987), η ψυχιατροποίηση του βιασμού ανάγει ένα έγκλημα, για το οποίο ευθύνεται τόσο το άτομο δράστης, όσο και η κοινωνική δομή – παραγωγός του, σε τυχαίο συμβάν.

Τελικά όπως αναφέρει και ο Κλεάνθης Γρίβας (1987), η ψυχιατρική, ως ιδεολογικό κατασκεύασμα της ανδροκρατικής κοινωνίας, έρχεται στο σημείο αυτό να προστατέψει τον δημιουργό της.

3.2.2 ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Οι θεωρίες αυτού του τύπου αναζητούν τα αίτια του βιασμού στους όρους του κοινωνικού περιβάλλοντος του δράστη, χωρίς να ενοχοποιείται το ίδιο το άτομο αλλά οι συνθήκες του περιβάλλοντος. Στα πλαίσια των κοινωνιολογικών προσεγγίσεων αναφέρονται και αναλύονται:

α) η θεωρία του υποπολιτισμού της βίας

Μία από τις σημαντικότερες κοινωνιολογικές θεωρίες είναι αυτή του Amir που βασίστηκε στην «θεωρία του υποπολιτισμού» του Wolfgang για το έγκλημα της ανθρωποκτονίας.

Σύμφωνα με αυτή την θεωρία τα κοινωνικά μειονεκτούντα άτομα σχηματίζουν ένα υποπολιτισμό και μία ομάδα αξιών, που διαφέρουν από αυτές του κυρίαρχου πολιτισμού και έτσι τα άτομα αυτού του υποπολιτισμού, λόγω της αδυναμίας τους καταφεύγουν στη βία. Η εξαθλίωση και η κοινωνική απομόνωση αυτών των ομάδων, τις οδηγεί τελικά στην εκδήλωση βίαιης σεξουαλικής συμπεριφοράς. Στόχος δεν είναι το σεξ, αλλά η πρόσκτηση του κύρους και του γοήτρου που λείπουν, μέσα από τη σεξουαλική επίθεση. (Τσαλίκογλου Φ., 1996)

β) η θεωρία της σχετικής αποστέρησης

Ο Chappell και οι συνεργάτες του, όπως αναφέρει η Τσαλίκογλου (1996), προκειμένου να ερμηνεύσουν τα υψηλότερα ποσοστά βιασμού που παρουσιάστηκαν στην πόλη του Λος Άντζελες, σε σχέση με την πόλη της Βοστώνης, πρότειναν την θεωρία της "σχετικής αποστέρησης".

Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, όταν ένας άνδρας απορρίπτεται από μία γυναίκα στα πλαίσια μιας φιλελεύθερης προς τα ήθη κοινωνίας, τότε βιώνει πολύ έντονα τα αισθήματα της αποστέρησης και ενεργοποιεί μηχανισμούς αυτό-

ενοχοποίησης, θεωρώντας τον εαυτό του ως το μοναδικό υπεύθυνο για το αποτέλεσμα. Όταν, όμως, αυτή η απόρριψη προέρχεται από μία γυναίκα στα πλαίσια μιας περιοριστικής ως προς τα ήθη κοινωνίας, τότε ο άνδρας επιστρατεύει μηχανισμούς δικαιολόγησης της απόρριψης, από τον περιοριστικό τρόπο με τον οποίο η κοινωνία αντιμετωπίζει τις συμπεριφορές που αφορούν στα ήθη. Έτσι, στην πρώτη περίπτωση το άτομο μπορεί να εκδηλώσει επιθετική συμπεριφορά και να βιάσει τη γυναίκα, στη δεύτερη όμως είναι πολύ δύσκολο να συμβεί κάτι τέτοιο. (Τσαλίκου Φ., 1996)

Επομένως, βρέθηκε ότι όσο πιο φιλελεύθερη είναι μία κοινωνία στον τομέα των ηθών, τόσο υψηλότερα είναι τα ποσοστά των βιασμών που διαπράττονται στην συγκεκριμένη κοινωνία. (Τσαλίκου Φ., 1996)

γ) η θεωρία του διαφορικού ελέγχου

Ο ερευνητής της θεωρίας του διαφορικού ελέγχου είναι ο ανθρωπολόγος Robert Levine. Όπως αναφέρει η Φωτεινή Τσαλίκου (1996), στόχος της θεωρίας είναι η επισήμανση βασικών παραγόντων ικανών να οδηγήσουν στον βιασμό. Οι παράγοντες αυτοί είναι:

- Ο αυστηρότερος κοινωνικός έλεγχος στην γυναίκα απ'ότι στον άνδρα ως προς την εξωσυζυγική δραστηριότητα.
- Οι ισχυρότερες σεξουαλικές αναστολές στην γυναίκα απ'ότι στον άνδρα.
- Τα οικονομικά εμπόδια που παρατείνουν χρονικά την ανδρική αγαμία έτσι ώστε να εντείνεται η σεξουαλική αποστέρηση.
- Η απουσία σωματικού διαχωρισμού ανάμεσα στα δύο φύλα

Ο βιασμός οφείλεται στον διαφορετικό έλεγχο της σεξουαλικής συμπεριφοράς. Οι γυναίκες εκείνες που με ένα ορατό τρόπο εξαρτώνται από τον αρσενικό ιδιοκτήτη, προστάτη τους, είναι εκείνες που θα θεωρηθούν άξιες να

προστατευτούν από τον νόμο για τον βιασμό. Επομένως μια τέτοια στάση επιβεβαιώνει στην πραγματικότητα την διαιώνιση της αλλοτινής και φαινομενικά ξεχασμένης αρχικής λειτουργίας του βιασμού ως κλοπή ξένης ιδιοκτησίας. (Τσαλίκου Φ., 1996)

δ) η θεωρία της αναλογίας των φύλων

Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία όσο μεγαλύτερη είναι η αριθμητική υπεροχή των ανδρών έναντι των γυναικών, στο συνολικό πληθυσμό μιας χώρας, τόσο μεγαλύτερα είναι τα ποσοστά σεξουαλικής βίας. Η θεωρία αυτή αντιμετωπίζει το φαινόμενο της σεξουαλικής βίας ως συνέπεια της ανδρικής σεξουαλικής αποστέρησης και της έλλειψης πηγών για την εκτόνωσή της. Αρκετές έρευνες πραγματοποιήθηκαν προκειμένου να ελεγχθεί η παραπάνω θεωρία όμως καμιά δεν κατάφερε να αποδείξει την εγκυρότητά της. (Τσιγκρή Α, 2000)

ε) η θεωρία της κοινωνικής αποδιοργάνωσης

Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, το έγκλημα και η παρέκκλιση αντανακλούν συνθήκες, που διασπούν την ενότητα των τοπικών κοινοτήτων και αδυνατίζουν την κανονιστική δύναμη των κοινωνικών κανόνων. Για παράδειγμα παράγοντες αποδιοργάνωσης όπως η μετανάστευση, η οικονομική διάσπαση και η πολιτιστική ετερογένεια, έχουν συνδεθεί με διάφορες επιθετικές δραστηριότητες. Τα ποσοστά του βιασμού έχει αποδειχθεί ότι αυξάνονται σε περιοχές με γεωγραφική κινητικότητα. (Τσιγκρή Α, 2000)

στ) η θεωρία του πολιτισμικού πλεονάσματος

Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, σεξουαλική βία δεν είναι το αποτέλεσμα μόνο των κοινωνικών στάσεων που την υποστηρίζουν, αλλά υπάρχουν και άλλες πλευρές του πολιτισμού μας που την νομιμοποιούν. Αυτό συμβαίνει όταν τα πρότυπα της βίας που κυριαρχούν στις διάφορες εκφάνσεις της κοινωνικής μας ζωής(π.χ. σωματική τιμωρία σε σχολεία, προβολή βίας, από τα Μ.Μ.Ε., κρατική βία, κτλ.) γενικευτούν στις σχέσεις μεταξύ των φύλων. Ανάλογα με την έκθεση αυτής της γενίκευσης, η βία που ασκείται για κοινωνικά επιδοκιμαζόμενους σκοπούς (μη σεξουαλικού περιεχομένου), μπορεί να επεκταθεί στο επίπεδο της γενετήσιας ζωής. (Τσιγκρής Α, 2000)

Οι παραπάνω θεωρίες στηρίζονται σε επίσημα στοιχεία της αστυνομίας και αφορούν στις υποθέσεις βιασμού που έγιναν γνωστές στις διωκτικές αρχές. Οι υποθέσεις όμως αυτές δεν είναι αντιπροσωπευτικές για την πραγματική εικόνα του φαινομένου. Έτσι δημιουργείται μια παραπλανητική εικόνα για το έγκλημα του βιασμού, για τον δράστη και το θύμα και αυτό αποτελεί ένα από τα βασικά μειονεκτήματα των κοινωνιολογικών θεωριών και τους ασκείται κριτική.(Τσιγκρής Α, 2000)

3.2.3. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Αν και οι ανθρωπολογικές θεωρίες εντάσσονται στις ευρύτερες κοινωνιολογικές, κρίθηκε σκόπιμο να παρουσιαστούν ξεχωριστά, λόγω του ενδιαφέροντος που παρουσιάζουν αφού κάνουν συγκρίσεις ανάμεσα σε φυλές διαφορετικών πολιτισμών, οι οποίες παρουσιάζουν διαφορετικούς δείκτες βιασμού.

Ο Τσιγκρής (1996), αναφέρει ότι οι ανθρωπολόγοι αποτέλεσαν την πρώτη ακαδημαϊκή ομάδα που συνέδεσε αποκλειστικά τον βιασμό με την κοινωνική δομή. Σύμφωνα με την θεωρία του «διαφορικού κοινωνικού ελέγχου», ο διαφορετικός κοινωνικός έλεγχος που ασκείται στα δύο φύλα και η

συνακόλουθη αποστέρηση που γεννά, αποτελούν γενεσιουργούς παράγοντες βιασμού.(Τσιγκρής Ά., 1996)

Η θεωρία αυτή εξέτασε τα ποσοστά βιασμού που κατεγράφησαν στην φυλή Gusii (νοτιοδυτικά της Κένυας), που οφείλονται στην κοινωνική δομή, η οποία ενθαρρύνει τους άνδρες να καθυποτάξουν βίαια τις γυναίκες στις σεξουαλικές τους επιθυμίες. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι βιασμοί εκεί είναι τέσσερις έως πέντε φορές περισσότεροι από τις Η.Π.Α., που θεωρείται η χώρα με το υψηλότερο ποσοστό βιασμών.(Τσαλίκου Φ.,1996)

Στην περίπτωση των Gusii ενυπάρχουν τέσσερα χαρακτηριστικά που σύμφωνα με τον LeVine παρατηρούνται σε όλες τις κοινωνίες που παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά βιασμού. Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι:

- Οι επίσημοι και αυστηροί περιορισμοί στις εξώγαμες σεξουαλικές σχέσεις των γυναικών.
- Οι έντονες σεξουαλικές αναστολές από μέρους των γυναικών.
- Τα οικονομικά και άλλα εμπόδια στο γάμο που παρατείνουν, σε αρκετούς άνδρες, το χρονικό διάστημα που είναι ανύπαντροι μέχρι την ηλικία των τριάντα ετών.
- Τέλος, η απουσία του φυσικού διαχωρισμού των φυλών.

Σύμφωνα με την έρευνα της Sanday σχετικά με τον βιασμό στις φυλετικές κοινωνίες, διακρίνονται δύο είδη κοινωνιών: οι κοινωνίες με «τάση βιασμού» και οι κοινωνίες «ελεύθερες βιασμού». Στις κοινωνίες με τάσεις βιασμού, οι γυναίκες έχουν ελάχιστη δύναμη και συνεπώς ο βιασμός αποτελεί ένα μέσο άσκησης άτυπου κοινωνικού ελέγχου για τις γυναίκες που παρουσιάζουν παρεκκλίνουσα συμπεριφορά.(Τσιγκρής Ά,1996)

Όπως και στις περισσότερες θεωρίες, έτσι και σ' αυτή, το κύριο μεθοδολογικό πρόβλημα ήταν ότι στηρίχθηκαν σε ερευνητικά δεδομένα που

ελήφθησαν από την αστυνομία και τα οποία παρουσιάζουν μία διαφορετική εικόνα του βιασμού, του βιαστή και του θύματος.

3.2.4. ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Πριν από το 1970 οι θεωρητικές προσεγγίσεις που επικρατούσαν ήταν δύο: ότι η γυναίκα είναι υπεύθυνη για το βιασμό της και ότι ο βιασμός είναι μία ψυχοπαθολογική συμπεριφορά η οποία περιορίζεται σε ελάχιστους ψυχικά άρρωστους άνδρες. Μετά όμως, με την ανάπτυξη του φεμινιστικού κινήματος και για πρώτη φορά, το φαινόμενο του βιασμού συνδέθηκε με την κοινωνική, σεξουαλική, οικονομική και πολιτική ανισότητα ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες. Οι φεμινιστικές θεωρίες προσφέρουν κοινωνικό-πολιτισμικές ερμηνείες του φαινομένου του βιασμού, τονίζοντας τις συνέπειες που έχουν οι κοινωνικές στάσεις σχετικά με τους ρόλους των φύλων, στις σχέσεις μεταξύ των ανδρών και των γυναικών.(Τσιγκρής Α, 1996)

Η κεντρική υπόθεση της φεμινιστικής προσέγγισης είναι ότι ο βιασμός είναι προϊόν περισσότερο του θεσμοποιημένου σεξισμού, παρά της ψυχοπαθολογίας του δράστη, της υποκουλτούρας της βίας και της πρόκλησης του θύματος. Οι φεμινιστές υποστηρίζουν ότι ο βιασμός και η απειλή του βιασμού έχουν παραδοσιακά υπηρετήσει το σκοπό της διατήρησης της υποταγής της γυναίκας σ' ένα άνισο κοινωνικό σύστημα. Αμφισβήτησαν το σεξουαλικό κίνητρο της συμπεριφοράς και πρότειναν ότι ο βιασμός είναι ένα έγκλημα που παρακινείται από αισθήματα θυμού, οργής, ανασφάλειας, απογοήτευσης και εχθρότητας . Γι' αυτό το λόγο και το ποσό της βίας που χρησιμοποιείται στο βιασμό είναι μεγαλύτερο απ' αυτό που χρειάζεται για να υποταχτεί μία γυναίκα στις ορέξεις του βιαστή.(Τσιγκρής Α.,1996)

Επίσης, σύμφωνα με τον Τσιγκρή (1996), υποστηρίζεται από τους φεμινιστές ότι η επιθετική σεξουαλική συμπεριφορά του άνδρα είναι μία πράξη επιβολής

δύναμης και εξουσίας, από τους άνδρες που στερούνται δύναμης και εξουσίας, που είναι απαραίτητοι όροι για την δόμηση του ανδρισμού τους. Με βάση τα παραπάνω, έχει υποστηριχθεί ότι οι άνδρες με τις περισσότερες ανασφάλειες σχετικά με τον ρόλο τους στον κόσμο, οι άνδρες που αισθάνονται την έλλειψη μίας σημαντικής θέσης ή ενός αισθήματος εξουσίας ή γενικότερα, αυτοί που αισθάνονται αλλοτριωμένοι, είναι πιθανότερο να εκδηλώσουν βία σε σεξουαλική επιθετικότητα στις σχέσεις του με τις γυναίκες.

Σύμφωνα με την φεμινιστική προσέγγιση, ο βιασμός είναι ένας μηχανισμός κοινωνικού ελέγχου των γυναικών, που υπάρχει σε όλες τις πατριαρχικές κοινωνίες και που κρατά ή τοποθετεί τις γυναίκες σε θέση υποταγής. Σύμφωνα με τους Clark και Lewis, όπως αναφέρει ο Ά. Τσιγκρής (1996), ο βιασμός είναι πιθανότερο να λάβει χώρα σε κοινωνίες τις οποίες οι γυναίκες θεωρούνται ως σεξουαλικές και αναπαραγωγικές ιδιοκτησίες των ανδρών. Στις κοινωνίες αυτές οι άνδρες διατηρούν την εξουσία και τα προνόμιά τους και επιβάλλουν τα σεξουαλικά δικαιώματά τους, μέσω της απειλής και της χρήσης βίας.

Μία άλλη φεμινιστική θεωρία προτάθηκε από τον Kanin και είχε ως στόχο της, την ερμηνεία του φαινομένου του βιασμού μεταξύ ατόμων που ήταν από πριν γνωστά (π.χ. περιπτώσεις βιασμού σε ραντεβού). Με βάση τη θεωρία του Kanin ο βιασμός οφείλεται είτε στην αποτυχία επικοινωνίας μεταξύ των φύλων, είτε στις διαδικασίες κοινωνικού ελέγχου των παρεκκλινόντων γυναικών, είτε τέλος στην προσδοκία του παρεκκλινόντος ρόλου της γυναίκας. (Τσιγκρής Ά, 1996)

Πολλές φορές οι άνδρες αντιλαμβάνονται τη συμπεριφορά των γυναικών λανθασμένα και ενώ προηγούνται ερωτικά παιχνίδια, οι άνδρες να θέλουν να συνεχίσουν την σεξουαλική δραστηριότητα και οι γυναίκες να αρνούνται. Εκεί είναι που εκδηλώνεται η βία σε σεξουαλική συμπεριφορά. Από τα στοιχεία της έρευνας του Kanin βρέθηκε ότι πριν από την σεξουαλική επίθεση είχε προηγηθεί ανάμεσα στον δράστη και στο θύμα: στο 7% φιλιά, στο 23%

χαΐδεμα του στήθους της γυναίκας και στο 70% των περιπτώσεων χαΐδεμα των γεννητικών της οργάνων. Αυτή η συναινετική συμπεριφορά των γυναικών ήταν εύκολο να μεταφραστεί, από τους άνδρες, ως πρόκληση σε συνουσία.(Τσιγκρής Α.,1996)

Από την άλλη μεριά ο Kanin,όπως αναφέρει ο Τσιγκρής (1996), προσπάθησε να εξηγήσει τον βιασμό με βάση τις διαδικασίες κοινωνικού ελέγχου των παρεκκλινόντων γυναικών. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, οι πληροφορίες για το σεξουαλικό παρελθόν μιας γυναίκας, έχουν σαν αποτέλεσμα να προκαλούν υπολογίσιμες μορφές βίαιης επιθετικότητας από τους άνδρες. Εδώ, ο βιασμός είναι μέσο κοινωνικού ελέγχου των γυναικών και μέσο εξαναγκασμού τους, να ακολουθήσουν την κοινωνικά αποδεκτή σεξουαλική συμπεριφορά και τα κυρίαρχα κίνητρα είναι η ανταπόδοση και η τιμωρία.

Τέλος, με βάση τον Kanin, ο βιασμός είναι το αποτέλεσμα της προσδοκίας ενός γυναικείου παρεκκλινόντος ρόλου. Πιο συγκεκριμένα, όταν ένας άνδρας πιστεύει ότι η γυναίκα είναι σεξουαλικά ακόλαστη και αχαλίνωτη και ας μην ισχύει κάτι τέτοιο, τότε ο άνδρας μπορεί πιο εύκολα να εκδηλωθεί βίαια. Αυτό συμβαίνει γιατί η σεξουαλική ασυδοσία της γυναίκας, πραγματική ή φανταστική, προκαλεί τον άνδρα να απαιτεί τις σεξουαλικές της υπηρεσίες.(Τσιγκρής Α, 1996)

3.3. ΜΥΘΟΙ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΒΙΑΣΜΟ

Σύμφωνα με τη Λ.Ουόκερ (1979,σελ.41) η κακοποίηση των γυναικών, όπως και τα άλλα εγκλήματα σε βάρος τους, έχουν τυλιχτεί μέσα σε μύθους. Όλοι οι μύθοι διαιώνίζουν τη λαθεμένη άποψη ότι το θύμα ευθύνεται για την κακοποίησή του. Είναι πλέον κοινά αποδεκτό, στους επιστημονικούς κλάδους, ότι έχει δημιουργηθεί μία έντονη μυθολογία γύρω από το έγκλημα του βιασμού, η οποία οφείλεται στην φύση του θέματος. Αυτή η μυθολογία υιοθετείται από τους περισσότερους και δημιουργούνται έτσι εντυπώσεις και αντιλήψεις, που διαστρεβλώνουν την πραγματική υπόσταση και διάσταση του φαινομένου του βιασμού. Έτσι καθίσταται δύσκολη, αν όχι ακατόρθωτη, η μελέτη του προβλήματος στις πραγματικές του διαστάσεις. Παρακάτω αναφέρονται ορισμένοι μύθοι για να γίνεται το πρόβλημα πιο σαφές.

- **1^{ος} μύθος** Το σύνδρομο της κακοποιημένης γυναίκας εμφανίζεται σε ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού.

Ο βιασμός είναι ένα έγκλημα που ελάχιστα κοινολογείται. Στοιχεία είναι δύσκολο να συλλεχθούν, γιατί η κακοποίηση, γενικά, γίνεται τη νύχτα, στο σπίτι, χωρίς μάρτυρες. Οι στατιστικές για τις κακοποιημένες γυναίκες είναι θαμμένες στα αρχεία των αστυνομικών τμημάτων, των εξωτερικών ιατρείων των νοσοκομείων, των κοινωνικών υπηρεσιών, των ψυχολόγων και των κοινωνικών λειτουργών.

- **2^{ος} μύθος** Οι κακοποιημένες γυναίκες είναι μαζοχίστριες.

Η κυρίαρχη πίστη ήταν πάντα πως μόνο οι γυναίκες που «τους άρεσε και το άξιζαν» κακοποιούνταν. Το βάρος της ενοχής για την κακοποίηση έχει πέσει πάνω στη γυναίκα και η βία συμπεριφορά του άντρα διαιωνίζεται. Ο μύθος της μαζοχίστριας γυναίκας είναι αυτός που προτιμούν οι περισσότεροι από εκείνους που προσπαθούν να κατανοήσουν τις κακοποιημένες γυναίκες και τους λόγους που δεν ξεφεύγουν από αυτή την κατάσταση. Αυτός ο μύθος έχει γίνει ένα τόσο διαδεδομένο στερεότυπο, που πολλές γυναίκες αρχίζουν να διερωτώνται αν πραγματικά είναι μαζοχίστριες.

- **3^{ος} μύθος** Οι κακοποιημένες γυναίκες είναι τρελές.

Ο μύθος αυτός είναι ανάλογος με το μύθο του μαζοχισμού, με την έννοια ότι τοποθετεί την υπαιτιότητα στα αρνητικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας της γυναίκας. Η συμπεριφορά των κακοποιημένων γυναικών, για να επιτύχουν την επιβίωσή τους, τους έχει χαρίσει τον τίτλο της τρέλας. Αρκετές γυναίκες έχουν αναφέρει ότι έχουν νοσηλευτεί για σχιζοφρένεια, παράνοια και σοβαρή κατάθλιψη. Άλλες πάλι, ανέφεραν ότι είχαν πάρει ισχυρές δόσεις αντιψυχωτικών φαρμάκων από γιατρούς, που κοίταζαν περισσότερο τα επιφανειακά συμπτώματα παρά τις συνθήκες οικογενειακής τους ζωής.

- **4^{ος} μύθος** Οι γυναίκες της μεσαίας τάξης δεν κακοποιούνται τόσο συχνά, ούτε τόσο έντονα όσο οι φτωχές γυναίκες.

Οι περισσότερες στατιστικές για την κακοποίηση προέρχονται από οικογένειες των κατώτερων τάξεων. Οι γυναίκες από τις φτωχότερες τάξεις έρχονται πιο συχνά σε επαφή με τις κοινωνικές υπηρεσίες κι έτσι τα προβλήματά τους γίνονται πιο φανερά.. Οι γυναίκες της μεσαίας ή των πλουσιότερων τάξεων δεν

θέλουν να κοινοποιήσουν την κακοποίησή τους. Φοβούνται την κοινωνική απομόνωση και ότι θα βλάψουν τις καριέρες των συζύγων τους. Πολλές πιστεύουν πως η εκτίμηση που έχει η κοινωνία για τους άντρες τους θα οδηγήσει στην αμφισβήτηση των δικών τους ισχυρισμών.

- **5^{ος} μύθος** Τα θρησκευτικά πιστεύω περιορίζουν την κακοποίηση.

Μετά από έρευνα, γυναίκες ανέφεραν πως τα θρησκευτικά τους πιστεύω δεν τις προστάτευσαν από την κακοποίησή τους. Οι περισσότερες είχαν ισχυρά θρησκευτικά πιστεύω. Για μερικές, η πίστη σε ένα θεό τις βοήθησε να υπομείνουν τα βάσανά τους, προσφέροντας ανακούφιση. Άλλες είπαν ότι εγκατέλειψαν τη θρησκεία τους μέσα στη διάψευση των ελπίδων τους

- **6^{ος} μύθος** Οι δράστες είναι βίαιοι σε όλες τις σχέσεις τους.

Οι δράστες των κοινών εγκλημάτων τείνουν προς την οικονομική και κοινωνική περιθωριοποίηση. Συχνά έχουν μικρότερη μόρφωση και επαγγελματικές γνώσεις. Τα περισσότερα κοινά εγκλήματα διαπράττονται συνήθως από τέτοιους ανθρώπους. Συχνά έχουν προβλήματα με την Αστυνομία και αρκετές φορές βρίσκονται στα Δικαστήρια. Οι περισσότεροι άντρες που κακοποιούν τις γυναίκες τους, γενικά, δεν είναι βίαιοι σε άλλους τομείς της ζωής τους.

- **7^{ος} μύθος** Οι δράστες είναι αποτυχημένοι στην επαγγελματική τους ζωή.

Έχει υποστηριχτεί πως οι άντρες που αισθάνονται λιγότερο ικανοί από τις γυναίκες τους καταφεύγουν στη βία. Έρευνες έχουν δείξει πως γιατροί, δημόσιοι υπάλληλοι και αστυνομικοί είχαν την μεγαλύτερη συχνότητα μεταξύ

αυτών που κακοποιούσαν τις γυναίκες τους. Οι περισσότερες επιτυχημένες επαγγελματικά γυναίκες είχαν αντίστοιχα επιτυχημένους επαγγελματικά συζύγους. Ανάμεσα στους δράστες ήταν γιατροί, δικηγόροι, δημόσιοι υπάλληλοι, επιστήμονες, καθηγητές.

- **8^{ος} μύθος** Το ποτό οδηγεί στη βίαιη συμπεριφορά.

Είναι λογικό να υποθέσουμε πως σε πολλές περιπτώσεις το αλκοόλ μπορεί να χαρακτηριστεί ως παράγοντας ενίσχυσης των βίαιων σχέσεων. Αλλά είναι ψυχολογικά ευκολότερο για τις κακοποιημένες γυναίκες να κατηγορούν το ποτό για τη βία. Οι πιο βίαιες σωματικές κακοποιήσεις γίνονται από άντρες που πίνουν συνέχεια. Φαίνεται να τους δίνει μια αίσθηση δύναμης. Πολλές από τις γυναίκες αισθάνονται πως αν μπορούσαν να κάνουν τους άντρες τους να σταματήσουν το ποτό, οι κακοποιήσεις θα σταματούσαν.

- **9^{ος} μύθος** Οι δράστες είναι ψυχοπαθολογικά άτομα.

Αν οι δράστες θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν αντικοινωνικές και ψυχοπαθολογικές προσωπικότητες, τότε η ατομική ψυχοπαθολογία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για να διαχωρίσει τους δράστες από τους φυσιολογικούς άντρες. Οι περιγραφές των δραστών έδειξαν πως είχαν πολλά είδη προσωπικών διαταραχών που, όμως, δεν θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ψυχοπαθολογικές. Ένα χαρακτηριστικό τους είναι η ικανότητά τους να χρησιμοποιούν τη γοητεία σαν μια τεχνική επηρεασμού. Ο δράστης μπορεί να είναι είτε πολύ καλός, είτε πολύ κακός. Μπορεί να περνά από τη μια στην άλλη συμπεριφορά με μια υποκριτική ικανότητα αντάξια ενός καλού ηθοποιού. Αλλά, αντίθετα με τις ψυχοπαθολογικές περιπτώσεις, ο δράστης αισθάνεται ενοχή και ντροπή για τις ανεξέλεγκτες ενέργειές του.

- **10^{ος} μύθος** Στον συζυγικό βιασμό ο δράστης δέρνει και τα παιδιά του.

Αυτός ο μύθος έχει κάποια πραγματική βάση. Κάποιοι άντρες είναι ύποπτοι για σεξουαλική αποπλάνηση των κοριτσιών τους. Αλλά και τα παιδιά που δεν κακοποιούνται από τους γονείς τους υποφέρουν από ψυχικά τραύματα που δεν μπορούν να επουλωθούν.

- **11^{ος} μύθος** Ένας δράστης είναι πάντα δράστης.

Αν η ψυχοκοινωνική θεωρία της βίαιης συμπεριφοράς είναι ακριβής, τότε οι δράστες μπορούν να επαναλαμβάνουν τη βίαιη συμπεριφορά τους. Τα στοιχεία δεν έχουν αποδείξει το αντίθετο.

- **12^{ος} μύθος** Οι κακοποιημένες γυναίκες προκαλούν.

Ο μύθος ότι οι κακοποιημένες γυναίκες προκαλούν οι ίδιες την κακοποίησή τους, «βγάζοντας τους άντρες από τα ρούχα τους», είναι πολύ διαδεδομένος. Ο καθένας μπορεί να αναφέρει κάποια ιστορία που μια γυναίκα άξιζε αυτό που έπαθε. Ήταν πολύ αυταρχική, πολύ φαντασμένη, πολύ εριστική στρίγγλα ή κάτι ανάλογο. Σ' ένα πολιτισμό, όπου ο καθένας παίρνει το μέρος ή των νικητών ή των νικημένων, οι γυναίκες που κακοποιούνται συνέχεια σκεφτόμαστε ότι θα πρέπει να το αξίζουν. Οι ιστορίες των γυναικών δείχνουν πως οι δράστες έχαναν τον αυτοέλεγχό τους για προσωπικούς λόγους, όχι εξαιτίας αυτών που έκαναν ή δεν έκαναν οι γυναίκες τους. Αυτός ο μύθος αφαιρεί από τους άντρες την ευθύνη των πράξεών τους. Κανένας δεν θα μπορούσε να αξίζει το είδος της κτηνωδίας που αποτελεί μια πράξη βίας.

Ο μύθος της πρόκλησης του θύματος

Σύμφωνα με τον Alex Thio (Παρεκκλίνουσα Συμπεριφορά, 2003, Σελ.190) αν και η γυναίκα που πέφτει θύμα βιασμού κατηγορεί συνήθως τον εαυτό της, θα μπορούσε όμως όντως να τον έχει προκαλέσει η ίδια ; Ο Amir αποκαλεί αυτό το είδος βιασμού « Βιασμό που προκαλείται από το θύμα », εξηγώντας ότι το θύμα στην πραγματικότητα δείχνει ότι επιθυμεί –ή έτσι ερμηνεύει ο δράστης – σε μια σεξουαλική σχέση, αλλά υποχωρεί πριν την πραγματοποίηση της πράξης, ή δεν αντιστέκεται αρκετά όταν ο δράστης κάνει την πρόταση. Όταν μια γυναίκα δέχεται μια πρόσκληση από έναν άγνωστο για ένα ποτό ή για μια βόλτα, αυτή η συμπεριφορά θεωρείται ως σεξουαλική πρόκληση. Η ιδέα του βιασμού που προκαλείται από το θύμα είναι περισσότερο μια προκατειλημμένη άποψη των ανδρών, παρά μια ακριβής διάκριση του εγκλήματος του βιασμού. Η ιδέα αυτή έχει επικριθεί ως σεξιστικός μύθος.

Ο Kanin ισχυρίζεται ότι κάποια θύματα όντως συμβάλλουν κατά κάποιο τρόπο στο βιασμό τους, κατά τον ίδιο τρόπο που ένας άντρας συμβάλλει στη διάρρηξη του σπιτιού του, αν δεν έχει φροντίσει για την ασφάλεια του, όταν λείπει σε διακοπές. Δεν μπορούμε να πούμε ότι τα θύματα του βιασμού συμβάλλουν στη διάπραξη του βιασμού εφόσον προσπαθούν να τον σταματήσουν τη στιγμή που γίνεται, όπως ακριβώς δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι το θύμα διάρρηξης συμβάλλει σ' αυτή, αν έχει επιστρέψει στο σπίτι και προσπαθήσει να τη σταματήσει.

Οι νέοι άντρες στην ουσία κατηγορούν το θύμα για το βιασμό, εξαιτίας της υπάρχουσας άποψης ότι ευθύνεται η γυναίκα εάν φλερτάρει, εάν ντύνεται προκλητικά, εάν ανταποκριθεί στα πειράγματα ενός άντρα, εάν πει ένα ποτό μαζί του, ή ακόμη και αν μόνο τον χαιρετήσει στο γραφείο.

Ο μύθος ότι οι γυναίκες θέλουν να βιαστούν

Υπάρχει ένας διαδεδομένος μύθος που υποστηρίζει ότι οι γυναίκες έχουν την κρυφή επιθυμία να βιαστούν. Όπως έχουν δείξει διάφορες μελέτες, οι

περισσότεροι άνθρωποι πιστεύουν ότι οι γυναίκες υποσυνείδητα επιθυμούν τον βιασμό. Αυτός ο μύθος εκφράζεται συχνά με διάφορες φράσεις όπως « Πήγαινε γυρεύοντας » , « Στην πραγματικότητα το ήθελε » , « Λέει ψέματα » . Πολλοί άνθρωποι -κυρίως άντρες- θεωρούν το θύμα υπεύθυνο για το βιασμό. Υποστηρίζουν ότι η γυναίκα προκάλεσε με κάποιον τρόπο το βιαστή της , είτε γιατί βρισκόταν σε κάποιο μπαρ ή περπατούσε μόνη της τη νύχτα, είτε γιατί φορούσε προκλητικά ρούχα, είτε γιατί φλέρταρε μαζί του, είτε γιατί συμπεριφερόταν προκλητικά. Αυτές οι απόψεις για την ευθύνη που φέρει το θύμα ενός βιασμού αντικατοπτρίζουν τη σεξιστική προσπάθεια της κοινωνίας « Να βάλει τη γυναίκα στη θέση της » αρνούμενη σε αυτή την ελευθερία που οι άντρες απολαμβάνουν. Προέρχονται επίσης από τον ισχυρισμό ότι υπάρχει μόνο σεξουαλικό κίνητρο για τη διάπραξη ενός βιασμού. Δύσκολα μπορούν να πιστέψουν ότι ένας άντρας θα επιμείνει σε μία σεξουαλική επαφή με μία μη ελκυστική γυναίκα, αν εκείνη συνεχίσει να αντιστέκεται. Υποθέτουν ότι από τη στιγμή που μια άσχημη γυναίκα είναι δύσκολο να ελκύσει έναν άντρα, θα προκαλέσει το βιασμό, είτε φλερτάροντας, είτε με το να ντύνεται προκλητικά. Με λίγα λόγια, οι άντρες τείνουν να θεωρούν ότι οι μη ελκυστικές γυναίκες είναι περισσότερο πιθανό να έχουν φαντασιώσεις γύρω από το βιασμό. Υπάρχουν και διάφορα άλλα ενδεικτικά στοιχεία του μύθου ότι οι γυναίκες έχουν την κρυφή επιθυμία να βιαστούν. Όταν μια γυναίκα απορρίπτει τη σεξουαλική πρόσκληση ενός άντρα, είναι πιθανό εκείνος να επιμείνει («Τί συμβαίνει; Είσαι ψυχρή ;Έλα τώρα, ξέρω ότι το θέλεις »). Αν τελικά τη βιάσει, θα υποστηρίξει ότι και εκείνη είχε συμφωνήσει ακόμα και αν αντιστεκόταν σθεναρά από την αρχή. (Alex Thio,2003, σελ.204)

3.4 ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΔΡΑΣΤΗ

Σκοπός του δράστη είναι να ταπεινώσει, να εκμηδενίσει και να προσβάλλει την αξιοπρέπεια της γυναίκας και όχι να ικανοποιήσει τις σεξουαλικές του ανάγκες. Μόνο με αυτό τον τρόπο μπορεί να την πλησιάσει γιατί διαφορετικά την φοβάται και την αποφεύγει. Δεν τολμά να της δείξει τα συναισθήματά του, δεν μπορεί να της εκφράσει τις ερωτικές του διαθέσεις διεκδικώντας την σαν άντρας με ταυτότητα και προσωπικότητα. Επιτίθεται με όλη τη δύναμη στην αδύναμη γυναίκα γιατί δεν μπορεί διαφορετικά να της δείξει την παρουσία του και την δύναμή του. Οι ψυχολόγοι αποδίδουν το βιασμό σε κάποιο ψυχολογικό πρόβλημα που έχει ο δράστης. Από την άλλη πλευρά, οι κοινωνιολόγοι θεωρούν ότι οι βιαστές είναι φυσιολογικά άτομα και ότι δε διαφέρουν ψυχολογικά από το μέσο άνθρωπο.

Οι ψυχολόγοι, οι ψυχίατροι και οι ψυχαναλυτές συμφωνούν ότι οι βιαστές υποφέρουν από κάποια προβλήματα προσωπικότητας ή από συναισθηματική διαταραχή. Ο βιαστής στην πραγματικότητα είναι ένα άτομο που έχει σοβαρές ψυχολογικές δυσκολίες, οι οποίες τον κάνουν να μειονεκτεί στις σχέσεις του με τα άλλα άτομα και οι οποίες βγαίνουν στην επιφάνεια, όταν βρίσκεται σε ένταση, μέσω της σεξουαλικής συμπεριφοράς του. Παρακάτω ακολουθούν απόψεις σχετικά με τα ψυχολογικά προβλήματα που μπορεί να παρουσιάζει ένας βιαστής:

- i. Ο βιαστής διακατέχεται από αισθήματα ευνουχισμού ή σεξουαλικής ανεπάρκειας.
- ii. Βασανίζεται από εσωτερική σύγκρουση και κοινωνική απομόνωση.

- iii. Φοβάται να αποκαλύψει την ομοφυλοφιλική του τάση, την οποία μπορεί να καταπιέσει μόνο να είναι εξαιρετικά επιθετικός απέναντι στις γυναίκες.
- iv. Μπορεί να αφυπνιστεί σεξουαλικά μόνο απο γυναίκες που αντιστέκονται στις προτάσεις του.
- v. Οδηγείται απο το Οιδιπόδειο σύμπλεγμα στο να βιάσει μία γυναίκα η οποία αντιστέκεται, όπως ακριβώς θα αντιστεκόταν και η μητέρα του άν επιτιθόταν σε αυτή.

Ο βιαστής είναι ένας άντρας, ο οποίος λόγω της δυσάρεστης παιδικής του ηλικίας έχει αναπτύξει μια προβληματική προσωπικότητα, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αποκτήσει μια ολοκληρωμένη σχέση με μια γυναίκα. Ένας συνηθισμένος τρόπος, με τον οποίο οι βιαστές εκφράζουν τη σεξουαλική τους ανεπάρκεια, είναι να φαντασιώνονται πρώτα και μετά να κάνουν πράξη τη φαντασίωσή τους βιάζοντας μια γυναίκα. (Alex Thio, 2003, σελ.206)

Η ηλικία του είναι μεταξύ 30 και 60 ετών, πράγμα που δείχνει οτι είναι άντρας σε πλήρη ακμή, οικογενειάρχης, και αποκαταστημένος οικονομικά. Ο βιαστής ανήκει συχνά στον κύκλο μας ακόμη και στην ίδια μας την οικογένεια. Ο βιαστής είναι ένα άτομο δειλό, ανασφαλές που δίνει διέξοδο στην κατάστασή του αυτή εκδηλώνοντας επιθετικότητα. Ενώ απωθεί τη γυναίκα, την αντιμετωπίζει υποτιμητικά. Λατρεύει τη δύναμη που αποκτά εξουσιάζοντας κάποιο άλλο άτομο, ενώ υποτάσσεται σε οποιαδήποτε εξουσία. Γι'αυτό ερεθίζεται μόνο απο αβοήθητα πρόσωπα, γι'αυτό βιάζει μια γυναίκα ή ενα παιδί και έτσι αποκτάει ταυτότητα. (Πτυχιακή εργασία, 1988).

Η Λ.Ουόκερ σε έρευνα που έκανε για κακοποιημένες γυναίκες ανακάλυψε κάποια κοινά γνωρίσματα των δραστών. Οι δράστες έχουν τα ακόλουθα κοινά χαρακτηριστικά:

- i. Έχουν μικρή αυτοεκτίμηση
- ii. Πιστεύουν σε όλους τους μύθους που είναι σχετικοί με τις σχέσεις κακοποίησης
- iii. Πιστεύουν στην παραδοσιακή υπεροχή των αντρών και στον στερεότυπο ανδρικό ρόλο μέσα στην οικογένεια.
- iv. Κατηγορούν άλλους για τις πράξεις τους.
- v. Ζηλεύουν παθολογικά.
- vi. Παρουσιάζουν μια διπλή προσωπικότητα.
- vii. Έχουν έντονες αντιδράσεις στρες που προσπαθούν να τις αντιμετωπίσουν πίνοντας και δέρνοντας τις γυναίκες τους.
- viii. Συχνά χρησιμοποιούν το σεξ σαν μια βίαιη πράξη για να αυξήσουν την αυτοεκτίμησή τους και τον χλωμό ανδρισμό τους. Μπορεί να είναι δισεξουαλικοί.
- ix. Δεν πιστεύουν πως η βίαιη συμπεριφορά τους θα έχει αρνητικές επιπτώσεις. (Λ.Ουόκερ, 1989, σελ.58)

3.4.1. ΒΙΑΣΜΟΣ:

ΜΙΑ ΨΕΥΔΟ-ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η ανάλυση της συμπεριφοράς του βιαστή υποδηλώνει ότι ο στόχος δεν είναι η σεξουαλική απόλαυση αλλά η υποταγή, ο εξευτελισμός, η ταπείνωση της γυναίκας. Γι'αυτό η σκληρότητα, η εχθρότητα, η βιαιότητα εκφράζονται σε ένα πολύ μεγάλο βαθμό από αυτό που χρειάζεται για να αποσπασθεί η συγκατάθεση του θύματος. Πίσω από την συμπεριφορά αυτή βρίσκεται μια αναμφισβήτητη πρόθεση εξευτελιστικής κυριαρχίας που προβάλλει ανάγλυφα μέσα από την παγιωμένη συνήθεια των στρατευμάτων να βιάζουν με φριχτό τρόπο της γυναίκες της κατεχόμενης εχθρικής χώρας.(Τσαλίκογλου Φ., 1996)

Η σεξουαλικότητα συχνά χρησιμοποιείται σαν ένα εργαλείο επιθετικής υποτίμησης και ταπείνωσης του άλλου. Δεν είναι η ερωτική έλξη του θύματος που παροτρύνει τον βιαστή στην επίθεση. Σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις εκείνο που ενεργοποιεί την επίθεση είναι η αίσθηση του "ευάλωτου" που το θύμα αναδύει, η αδυναμία του να αντικρούει την επίθεση. Έτσι βλέπουμε στόχος των βιαστών να είναι εξίσου υπερήλικες ή πολύ νεαρά παιδιά.

Σύμφωνα με τον Amir, όπως αναφέρει η Τσαλίκου (1996), σε ένα σύνολο 646 βιασμών αντιστοιχούν 51 θύματα ηλικίας λιγότερο των 10 ετών, 123 θύματα ηλικίας ανάμεσα στα 10 και στα 14 καθώς και ένα υψηλό αριθμό υπερήλικων θυμάτων ηλικίας άνω των 60 ετών. Θα πρέπει ακόμη να αναφέρουμε ότι ο αριθμός των ψυχικά αρρώστων ή πνευματικά καθυστερημένων γυναικών που έχουν βιασθεί στα ιδρύματα από το προσωπικό αποτελεί ένα ευαίσθητο, σκοτεινό σημείο που φυσικά διαφεύγει από τις επίσημες στατιστικές.

Δεν είναι η αναζήτηση μιας ορατής σεξουαλικής απόλαυσης που προσδιορίζει, σ'ένα πρώτο τουλάχιστον επίπεδο ανάλυσης, το βιασμό. Η σεξουαλική απόλαυση θα λέγαμε ότι χρησιμοποιείται σαν ένα δευτερογενές κίνητρο. Η επίκληση της νομιμοποιεί το πέρασμά της στην πράξη. Τα στοιχεία της οργής, του θυμού, η ανάγκη εξουσίας πλανώνται σταθερά, μ'έναν περισσότερο ή λιγότερο ορατό τρόπο, στο προσκήνιο του βιασμού. (Τσαλίκου Φ., 1996)

Σύμφωνα λοιπόν και με τον Groth (1979), ο βιασμός ορίζεται ως μια "ψευδο-σεξουαλική πράξη" :

«Ο βιασμός είναι ένα σύνθετο και πολλαπλά προσδιοριζόμενο φαινόμενο. Παρά την πολυμορφία των αναγκών και των παραγόντων που παρεμβάλλονται στην διάπραξη μιας τέτοιας ενέργειας, συναντάμε σταθερά τα στοιχεία της οργής, της εξουσίας και της σεξουαλικότητας. Ωστόσο, σύμφωνα με τα εμπειρικά μας δεδομένα, ανακαλύπτουμε ότι η οργή ή η εξουσία συνιστούν τις κυρίαρχες μεταβλητές και ότι ο βιασμός, πολύ περισσότερο από έκφραση μιας

σεξουαλικής επιθυμίας, αποτελεί στην πραγματικότητα τη χρησιμοποίηση της σεξουαλικότητας για την έκφραση της οργής και της εξουσίας. Κατά συνέπεια, ο βιασμός είναι μια ψευδο-σεξουαλική ενέργεια , ένα σχήμα σεξουαλικής συμπεριφοράς που σχετίζεται πολύ περισσότερο με την κοινωνική θέση, την εχθρότητα, την εξουσία παρά με την αισθησιακή ηδονή ή την σεξουαλική ικανοποίηση». (Groth N.,1979,σελ.13)

3.4.2. ΟΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΕΣ ΣΗΜΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΥ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΜΟΥ

Σε αυτό το σημείο θα αναλυθεί το τι επιδιώκει ο βιαστής από τον σεξουαλικό καταναγκασμό, τι είναι αυτό που πραγματικά τον οδηγεί σε αυτή την πράξη, πιο είναι το πρωταρχικό κίνητρο του βιαστή και τι ρόλο παίζει η γυναίκα στις αναπαραστάσεις του βιαστή. Οι απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα σύμφωνα με την Τσαλίκου Φ. «Μυθολογίες βίας και καταστολής», είναι οι εξής: η αποπροσωποποίηση του άλλου, η νοσταλγία μιας συμπαγούς ταυτότητας, η αγωνία της επιβεβαίωσης και ο φόβος του απειλητικού λόγου.

1) Η αποπροσωποποίηση του άλλου

Σύμφωνα με την συγκεκριμένη θεώρηση το γυναικείο πρόσωπο αποπροσωποποιείται, παύει να είναι ένα αυτόνομο ον και ακυρώνεται σαν γυναίκα. Η διαδικασία αυτή διευκολύνεται με την ενεργοποίηση των κυρίαρχων στερεοτύπων που σχετίζονται με την γυναίκα. Με την ενεργοποίηση των στερεοτύπων της κοινής και εύκολης γυναίκας, ο βιαστής αποπροσωποποιεί το

θύμα του και δικαιολογεί την πράξη του. Στην ουσία ο βιαστής αναζητά να ακυρώσει εκείνο που φοβάται ότι απειλεί την παρουσία του, μία απειλητική γυναικεία παρουσία.

“Δεν ήταν μια αληθινή γυναίκα”, “οδηγούσε μόνη της την νύχτα”, αναφέρει χαρακτηριστικά ένας βιαστής. Ενώ ένας άλλος, αναφερόμενος στα αλληπάλληλα θύματα του θα πει: “δεν θυμάμαι τι ηλικία είχαν, ούτε αν ήταν όμορφες ή όχι”.(Φαρζιέ Μ., 1991)

2) Η νοσταλγία μιας συμπαγούς ταυτότητας

Σύμφωνα με αυτή την θεώρηση ο βιασμός του θύματος είναι ένας όρος ύπαρξης για το βιαστή. Ο βιαστής προσπαθεί με την πράξη του να καταστρέψει το θύμα για να αισθανθεί γεμάτος, ολόκληρος και ισχυρός, πράγμα που αδυνατεί να πετύχει με άλλα μέσα. Η υποτίμηση του θύματος από το βιαστή, ενδέχεται να είναι μία υποσυνείδητη υποτίμηση του ίδιου του εαυτού και μία προσπάθεια υπερνίκησής του.

3) Η αγωνία της επιβεβαίωσης

Σύμφωνα με την τρίτη θεώρηση ο βιασμός μπορεί να θεωρηθεί μία εναγώνια αναζήτηση επιβεβαίωσης από τον άλλο. Εκείνο που φαίνεται να μην μπορεί να αντέξει ο βιαστής είναι η αντίσταση στην επιθυμία του. Είναι σαν να μην αντέχει αυτό το «όχι» και έτσι κατασκευάζει μία φαντασίωση της δήθεν συγκατάθεσης του θύματος. Αν η προσωπικότητα του ατόμου συγκροτείται μέσω της αναγνώρισης της επιθυμίας του από τους άλλους, τότε η εναγώνια αναζήτηση της αναγνώρισης του εαυτού από τον άλλο, αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα του βιασμού.

4) Ο φόβος του απειλητικού λόγου

Τέλος, σύμφωνα με την τέταρτη θεώρηση, ο φόβος είναι μία αρχέγονη αντίδραση του άνδρα απέναντι στο αρχέγονο πρότυπο της πανίσχυρης γυναίκας. Το πρότυπο αυτό της γυναίκας, επιδρά απειλητικά απέναντι στην ανδρική υπόσταση του ατόμου, γιατί ο άνδρας αισθάνεται υποχρεωμένος να είναι μία προσωπικότητα χωρίς χάσματα, χωρίς κενά και ισχυρότερη σε σχέση με την γυναίκα. Το ισχυρό πρότυπο της γυναίκας κάνει τον άνδρα να αισθάνεται ανασφάλεια, σχετικά με την κυριαρχία του και φόβο για την κατάρρευση του ανδρικού προτύπου που εκπροσωπεί. Μ' αυτή τη λογική, ο βιασμός λειτουργεί ως πράξη επιβίωσης. Η επιθετική καταστροφή του θύματος γίνεται όρος ύπαρξης για το βιαστή, ένας απεγνωσμένος όρος ύπαρξης για το βιαστή, ένας απεγνωσμένος όρος ύπαρξης για να νιώσει ο ίδιος ισχυρός, πράγμα που αδυνατεί να πετύχει με άλλα μέσα.

3.4.3. ΤΥΠΟΙ ΒΙΑΣΤΩΝ

Σύμφωνα με τον Δρ. Ζεράρ Σβάνγκ, μπορούμε να κατατάξουμε τους βιαστές σε τρεις κατηγορίες και οι τρεις παθολογικές.

- Η πρώτη κατηγορία που μας έρχεται συνήθως στο μυαλό είναι ο περιπλανώμενος αλήτης. Λιγότερο επικίνδυνος από το σαδιστή, που δε διστάζει να τραυματίσει βαριά ή και να σκοτώσει. Ο «αλητόβιος» δεν έχει την υπομονή να κατακτήσει ειρηνικά. Επιτίθεται λοιπόν στη γυναίκα κι αφού κάνει τη δουλειά του, γίνεται συνήθως πολύ καλός, ακόμη και τρυφερός. Για το θύμα όμως, δεν είναι εύκολο να τον διακρίνει απ' το σαδιστή εγκληματία, που δε θα διστάσει να σκοτώσει μετά, ακόμη κι αν εκείνο δέχτηκε να υποχωρήσει. Ο βιαστής αυτής της κατηγορίας σπάνια μπορεί να θεραπευτεί.

- Λιγότερο σπάνια είναι η δεύτερη περίπτωση: ο βιαστής σε ομάδα. Πρόκειται συνήθως για χειραφετημένους ανήλικους εγκληματίες ή πρώην εγκληματίες, για τους οποίους ο βιασμός είναι ένα είδος δοκιμασίας που ολοκληρώνεται στα μάτια των φίλων και που ενδεχόμενα συνοδεύεται από βρισιές και εκδηλώσεις περιφρονητικές προς τη γυναίκα. Κατηγορία χωρίς αμφιβολία πιο τραυματική απ' την πρώτη.

- Η τρίτη κατηγορία είναι η πιο συχνή: ο νέος μεταξύ 18 και 30 χρονών. Χωρίς μόνιμη σύντροφο και ανώριμος τόσο στο χαρακτήρα όσο και στο συναισθηματικό επίπεδο, συχνά ο αιώνιος φοιτητής, με λίγα λόγια το αγόρι, το άσχημα προσαρμοσμένο στη ζωή. Του λείπει η αυτοπεποίθηση για να καταφέρει να κατακτήσει κάποια κοπέλα. Από το φόβο της αποτυχίας, ο βιαστής αυτής της κατηγορίας χρησιμοποιεί με την τυχαία γνωριμία μια παρακαμπτήριο χαρακτηριστική στο ανθρώπινο είδος, γιατί είμαστε το μόνο είδος που έχει συνείδηση των σκοπών, των ενστικτώδικων τάσεών του και της ευχαρίστησης που μας δίνουν αυτές. (Μαρί-Οντίλ Φαρζιέ, 1991)

3.5. Η ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΑΣΜΟΥ

Η πορνογραφία αποτελεί κατάχρηση του θεμελιώδους δικαιώματος της ελευθερίας της έκφρασης. Είναι η απεικόνιση και η περιγραφή, με οποιοδήποτε ΜΜΕ, σεξουαλικών σχέσεων κατά τις οποίες ο ένας ερωτικός σύντροφος (κατά κανόνα ο άνδρας) υποτάσσει, εξευτελίζει ή και κακοποιεί τον άλλον (κατά κανόνα τη γυναίκα). (Τσιγκρής Α., 1999)

Σύμφωνα με τη φεμινιστική προσέγγιση η πορνογραφία αποτελεί σημαντικό παράγοντα ώθησης των ανδρών προς τις βίαιες σεξουαλικές επιθέσεις. Η θεωρία της πορνογραφίας είναι βασισμένη σε τρεις υποθέσεις.

Σύμφωνα με την πρώτη υπόθεση ο σεξισμός και η ανδρική κυριαρχία απεικονίζονται και υμνούνται μέσα από την πορνογραφία. Η εικόνα της γυναίκας, όπως παρουσιάζεται στην πορνογραφία, ως αντικείμενο σεξουαλικής εκμετάλλευσης, τείνει να ενισχύσει και να νομιμοποιήσει την ανδρική σεξουαλική βία.

Η δεύτερη υπόθεση υποστηρίζει ότι η πορνογραφία αντικειμενοποιεί σεξουαλικά τις γυναίκες και αυτό έχει ως συνέπεια τη διάσπαση του γυναικείου σώματος και την ερωτική επιθυμία των μερών της. Η πορνογραφία αποκτηνώνει και υποβαθμίζει τις γυναίκες και τυλίγει με αίγλη τη βία. Έτσι η γυναίκα γίνεται κατάλληλο θύμα σεξουαλικής βίας.

Τέλος, σύμφωνα με την τρίτη υπόθεση, η πορνογραφία η οποία απεικονίζει επιθέσεις εναντίων γυναικών, παράγει πρότυπα και μοντέλα συμπεριφοράς. Η βίαιη πορνογραφία έχει γίνει κυρίαρχη στις μέρες μας και η εικόνα της γυναίκας που ευχαριστιέται να κακοποιείται και να βιάζεται, είναι πλέον κοινοτυπία. (Τσιγκρής Α. , 2000)

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΒΙΑΣΜΟΣ - ΠΟΙΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

4.1 Η ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

Το θύμα είναι ένα από τους σημαντικότερους παράγοντες ενεργοποίησης του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης στις υποθέσεις βιασμού. Το 36,6% των υποθέσεων που φτάνουν στην γνώση της αστυνομίας, καταγγέλλονται από τα ίδια τα θύματα. Η έρευνα των Burgess και Holmstrom σχετικά με αυτό το θέμα, όπως αναφέρει ο Τσιγκρής(1999), έδειξε ότι συχνά κάποιο άλλο άτομο, εκτός του θύματος, παίρνει την απόφαση να καλέσει την αστυνομία, δρώντας είτε ως ενδιάμεσος της βούλησης του θύματος, είτε πιέζοντας το θύμα να καταγγείλει. (Τσιγκρής Α,1999, σελ. 76)

Τα αποτελέσματα της θυματολογικής έρευνας της Ελλάδας απέδειξαν ότι το θύμα του βιασμού, σε συνδυασμό με την κοινωνική επιρροή των ατόμων του στενού οικογενειακού περιβάλλοντος, είναι οι δύο σημαντικότεροι παράγοντες ενεργοποίησης του ποινικού συστήματος. (Τσιγκρής Α,1996)

Η καταγγελία του βιασμού παρουσιάζει αρκετές ιδιαιτερότητες σε σχέση με τα άλλα εγκλήματα βίας, γι' αυτό και χρειάζονται περαιτέρω ανάλυση οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση του θύματος για καταγγελία. Δύο είναι οι προϋποθέσεις που πρέπει να ισχύουν, ώστε να οδηγηθεί το θύμα στην απόφαση της καταγγελίας: α)το θύμα να αναγνωρίσει τον εαυτό του σαν θύμα και β) θα πρέπει και οι άλλοι να το αναγνωρίσουν ως θύμα. (Τσιγκρής Α, 1999)

Οι παράγοντες που οδηγούν στην καταγγελία ή μη του βιασμού είναι πολλοί και οι σημαντικότεροι από αυτούς έχουν να κάνουν με τα χαρακτηριστικά του βιασμού, τα χαρακτηριστικά του θύματος και του δράστη, την κοινωνική επιρροή και τις παραστάσεις του θύματος.(Τσιγκρής Α.,1999)

4.1.1 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

Η σοβαρότητα του βιασμού είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που θα οδηγήσουν το θύμα στην αναφορά ή μη αναφορά του βιασμού του στην αστυνομία. Τα χαρακτηριστικά που καθιστούν ένα βιασμό σοβαρότερο από κάποιον άλλο είναι τα εξής:

- το είδος του βιασμού (π.χ. τετελεσμένος ή απόπειρα),
- ο βαθμός τραυματισμού του θύματος,
- ο βαθμός γνωριμίας του θύματος με τον δράστη,
- ο βαθμός αντίστασης του θύματος,
- η γενικότερη στάση του θύματος απέναντι στο βιαστή πριν το βιασμό,
- η χρήση διάφορων ουσιών από το θύμα (π.χ. αλκοόλ, ναρκωτικές ουσίες),
- αν το θύμα ήταν παρθένα ή όχι,
- η οικογενειακή κατάσταση του θύματος,
- η έκταση της δημοσιοποίησης του γεγονότος,
- η χρήση όπλου από το δράστη,
- η τοποθεσία που πραγματοποιήθηκε ο βιασμός,
- οι περισσότεροι του ενός δράστες,
- οι διάφορες εξευτελιστικές και ταπεινωτικές πράξεις (π.χ. πεολειχία, παρά φύση ασέλγεια, κ.λ.π.),
- η παράνομη κατακράτηση και απαγωγή του θύματος,
- η ώρα διάπραξης του βιασμού,
- οι απειλές αντεκδίκησης του δράστη εναντίον του θύματος και της οικογένειάς του,

- ο φόβος για μία μελλοντική θυματοποίηση, κ.λ.π.

Η σοβαρότητα του εγκλήματος είναι μεγαλύτερη όταν ο βιαστής α) είναι άγνωστος με το θύμα, β)ο βιαστής χρησιμοποιεί όπλο, γ) διεπράχθη βίαιη στοματική συνουσία, δ) διεπράχθη βίαιη παρά φύση συνουσία, ε) το θύμα έχει εξαναγκαστεί και σε άλλες σεξουαλικές πράξεις, στ) ο βιασμός διεπράχθη από περισσότερους του ενός βιαστές και ζ) υπέστη σοβαρό σωματικό τραυματισμό. (Τσιγκρής Α,1999)

4.1.2 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΡΑΣΤΗ

Αναφορικά με την επίδραση που ασκούν τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του θύματος και του δράστη, στην απόφαση του πρώτου για καταγγελία του εγκλήματος, οι έρευνες έχουν καταλήξει σε αντιφατικά αποτελέσματα. (Τσιγκρής Α,1997)

Ορισμένοι συγγραφείς (McDermott, Bart), όπως αναφέρει ο Τσιγκρής (σελ.83), διαπίστωσαν ότι τα ποσοστά αναφοράς του βιασμού αυξάνονται όσο αυξάνεται η ηλικία του θύματος, ενώ οι περισσότεροι συγγραφείς (Amir, Russell, Hursch και Selkin, Ennis) κατέληξαν στο αντίθετο συμπέρασμα. Επιπλέον, σύμφωνα με ορισμένους ερευνητές (Ennis, Feldman-Summers και Ashworth), τα θύματα που ανήκουν στη λευκή φυλή είναι πιθανότερο να αναφέρουν το βιασμό τους στην αστυνομία, σε σχέση με τα θύματα των διαφόρων φυλετικών μειονοτήτων. Αντίθετα, άλλοι συγγραφείς διαπίστωσαν ότι τα θύματα που ανήκουν στην μαύρη ή κάποια άλλη μειονοτική φυλή, είναι πιθανότερο να αναφέρουν το βιασμό τους στην αστυνομία, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που ο βιαστής είναι άγνωστος στο θύμα. (Τσιγκρής Α,1999)

Όσον αφορά την κοινωνικό-οικονομική θέση του θύματος οι Weis και Borges, όπως αναφέρει ο Τσιγκρής (σελ. 84) ,διατύπωσαν την άποψη ότι τα θύματα βιασμού που ανήκουν στα ανώτερα κοινωνικά-οικονομικά αποφεύγουν

την αναφορά του εγκλήματος στην αστυνομία, γιατί διαθέτουν τα απαραίτητα οικονομικά μέσα προκειμένου να απευθυνθούν σε ιδιωτικούς γυναικολόγους και να λάβουν την απαραίτητη ιατρική περίθαλψη. Από την άλλη μεριά, τα θύματα που ανήκουν στα κατώτερα στρώματα είναι αναγκασμένα, λόγω της έλλειψης οικονομικών πόρων και της ανάγκης για ιατρική περίθαλψη, να απευθυνθούν στους επίσημους φορείς. (Τσιγκρής Α,1999)

Αντίθετα , σύμφωνα με τους Steketee και Austin,όπως αναφέρει ο Τσιγκρής(σελ.84), τα θύματα που ανήκουν στις ανώτερες κοινωνικό-οικονομικές τάξεις αισθάνονται περισσότερο προσβεβλημένα από το έγκλημα αφού περιμένουν μια πιο δίκαιη αντιμετώπιση από το περιβάλλον τους, λόγω του ότι είναι περισσότερο εξοικειωμένα με τις θετικές αντιδράσεις εκ μέρους των άλλων. Αντίθετα, τα θύματα που ανήκουν στις κατώτερες κοινωνικό-οικονομικές τάξεις, έχουν συνηθίσει να αντιμετωπίζουν περισσότερο αρνητικές αντιδράσεις εκ μέρους των άλλων και επομένως είναι λιγότερο πιθανό να θεωρήσουν τη θυματοποίηση τους ως διαφορετικό γεγονός σε σχέση με τις συνηθισμένες τους εμπειρίες. Άρα είναι λιγότερο πιθανό να αναφέρουν το έγκλημα στην αστυνομία.

Τέλος, οι βιαστές που ανήκουν στα ανώτερα κοινωνικό-οικονομικά στρώματα σπάνια παραπέμπονται στους επίσημους μηχανισμούς κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος και αυτό γιατί κατέχουν τα οικονομικά μέσα που είναι απαραίτητα για μία ενδεχόμενη εξωποινική αποζημίωση του θύματος με αντάλλαγμα την σιωπή του. Επιπλέον, στην περίπτωση που τελικά αναφερθεί το έγκλημα, οι βιαστές αυτών των στρωμάτων έχουν τα μέσα και την δύναμη να αποφύγουν την καταδίκη ή να τους επιμετρηθεί η επιεικέστερη των ποινών. Αντίθετα οι δράστες βιασμού που ανήκουν στα χαμηλά κοινωνικό-οικονομικά στρώματα, είναι εκείνοι που θα παραπεμφθούν στο ποινικό σύστημα και θα καταδικαστούν. (Τσιγκρής Α,1999)

4.1.3 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ

Η απόφαση του θύματος για αναφορά του βιασμού του δεν είναι ατομική υπόθεση, αλλά επηρεάζεται από τρίτους. Οι γνώμες των τρίτων επηρεάζουν το θύμα στο να ορίσει τη σεξουαλική επίθεση ως βιασμό, στο να προσδιορίσει την σοβαρότητα του εγκλήματος καθώς και στο να αποφασίσει αν θα καταγγείλει το συμβάν ή θα στραφεί σε άλλους τρόπους αποφόρτισης της κρίσης.

Η απόφαση των θυμάτων βιασμού για αναφορά δεν είναι μια καθαρά λογική πράξη εξέτασης όλων των διαθέσιμων εναλλακτικών λύσεων. Η συναισθηματική φόρτιση οδηγούν τα θύματα βιασμού στο να απευθυνθούν προς τους άλλους προκειμένου να αντιμετωπίσουν την κρίση. Τα θύματα προσπαθούν να μοιραστούν τη δυσάρεστη εμπειρία του βιασμού τους με άτομα, κυρίως γυναίκες, που πιστεύουν ότι θα τους συμπαρασταθούν και θα τα υποστηρίξουν ψυχολογικά. (Τσιγκρής Ά, 1999)

Τα θύματα που είναι περισσότερο ευάλωτα στην κοινωνική επιρροή και στις κοινωνικές προσδοκίες, είναι:

- τα θύματα που αισθάνονται ένοχα για τον βιασμό τους και που πιστεύουν ότι αν είχαν συμπεριφερθεί διαφορετικά, θα μπορούσαν να είχαν αποφύγει το έγκλημα
- τα θύματα που οι παραστάσεις τους για τον βιαστή και το βιασμό δεν ταιριάζουν με τα χαρακτηριστικά της κατάστασης που βίωσαν
- τα θύματα που δεν είχαν προηγούμενες εμπειρίες θυματοποίησης και συνεπώς είναι αναμενόμενο να αναζητήσουν πληροφορίες για το πώς θα πρέπει να ενεργήσουν σ' ένα άγνωστο γι' αυτά πεδίο δράσης

- τα θύματα με τις περισσότερο αρνητικές παραστάσεις σχετικά με την αντιμετώπιση του θύματος βιασμού από το ποινικό σύστημα
- τα θύματα που βιώνουν έντονα ψυχολογικά προβλήματα ως αποτέλεσμα του εγκλήματος και συνεπώς είναι σχεδόν ανίκανα για τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης και
- τα θύματα εγκλημάτων μικρής ή πολύ μεγάλης σοβαρότητας, σε σχέση με τα θύματα εγκλημάτων μέτριου βαθμού σοβαρότητας. (Τσιγκρής Α,1999,σελ. 88)

Αξίζει λοιπόν να σημειωθεί ότι η κοινωνική επίδραση είναι καθοριστικός παράγοντας πρόβλεψης της απόφασης του θύματος για αναφορά του βιασμού στην αστυνομία.

4.1.4 ΟΙ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ

Οι παραστάσεις που έχει το θύμα για την λειτουργία και αποτελεσματικότητα της αστυνομίας και για το ποινικό σύστημα, είναι ένας ακόμα καθοριστικός λόγος καταγγελίας ή μη καταγγελίας του εγκλήματος του βιασμού. Στις περιπτώσεις που το θύμα βιασμού έχει θετικές παραστάσεις για την αστυνομία και το ποινικό σύστημα γενικότερα και οι παραστάσεις αυτές έχουν διαμορφωθεί από προσωπικές εμπειρίες, είναι πιθανότερο να καταγγείλει το έγκλημα. (Τσιγκρής Α,1999)

Τα θύματα δεν καταγγέλλουν το βιασμό τους από φόβο μίας ενδεχόμενης αρνητικής αντιμετώπισης από τους φορείς του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Έχει αποδειχθεί από τους Ashworth και Feldman-Summers,όπως αναφέρει ο Τσιγκρής (σελ.90), ότι η συντριπτική πλειοψηφία των γυναικών πιστεύει ότι η αστυνομία είναι αναποτελεσματική στο χειρισμό

υποθέσεων βιασμού και ότι τα αποτελέσματα της αναφοράς του βιασμού στην αστυνομία είναι σε γενικές γραμμές αρνητικά για το θύμα του εγκλήματος.

Αν τα θύματα θεωρήσουν ως ενδεχόμενο το ψυχικό τραυματισμό τους κατά την διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας, είναι πολύ πιθανό να μην καταγγείλουν το βιασμό τους. Πολλές γυναίκες δεν αναφέρουν το βιασμό τους στην αστυνομία, από το φόβο μιας ενδεχόμενης δεύτερης θυματοποίησής τους μέσα στο ποινικό σύστημα. Φοβούνται ότι θα αμφισβητηθούν οι μαρτυρίες τους, ότι θα υποβιβαστούν, ότι δεν θα πιστέψουν στην αθωότητα τους, ότι θα τους ζητήσουν λεπτομέρειες σεξουαλικού περιεχομένου, που φέρνουν τα θύματα σε δύσκολη και ταπεινωτική θέση και τέλος ότι η καταγγελία δεν θα τους επιφέρει κανένα απολύτως όφελος. Τα θύματα που καταγγέλλουν το βιασμό τους και η υπόθεση φτάνει τελικά στο ακροατήριο, διαπιστώνουν ότι η επαφή τους με το ποινικό σύστημα είναι στην καλύτερη περίπτωση απογοητευτική και στη χειρότερη ένας εφιάλτης. (Τσιγκρής Ά,1999)

Σύμφωνα με τους Steketee και Austin, σημαντικό ρόλο στην απόφαση για καταγγελία του βιασμού, παίζουν οι προηγούμενες εμπειρίες του θύματος σε σχέση με το ποινικό σύστημα. Τα θύματα που οι προηγούμενες εμπειρίες τους είναι θετικές, είναι πιθανότερο να καταγγείλουν το έγκλημα, σε σχέση με τα θύματα που οι εμπειρίες τους είναι αρνητικές. Όμως, τα περισσότερα θύματα βιασμού επειδή θυματοποιούνται για πρώτη φορά, δεν αντλούν τις παραστάσεις τους από προσωπικές εμπειρίες, αλλά από τις εμπειρίες άλλων θυμάτων, τρίτων ατόμων, καθώς και από ανακοινώσεις των μέσων ενημέρωσης. Προκειμένου το θύμα να λάβει την απόφαση για καταγγελία του βιασμού, θα στηριχθεί στις προσδοκίες και τα πιστεύω του σχετικά με τον τρόπο που θα το αντιμετωπίσει η αστυνομία, οι δικηγόροι και οι δικαστές. Η προβλεπόμενη από το θύμα καθυστέρηση της δίκης μπορεί να το οδηγήσει στην απόφαση να μην καταγγείλει το έγκλημα.

Η μέχρι σήμερα διερεύνηση του φαινομένου της αναφοράς του βιασμού στην αστυνομία και των παραγόντων που την επηρεάζουν δεν έχει καταλήξει σε ικανοποιητικά και αξιόπιστα αποτελέσματα. Το πρόβλημα έχει αντιμετωπιστεί αποσπασματικά και ελάχιστες είναι οι προσπάθειες ερευνητικής απόδειξης ενός θεωρητικού μοντέλου, μέσω του οποίου να γίνεται, σε ικανοποιητικό βαθμό ασφάλειας, η πρόβλεψη των πιθανοτήτων αναφοράς του συγκεκριμένου εγκλήματος στην αστυνομία. (Τσιγκρής Α,1999)

4.2 Η ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

Ο βιασμός είναι το μοναδικό έγκλημα που δίνεται περισσότερη έμφαση στην συμπεριφορά και δράση του θύματος παρά στην συμπεριφορά του δράστη. Είναι εκείνο το έγκλημα που έχει τις λιγότερες καταγγελίες στην αστυνομία, που οι περισσότερες υποθέσεις μπαίνουν στο αρχείο, λόγω έλλειψης αποδεικτικών στοιχείων για την άσκηση ποινικής δίωξης και είναι το έγκλημα με τις λιγότερες καταδίκες, γιατί συνήθως ο δράστης καταδικάζεται για άλλα εγκλήματα και όχι για τον βιασμό και γιατί το θύμα παύει οριστικά την ποινική δίωξη. (Τσιγκρής Α,1999)

Επιπλέον το ποινικό σύστημα ασχολείται περισσότερο με το σεξουαλικό και ποινικό παρελθόν του θύματος και όχι τόσο με το παρελθόν του δράστη. Ερευνάται αν το θύμα αντιστάθηκε κατά την διάρκεια της επίθεσης, που αποδεικνύεται όταν υπάρχουν στοιχεία σοβαρού τραυματισμού, αν η συναίνεση του θύματος προήλθε από επιθυμία του θύματος για σεξουαλική επαφή ή με την απειλή τραυματισμού και όπλου.

Η πρώτη επαφή μιας υπόθεσης βιασμού με το ποινικό σύστημα γίνεται με την επισήμανση του βιασμού από την αστυνομία, είτε με την αυτεπάγγελτη

αστυνομική δράση, είτε με τις αναφορά του θύματος ή τρίτων προσώπων. Η αστυνομία μόλις λάβει γνώση για την διάπραξη του βιασμού, υποχρεούται να στείλει την υπόθεση στον εισαγγελέα. Στην εισαγγελία, αφού αρχειοθετηθούν οι υποθέσεις που κρίνονται αβάσιμες και ψευδείς, θα ασκηθεί ποινική δίωξη για τις υπόλοιπες υποθέσεις και θα προωθηθούν στο ακροατήριο ή στον ανακριτή. Στον ανακριτή άλλοι κρατούνται στην φυλακή και άλλοι όχι. Μετά την ανάκριση οι υποθέσεις παραπέμπονται στο δικαστικό συμβούλιο, όπου μερικοί από τους κατηγορούμενους απαλλάσσονται και οι υπόλοιποι παραπέμπονται στο ακροατήριο για να δικαστούν. Στο ακροατήριο άλλοι αθώνονται και άλλοι καταδικάζονται για βιασμό ή για άλλα αδικήματα, όπως τραυματισμός, κλοπή κ.τ.λ. Από αυτούς που καταδικάστηκαν, άλλοι θα εκτίσουν την ποινή της φυλάκισης, άλλοι θα εξαγοράσουν την ποινή τους και άλλοι θα χρησιμοποιήσουν την αναστολή τους. (LaFree,G.D.,1989,σελ.66)

4.2.1 Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΦΑΣΗ

Η αστυνομική φάση στις υποθέσεις βιασμού συγκροτείται από τρία στάδια. Στο πρώτο στάδιο αποστέλλονται στον τόπο του εγκλήματος ένστολοι αστυνομικοί. Εκεί γίνεται μία γρήγορη προκαταρκτική έρευνα, για να προσδιοριστεί τι ακριβώς έγινε, αν θα συλληφθεί κάποιος, αν θα τεθεί η αστυνομία σε επιφυλακή, αν θα μεταδοθεί κάποιο μήνυμα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αν θα ειδοποιηθεί ασθενοφόρο, κ.τ.λ. Στο στάδιο αυτό το θύμα θα αναγκαστεί να πει τι ακριβώς συνέβη, γιατί θα ρωτηθεί πολλές φορές από διάφορους αστυνομικούς, πληροφορίες και ερωτήσεις που τις περισσότερες φορές είναι εξευτελιστικές και μειωτικές για το θύμα.

Στο δεύτερο στάδιο φτάνει στον τόπο του εγκλήματος αστυνομικός του Τμήματος Ηθών, που θα διεξάγει σύντομη συνέντευξη με το θύμα, θα διατάξει την συλλογή των στοιχείων και θα μεταφέρει το θύμα στο νοσοκομείο, όπου το θύμα θα εξεταστεί λεπτομερώς. Μετά το θύμα θα επιστρέψει σπίτι του.

Το τρίτο στάδιο περιλαμβάνει την επίσημη κατάθεση που δίνει το θύμα την επόμενη μέρα στο Τμήμα Ηθών. Στη συνέχεια το θύμα θα δει φωτογραφίες πιθανών δραστών, που είχαν απασχολήσει τις διωκτικές αρχές για παρόμοιες υποθέσεις. Τέλος, το θύμα αφήνεται ελεύθερο και του δίνεται η συμβουλή να βρει κάποιον δικηγόρο. (La Free ,1989)

Όσα αναφέρθηκαν αφορούν τα στάδια της αστυνομικής εξέτασης υποθέσεων βιασμού, έτσι όπως αυτά υπάρχουν και λειτουργούν στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Σύμφωνα με την έρευνα του Kerstetter, όπως αναφέρει ο Τσιγκρής, κατά την διάρκεια της αστυνομικής φάσης των υποθέσεων βιασμού, τρία είναι τα βασικά στοιχεία που χρήζουν απόδειξης προκειμένου να θεμελιωθεί η κατηγορία: 1)αν πραγματοποιήθηκε η συνουσία, 2)η ταυτότητα του δράστη και ο βαθμός γνωριμίας του με το θύμα και 3)αν υπήρξε συναίνεση του θύματος. Τα δύο τελευταία στοιχεία είναι άμεσα συνδεδεμένα μεταξύ τους. Αν ο δράστης και το θύμα είναι άγνωστοι μεταξύ τους, τότε είναι ευκολότερο να αποδειχθεί ότι δεν υπήρχε η συναίνεση του θύματος, αλλά είναι δυσκολότερο να βρεθεί ο δράστης. Όταν όμως το θύμα και ο δράστης είναι γνωστοί, τότε είναι ευκολότερη η ανακάλυψη της ταυτότητας του δράστη, αλλά είναι δυσκολότερο να αποδειχθεί ότι δεν υπήρχε συναίνεση του θύματος. Επομένως, οι υποθέσεις του βιασμού που καταγγέλλονται στην αστυνομία, χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, σ' αυτές που το ζητούμενο είναι η ταυτότητα του δράστη και σ' αυτές που το ζητούμενο είναι η συναίνεση του θύματος. . (Τσιγκρής Ά,1999, σελ. 156)

4.2.2. Η ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΗ ΦΑΣΗ

Η εισαγγελία είναι η αρμόδια αρχή που ασκεί την ποινική δίωξη, είναι υπεύθυνη κατά το στάδιο της προδικασίας, παρίσταται στην ακροαματική διαδικασία, ασκεί ένδικα μέσα, επιτελείται της εκτέλεσης των δικαστικών πράξεων, εκπροσωπεί το δημόσιο συμφέρον ενώπιον του δικαστηρίου και εποπτεύει την λειτουργία τους. Σύμφωνα με έρευνα για την ποινική δικαιοσύνη της Ελλάδας βρέθηκε ότι η εισαγγελία δεν αρχειοθετεί τις ποινικές υποθέσεις για τις οποίες επιλαμβάνεται και τις παραπέμπει όλες στο ακροατήριο. (Δασκαλάκης Η.,1983)

Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, σύμφωνα με τον Kerstetter η εισαγγελική φάση αρχίζει, όταν η αστυνομία συλλάβει το βιαστή ή έχει εντοπίσει έναν ύποπτο. Τότε, ένας βοηθός εισαγγελέα θα έρθει σε επαφή με τους αρμόδιους αστυνομικούς, θα εξετάσει το θύμα, το δράστη ή τον ύποπτο που έχει συλληφθεί, καθώς και όλους τους μάρτυρες. Έπειτα θα αποφασίσει αν θα ασκήσει ποινική δίωξη εναντίον του κατηγορουμένου για το βιασμό. (Τσιγκρής Α, 1999)

4.2.3 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΟ ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ

Τα ποινικά δικαστήρια, με την αθωωτική ή καταδικαστική απόφαση που εκδίδουν, τερματίζουν την κύρια διαδικασία του ποινικού συστήματος.

Το ελληνικό σύστημα είναι κατηγορικό και γι' αυτό το λόγο η διαδικασία στο ακροατήριο διέπεται από την αρχή της αντιδικίας. Έτσι, η διαδικασία παίρνει μία μορφή διαμάχης, παρά μία μέθοδο για την ανακάλυψη της αλήθειας και επομένως υπάρχουν δύο εκδοχές: η εκδοχή της υπεράσπισης και η εκδοχή της κατηγορίας.

Επειδή οι αποφάσεις των δικαστών επηρεάζονται από τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα του ευρύτερου κοινού, έτσι και οι αποφάσεις που αφορούν

εγκλήματα του βιασμού, επηρεάζονται από την γενικότερη άποψη που επικρατεί στην κοινωνία γι' αυτό το έγκλημα.

4.3 ΨΕΥΔΕΙΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ ΒΙΑΣΜΟΥ

Το στερεότυπο που επικρατεί σχετικά με την υποκρισία και το ψέμα που λένε οι γυναίκες, είναι ο λόγος που επικρατεί μία φήμη σύμφωνα με την οποία, οι γυναίκες κάνουν ψευδείς καταγγελίες βιασμού, ακόμα και εναντίων ανδρών που δεν γνωρίζουν. Οι αστυνομικές αρχές έχουν την δυνατότητα να χαρακτηρίζουν μια καταγγελία ως ψευδής και αβάσιμη και επομένως να την αρχειοθετούν, χωρίς να την λαμβάνουν υπόψη τους. Οι έρευνες δείχνουν ότι το 20% των βιασμών, που φτάνουν στη γνώση της αστυνομίας, χαρακτηρίζονται ως αβάσιμες και ψευδείς. (Τσιγκρής Α, 1999)

Μία ψευδής καταγγελία είναι ένα σκόπιμο ψέμα από ένα υποτιθέμενο θύμα, που κατηγορεί ένα άνδρα ότι έχει διαπράξει βιασμό, ο οποίος δεν έχει στην πραγματικότητα συμβεί. Επίσης, μπορεί να είναι η καταγγελία μιας φανταστικής ιστορίας, μόνο που η γυναίκα που την κάνει πιστεύει ότι είναι αληθινή.

Έχει βρεθεί ότι η πραγματική συχνότητα των ψευδών αναφορών του εγκλήματος του βιασμού είναι μόνο 2% του συνόλου των υποθέσεων που έχουν αναφερθεί στην αστυνομία. Επίσης, ότι οι άνδρες αστυνομικοί κρίνουν ευκολότερα έναν βιασμό ως ψευδή και όταν αναθέτονται οι υποθέσεις βιασμού σε γυναίκες αστυνομικούς υπάρχει μικρό ποσοστό χαρακτηρισμού των υποθέσεων ως ψευδείς. Επομένως, το ποσοστό των ψευδών αναφορών είναι κατά πολύ μικρότερο απ' αυτό που παρουσιάζεται από την αστυνομία και δεν διαφέρει από τα αντίστοιχα ποσοστά των υπολοίπων εγκλημάτων βίας. (Τσιγκρής Α, 1999)

Από την έρευνα του Schiff, σύμφωνα με τον Τσιγκρή (σελ. 149), βρέθηκε ότι τα κίνητρα που οδηγούν στις ψευδείς καταγγελίες είναι τα εξής:

- i. τα συναισθήματα αντεκδίκησης απέναντι σε κάποιον προηγούμενο ερωτικό σύντροφο,
- ii. η αποφυγή τιμωρία από την οικογένεια για κάποια σεξουαλική σχέση,
- iii. η δικαιολόγηση από την γυναίκα κάποιας παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς της,
- iv. ο χρηματικός εκβιασμός, τα συναισθήματα ενοχής της γυναίκας μετά από μία συναινετική σεξουαλική πράξη,
- v. η απότομη και σκληρή μεταχείριση μία γυναίκας από τον εραστή της και
- vi. μία νευρωτικής φύσης επιθυμία για πρόκληση της προσοχής των άλλων.

Σύμφωνα με τον Schiff , όπως αναφέρει ο Τσιγκρής, μία νευρωτική ή μια συναισθηματικά φορτισμένη γυναίκα μπορεί σκόπιμα να προβεί σε μία ψευδή αναφορά βιασμού στην αστυνομία προκειμένου να επιλύσει και να ξεπεράσει τα προβλήματά της. Οι ερωτικές φαντασιώσεις μπορεί να αναφερθούν στην αστυνομία ως πραγματικά περιστατικά και ιδιαίτερα ευάλωτοι ως υποτιθέμενοι δράστες είναι οι δάσκαλοι, οι γιατροί, οι δικηγόροι, οι ιερείς καθώς και άλλοι κάτοχοι θέσεων εξουσίας. Επίσης, έχει βρεθεί ότι μερικές γυναίκες ισχυρίζονται ότι έχουν πέσει θύματα βιασμού αφότου ανακαλύψουν ότι έχουν συλλάβει παιδί ή τους έχει μεταδοθεί κάποιο αφροδίσιο νόσημα. (Τσιγκρής Α., 1999, σελ. 150)

Τέλος, πολλοί είναι οι γονείς που έχουν ισχυριστεί ότι οι κόρες τους έχουν πέσει θύματα βιασμού προκειμένου να ελέγξουν τη συμπεριφορά τους.

4.4. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

4.4.1. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Ο αστυνομικός είναι, τις περισσότερες φορές , το πρώτο άτομο που θα συναντήσει το θύμα μέσα στα πλαίσια του ποινικού συστήματος και η αστυνομία είναι ο μοναδικός επίσημος φορέας που θα συμμετέχει σε όλες τις φάσεις της ποινικής διαδικασίας, δηλαδή από την αρχική καταγγελία του εγκλήματος μέχρι και την τελεσίδικη δικαστική απόφαση. Η αστυνομία είναι αυτή που θα συλλάβει τους πιθανούς δράστες, από τους οποίους θα επιλεγεί εκείνος κατά του οποίου θα ασκηθεί η ποινική δίωξη και έχει- περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο παράγοντα της ποινικής διαδικασίας- τη διακριτική ευχέρεια της συγκάλυψης των υποθέσεων βιασμού. (Ia free,G.D.,1989)

Ανεπίσημα οι διωκτικές αρχές αγνοούν τις καταγγελίες που πιστεύουν ότι είναι ψευδείς ή που δεν μπορούν να επαληθευτούν με τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία. Η αστυνομία, συνήθως, αρνείται να δεχτεί τις καταγγελίες όταν τα θύματα παρουσιάζονται μόνα τους στο αστυνομικό τμήμα, αλλά ακόμη και στις περιπτώσεις που τις δέχεται, είναι απρόθυμη να προωθήσει τις υποθέσεις εκείνες που- σύμφωνα με τα δικά της κριτήρια-δεν είναι σοβαρές.(Τσιγκρής Α ,1999)

Έχει υποστηριχθεί ότι τα παραπάνω οφείλονται σε ένα διάχυτο σεξισμό ο οποίος μεταφράζεται σε μια έντονη απροθυμία των ανδρών αστυνομικών- σε αντίθεση με τις γυναίκες-να προωθήσουν ποινικά τις υποθέσεις βιασμού. Αρκεί εδώ να αναφέρουμε ότι, σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία του F.B.I., το 1973 το 10% των υποβαλλόμενων μηνύσεων βιασμού χαρακτηρίστηκαν ως εντελώς αβάσιμες και μπήκαν στο αρχείο. Η αστυνομία της Ν. Υόρκης το 1974 ανέθεσε την προκαταρκτική εξέταση των υποθέσεων βιασμού σε γυναίκες και αυτό είχε ως αποτέλεσμα, το ποσοστό των μηνύσεων για βιασμό που έμπαιναν σε αρχείο να πέσει στο μηδέν. (Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου Α.,1985)

Η βιβλιογραφία είναι γεμάτη με ανέκδοτα με ανέκδοτα που εξιστορούν την αστυνομική προκατάληψη αναφορικά με την μεταχείριση των θυμάτων. Μερικοί αστυνομικοί έχουν επικριθεί για το σαρκαστικό τρόπο με τον οποίο ανακρίνουν το θύμα, υπονοώντας ότι ψεύδεται και ότι απόλαυσε την σεξουαλική εμπειρία. Άρκετοί έχουν επικριθεί ότι πιέζουν το θύμα να επαναλάβει κάθε λεπτομέρεια του βιασμού του, ενώ οι ίδιοι έχουν μια υποκατάστατη εγκεφαλική σεξουαλική εμπειρία. Έχει υποστηριχθεί ότι δεν είναι ασυνήθιστη η χρήση σεξουαλικού τόνου, κατά την διάρκεια της ανάκρισης του θύματος, από τους αστυνομικούς. (Τσιγκρήs Ά, 1996,σελ.147)

Άρκετά θύματα εκφράζουν παράπονα για την όλη αντιμετώπιση και δηλώνουν ότι δέχτηκαν εξευτελιστικές ερωτήσεις και ειρωνικά σχόλια. Πολλά θύματα απειλούνται από την αστυνομία ότι θα διωχτούν για ψευδή καταμήνυση, άλλα εξαναγκάζονται να καταγγείλουν και όταν δεν το επιθυμούν και τέλος, πολλά ενθαρρύνονται να αποσύρουν την καταγγελία τους. Άρκετά θύματα αισθάνονται ταπεινωμένα γιατί η αστυνομία τα αντιμετωπίζει με σκεπτικισμό σχετικά με το αν διεπράχθη το έγκλημα και το κατά πόσο απόλαυσαν την σεξουαλική πράξη.

Άπό την άλλη μεριά, η αστυνομία παρουσιάζει στερεότυπες αντιδράσεις απέναντι στα θύματα σεξουαλικής βίας. Η δυσπιστία είναι η πρώτη αντίδραση. Πολλές φορές το θύμα είναι υποχρεωμένο να απαντήσει σε προσβλητικές και καθαρά προσωπικές ερωτήσεις, που του προκαλούν συναισθήματα ντροπής και αμηχανίας. Η περιφρόνηση και η καχυποψία των αστυνομικών οργάνων απέναντι στο θύμα είναι κυρίαρχες στις περιπτώσεις που ο δράστηs είναι φίλος του θύματος. (Τσιγκρήs Ά, 1996,148)

Έχει υποστηριχθεί, σύμφωνα με τον Τσιγκρή (1999), ότι η αστυνομία αντιμετωπίζει τα θύματα βιασμού με τον τρόπο που θα έπρεπε να αντιμετωπίζει τον δράστη. Τα αποτελέσματα έρευνας έδειξαν ότι οι παραστάσεις των αστυνομικών, για το έγκλημα του βιασμού, συμφωνούν σε πολλά σημεία με αυτές των βιαστών. Η αστυνομία τείνει να πιστεύει ότι μια γυναίκα με πολλές

σεξουαλικές εμπειρίες , δεν μπορεί να είναι θύμα βιασμού και ότι επιζητούσε, αν δεν προκάλεσε, την σεξουαλική επίθεση του δράστη. (Τσιγκρής Ά , 1999,σελ.159)

Η εκπαίδευση που παρέχεται στους αστυνομικούς –αναφορικά με την διερεύνηση υποθέσεων βιασμού- τους προδιαθέτει να αμφισβητήσουν την κατάθεση του θύματος. Από μιας εθνικής εμβέλειας έρευνα , σε 208 αστυνομικά τμήματα των ΗΠΑ, βρέθηκε ότι το 93 % παρείχαν στους αστυνομικούς εκπαίδευση προσανατολισμένη στις ανάγκες απόδειξης υποθέσεων βιασμού. Από την ίδια έρευνα, βρέθηκε ότι μόνο το 38% των αστυνομικών τμημάτων παρείχε εκπαίδευση σε θέματα που το βιασμό ως κοινωνικό πρόβλημα. (Τσιγκρής Ά , 1999,σελ.159)

4.4.2 ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Σε περιπτώσεις που η γυναίκα είναι θύμα εγκλήματος, η μεταχείρισή της σε σχέση με τους άνδρες είναι δυσμενέστερη. Ακόμη πιο δυσμενής, όμως, είναι η μεταχείριση του θύματος βιασμού. Οι γυναίκες θύματα σεξουαλικής βίας, βρίσκουν ελάχιστη ανταπόκριση από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης.(Τσιγκρής Α., 1996, σελ.145)

Εξαίρεση στον παραπάνω κανόνα αποτελούν οι περιπτώσεις στις οποίες μαύρος άνδρας κατηγορείται για βιασμό λευκής γυναίκας. Στις παραπάνω περιπτώσεις , το σύστημα αντιμετωπίζει αρνητικά το δράστη και όχι το θύμα. Παρ'όλα αυτά , ο βιασμός είναι το μοναδικό έγκλημα αναφορικά με την αρνητική έως εχθρική αντιμετώπιση του θύματος από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης και την υποβολή του σε ένα θεσμοποιημένο σεξισμό ο οποίος αρχίζει με την αντιμετώπιση από την αστυνομία και καταλήγει στη

συστηματική αθώωση των περισσότερων de facto βιαστών. (Τσιγκρής Α.,1999, σελ. 157)

Η διαδικασία στο ακροατήριο αποτελεί για το θύμα βιασμού ίσως την πιο επώδυνη ψυχολογικά εμπειρία που καλείται να αντιμετωπίσει μέσα στο ποινικό σύστημα. Η γυναίκα αντιμετωπίζεται με βάση το βαθιά ριζωμένο στερεότυπο της αγνότητας, της παρθενίας και της πίστης στον άνδρα. Από την άλλη μεριά, ο άνδρας θεωρείται σεξουαλικά παρορμητικός και αντιμετωπίζεται με βάση το μύθο της ακαταμάχητης αντρικής παρόρμησης. Ο κοινωνικός έλεγχος της σεξουαλικής ζωής ασκείται μόνο σε γυναίκες, οι οποίες οφείλουν να είναι αγνές πριν τον γάμο και πιστές στον σύζυγό τους μετά από αυτόν. Για τον άνδρα δεν υπάρχουν αντίστοιχες κοινωνικές επιταγές. (Τσιγκρής Α.,1996,σελ. 213)

Οι συνήγοροι υπεράσπισης, τις περισσότερες φορές , είναι διατεθειμένοι να χρησιμοποιήσουν οποιοδήποτε μέσο προκειμένου να πετύχουν την αθώωση ή την μικρότερη δυνατή ποινή για τον εντολέα τους. Τα μέσα που χρησιμοποιούν και τα επιχειρήματα που επικαλούνται, σχετίζονται με το σεξουαλικό παρελθόν του θύματος, με τις σεξουαλικές του εμπειρίες, με το γενικότερο τρόπο ζωής του και με άλλα-άσχετα με την υπόθεση-στοιχεία, που σχεδόν πάντα αναφέρονται στη προσωπική ζωή του θύματος. Σε γενικές γραμμές, η αντιμετώπιση του θύματος από το συνήγορο υπεράσπισης είναι χειρότερη από αυτήν των αστυνομικών. (Τσιγκρής Α.,1999, σελ160)

Αρνητική, όμως , είναι και η αντιμετώπιση του θύματος από τους ενόρκους και αυτό γιατί οι νεαρές γυναίκες συνήθως είναι αποκλεισμένες από το σώμα των ενόρκων, ενώ οι ηλικιωμένες έχουν πουριτανικές απόψεις και υιοθετούν το κυρίαρχο στερεότυπο της ευθύνης του θύματος για το βιασμό του. Η απόφαση των ενόρκων επηρεάζεται από τις μαρτυρίες σχετικά με τον τρόπο ζωής του θύματος. Κάθε απόδειξη αλκοολισμού, χρήσης ναρκωτικών ουσιών ή σεξουαλικής δραστηριότητας του θύματος εκτός γάμου, οδηγεί τους ενόρκους σε αμφιβολίες σχετικά με την ενοχή του κατηγορουμένου, όπως ακριβώς

συμβαίνει και στη περίπτωση προηγούμενης γνωριμίας, ανάμεσα στο δράστη και το θύμα. (Τσιγκρής Α.,1999, σελ. 162)

4.4.3. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΦΑΣΗ ΤΩΝ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Οι γιατροί του νοσοκομείου συλλέγουν αποδεικτικά στοιχεία, που θα χρησιμοποιηθούν στο δικαστήριο για τη στήριξη και την απόδειξη της κατηγορίας. Στο νοσοκομείο θα γίνουν οι απαραίτητες εξετάσεις για σωματικά και ψυχολογικά τραύματα που μπορεί να έχουν προκληθεί στο θύμα από το βιασμό. Σύμφωνα με την Wood, όπως αναφέρει ο Τσιγκρής, το θύμα στο νοσοκομείο μπορεί να περιμένει ακόμα και τέσσερις ώρες για να εξεταστεί και όλο αυτό το διάστημα δεν μπορεί να κάνει μπάνιο και να καθαρίσει το αίμα και το σπέρμα που , ενδεχομένως, υπάρχουν πάνω του.(Τσιγκρής Α.,1996,σελ.151)

Η ιατρική εξέταση πραγματοποιείται με βασικό σκοπό να διαπιστωθεί αν πραγματοποιήθηκε συνουσία χωρίς την θέληση του θύματος. Το θύμα υποβάλλεται σε αλκοτέστ, για να διαπιστωθεί αν έχει καταναλώσει αλκοολούχα ποτά, πράγμα που αποτελεί ελαφρυντικό στοιχείο για τον δράστη. Στην συνέχεια το θύμα ξεγυμνώνεται και εξετάζονται τα ρούχα του για κηλίδες αίματος, σπέρματος ή οποιουδήποτε άλλου αποδεικτικού στοιχείου του βιασμού. Έπειτα, ακολουθεί η γυναικολογική εξέταση για την ύπαρξη σπέρματος στον κόλπο ή για εσωτερικό κοιλιακό τραυματισμό του θύματος. Με την συλλογή των παραπάνω στοιχείων, ο γιατρός συντάσσει την ιατρική του πραγμάτωση η οποία ακολουθεί την υπόθεση σε όλα τα στάδια της ποινικής εξέλιξης.

Πιστεύεται ότι πολλοί γιατροί είναι απρόθυμοι να εξετάσουν το θύμα του βιασμού γιατί δεν θέλουν να κληθούν από το δικαστήριο να καταθέσουν και ότι σε αυτή τους την προσπάθεια αποφυγής της παράστασής τους στην δίκη, πολλές φορές δεν καταγράφουν τα στοιχεία που εντοπίζουν (π.χ. τραύματα του

θύματος). Επίσης έχει υποστηριχθεί ότι οι γιατροί που εξετάζουν τα θύματα είναι συνήθως πάντα χαμηλών ειδικοτήτων και όχι γυναικολόγοι, ότι η ιατρική φροντίδα που τους παρέχεται δεν είναι πάντα κατάλληλη, ότι δεν υπάρχει καμία απολύτως ψυχολογική υποστήριξη και ότι τα θύματα δεν ενημερώνονται για τις μεθόδους αποφυγής εγκυμοσύνης και για τις απαραίτητες μεθόδους ελέγχου μετάδοσης αφροδισιακών νοσημάτων.(Τσιγκρής Α.1996,σελ.152)

Τέλος, βρέθηκε ότι το ιατρικό προσωπικό κάνει τα θύματα να αισθάνονται ένοχα και ντροπιασμένα, εκφράζοντας την άποψη ότι ο βιασμός δεν θα μπορούσε να είχε διαπραχθεί αν δεν το ήθελε το θύμα.

Όλη η παραπάνω κατάσταση είναι εξουθενωτική, εξευτελιστική, ανυπόφορη και δυσβάσταχτη για το θύμα, το οποίο απογοητεύεται και αποθαρρύνεται να συνεχίσει την ποινική δίωξη της υπόθεσης. (Τσιγκρής Α.,1996,σελ.153)

4.4.4 ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΑ Μ.Μ.Ε.

Τα Μ.Μ.Ε.(τύπος, ραδιόφωνο, τηλεόραση) αποτελούν ένα από τους κύριους παράγοντες διαμόρφωσης της κοινής γνώμης για θέματα που βιώνουν καθημερινά ,άμεσα ή έμμεσα, ως πολίτες. Τα Μ.Μ.Ε. έχουν την τάση , όχι πάντα εσκεμμένα, να παραμορφώνουν την πραγματικότητα και να δημιουργούν ειδήσεις που προκαλούν το ενδιαφέρον του κοινού τους. Οι δημοσιογράφοι, πολλές φορές, δεν είναι τα πιο ενημερωμένα και κατάλληλα άτομα για την παρουσίαση ορισμένων θεμάτων. Η επιδερμική τους σχέση με ορισμένα θέματα, έχει ως αποτέλεσμα την προβολή των δικών τους στερεοτυπικών απόψεων , που τις περισσότερες φορές έχουν ελάχιστη σχέση με την αλήθεια.

Το έγκλημα του βιασμού είναι ένα από τα αγαπημένα θέματα των μέσων και αυτό σύμφωνα με τους δημοσιογράφους «πουλάει». Διαβάζοντας τους τίτλους των εφημερίδων, διαπιστώνουμε ότι παρουσιάζεται μια λανθασμένη εικόνα για το θύμα και το δράστη του βιασμού. Γίνεται μια προσπάθεια να παρουσιαστεί το θύμα ως υπεύθυνο του βιασμού του και ταυτόχρονα να προβληθεί ο δράστης σαν μια ιδιαίτερη , ατομική και πολλές φορές ψυχοπαθολογική περίπτωση.

Τίτλοι όπως : «μπαργούμαν κατήγγειλε βιασμό.», «της άρεσαν μόνο οι θωπείες», «καταγγελίες για περίεργους βιασμούς», προκαταλαμβάνουν τον αναγνώστη και του δημιουργούν αμφιβολίες σχετικά με την αθωότητα του θύματος. Και μόνο ο τίτλος του άρθρου «Μπαργούμαν κατήγγειλε βιασμό», προκαταλαμβάνει την κρίση του αναγνώστη , υπονοώντας ότι και μόνο το γεγονός ότι το θύμα ασκούσε το συγκεκριμένο επάγγελμα δικαιολογεί το βιασμό του, γιατί είναι στη φύση της δουλειάς του. Από την άλλη μεριά όταν ο τύπος κάνει λόγο για περίεργους βιασμούς, υπονοείται ότι υπάρχουν και φυσιολογικοί βιασμοί. Το ότι η αδερφή του θύματος π.χ. δουλεύει σε καμπαρέ, αν και δεν έχει καμία σχέση με την υπόθεση, ανακαλεί στη μνήμη του αναγνώστη γνωστές παροιμίες και κοινωνικές αντιλήψεις όπως, «το μήλο κάτω από την μηλιά θα πέσει», «με όποιον δάσκαλο καθίσεις , τέτοια γράμματα τα μάθεις» κ.τ.λ., που ενοχοποιούν το θύμα.

Τέλος , η φράση «ο φερόμενος ως κλέφτης» είναι άγνωστη στον ελληνικό τύπο , σε αντίθεση με τη φράση «ο φερόμενος ως βιαστής» που παρατηρείται πολύ συχνά. Στις περιπτώσεις που ο βιασμός δε μπορεί να αμφισβητηθεί, ο τύπος επικεντρώνεται στο πρόσωπο του βιαστή. Χαρακτηρισμοί των δραστών , όπως : «δράκοι», «κτηνάνθρωποι», «τέρατα», παραπέμπουν στην περίπτωση ενός ανώμαλου και ψυχολογικού ατόμου. Από την άλλη μεριά, ο τύπος θεωρεί υποχρέωση του να τονίσει τα στοιχεία εκείνα που προκαλούν τον οίκτο και τη συμπάθεια του κοινού απέναντι στον βιαστή. Επίσης , πολλές φορές ο βιασμός παρουσιάζεται ως δικαιολογημένος στα πλαίσια της αντίληψης περί των ασυγκράτητων ανδρικών μορίων.

Η Smoothill, όπως αναφέρει ο Τσιγκρής, υποστήριξε ότι τα Μ.Μ.Ε. παρουσιάζουν επιλεκτικά ακραίες υποθέσεις βιασμού(π.χ. ομαδικούς βιασμούς, βιασμούς από συμμορίες, βιασμούς κατά εξακολούθηση , κατά συρροή, κ.λ.π.) και δεν προβάλλουν το φαινόμενο στις πραγματικές του διαστάσεις.

Η Smoothill, σύμφωνα με τον Τσιγκρή, απέδειξε ότι υπάρχει μεγάλη διάσταση ανάμεσα στον πραγματικό βιασμό και εικόνα που παρουσιάζεται από

τα Μ.Μ.Ε. Πιο συγκεκριμένα , κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα Μ.Μ.Ε. διαστρεβλώνουν την πραγματική εικόνα, σύμφωνα με την οποία το μεγαλύτερο ποσοστό των βιασμών διαπράττονται ανάμεσα σε δράστες και θύματα που είναι γνωστοί ή συγγενείς και μέσα στο σπίτι του θύματος. Τα Μ.Μ.Ε. παρουσιάζουν μια αντίθετη εικόνα του βιασμού, σύμφωνα με την οποία η σεξουαλική επίθεση λαμβάνει χώρα ανάμεσα σε άγνωστα μεταξύ τους άτομα και σε δημόσιο χώρο. Επίσης ,από την παραπάνω έρευνα βρέθηκε ότι ενώ στην πραγματικότητα η συντριπτική πλειοψηφία των βιαστών λαμβάνουν χώρα μεταξύ μεμονωμένων ατόμων ,τα Μ.Μ.Ε. διαστρεβλώνουν την εικόνα παρουσιάζοντας αναλογικά πολύ περισσότερους ομαδικούς βιασμούς.

Η συνεχής προβολή βίας από τα Μ.Μ.Ε. έχει ως αποτέλεσμα τη συναισθηματική αναισθησία του κοινού απέναντι στα εγκλήματα βίας και το σταδιακό εθισμό του στην επιθετική συμπεριφορά με βάση τις επιθετικές αξίες που έχει, πλέον, οικειοποιηθεί. (Τσιγκρής Α., 1996, σελ. 120-122)

4.4.5 Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Η οικογένεια του θύματος συχνά γίνεται παράλογη στην περίπτωση του βιασμού. Αν μια γυναίκα πέσει θύμα κλοπής ή μη σεξουαλικής επίθεσης, οι περισσότερες οικογένειες προσπαθούν να βοηθήσουν με κάθε τρόπο. Αν όμως η ίδια γυναίκα πέσει θύμα βιασμού τότε τα άτομα θα αντιδράσουν, τις περισσότερες φορές αρνητικά, δε θα υποστηρίξουν το θύμα και μπορεί ακόμα και να το ενοχοποιήσουν. Το έγκλημα του βιασμού είναι το μοναδικό ποινικό αδίκημα που το θύμα του αντιμετωπίζεται τόσο αρνητικά από το κοινωνικό περιβάλλον και πολλές φορές ενοχοποιείται για τη θυματοποίησή του. (Τσιγκρής Α., 1996,σελ.161)

Ο τρόπος που θα αντιδράσει η οικογένεια εξαρτάται από τις μεταξύ τους σχέσεις: μερικές δεν προσφέρουν τίποτα, άλλες κατηγορούν και γεμίζουν το θύμα με ενοχές ,άλλες είναι υποστηρικτικές και άλλες υπερπροστατευτικές.

Όταν η οικογένεια είναι υπερπροστατευτική, ο δρόμος της ανάρρωσης εμποδίζεται. Ο ρόλος του συντρόφου σε αυτό το σημείο , σε αυτή τη φάση αναδιοργάνωσης του θύματος, είναι πολύ σημαντικός, αρκεί να σημειώσουμε ότι το 35% των ζευγαριών χωρίζουν.(Jane Dowdeswell,1986)

Η Jane Dowdeswell (1986), συμβουλεύει ότι η οικογένεια και ο σύντροφος πρέπει να δείξουν στο θύμα ότι νοιάζονται για αυτήν , πρέπει να της δώσουν κουράγιο για να μην νιώθει ντροπή για το συμβάν και το σημαντικότερο είναι να συζητήσουν μαζί της και την ενθαρρύνουν να μιλήσει για τον βιασμό.

Αυτό είναι κάτι που το θύμα θέλει πολύ και ιδιαίτερα αν ξέρει ότι στην συνέχεια δεν θα κριθεί ή θα θεωρήσουν αυτά που λέει ως απαράδεχτα.

Οι άνθρωποι κοντά στο θύμα, όπως επισημαίνει η Jane Dowdeswell (1986), ίσως να μην θέλουν να μιλήσουν σχετικά με το βιασμό γιατί :

- Πιστεύουν ότι είναι καλύτερο για το θύμα
- Είναι ανίκανοι να το αντιμετωπίσουν
- Δεν θέλουν να ακούσουν

Αυτό δεν είναι καθόλου βοηθητικό για το θύμα γιατί του προσθέτει αισθήματα ενοχής. Οι πιο πολλοί δεν ξέρουν τι να πουν σ'ένα θύμα του βιασμού. Είναι όμως αρκετό στο να δείξεις στο θύμα ενδιαφέρον , αγάπη και συμπάθεια. Τα θύματα δεν θέλουν οίκτο αλλά κάποιον να τους μιλήσει και να μην τους φέρονται ως τέρατα. (Jane Dowdeswell,1986)

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ ΣΤΟ ΘΥΜΑ

5.1. ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Οι ψυχολογικές συνέπειες ενός τετελεσμένου βιασμού για το θύμα είναι σοβαρότερες σε σχέση με τις συνέπειες των άλλων εγκλημάτων. Από την άποψη του θύματος τα αποτελέσματα του βιασμού είναι μοναδικά και έντονα. Για παράδειγμα οι Burgess και Holmstrom (1974), βρήκαν ότι τα θύματα βιασμού υφίστανται σοβαρό ψυχολογικό τραυματισμό. Αυτό το τραύμα μπορεί να περιλαμβάνει φοβίες, έμμονες ιδέες, συναισθήματα θυμού και αντεκδίκησης, κατάθλιψη, εφιάλτες, τάσεις αυτοκτονίας και ένα πλήθος από άλλα συναισθηματικά και ψυχολογικά προβλήματα.

Σύμφωνα με τον Burgess και Holmstrom ο τραυματισμός χωρίζεται σε δύο φάσεις:

- Η πρώτη είναι η έντονη φάση και είναι η περίοδος εκείνη που υπάρχουν πολλές δυσλειτουργίες και αναστατώσεις στην ζωή του θύματος. Τα σωματικά συμπτώματα είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτα και το πιο χαρακτηριστικό συναίσθημα είναι ο φόβος.
- Η δεύτερη φάση αρχίζει όταν το θύμα αποφασίσει να συνεχίσει την ζωή του και στα περισσότερα θύματα αρχίζει αυτή η περίοδος την δεύτερη με τρίτη εβδομάδα μετά την επίθεση. Πιθανότερα συμπτώματα αυτής της φάσης είναι οι αλλαγές στις κινητικές συνήθειες, οι εφιάλτες και οι φοβίες.

(Burgess A. and Holmstrom L.,1974)

Σύμφωνα με τους Sutherland και Scherl, όπως αναφέρει ο Τσιγκρής(1996), τα θύματα βιασμού περνούν από τρεις φάσεις μετά τον βιασμό.

- Στο πρώτο στάδιο τα θύματα βρίσκονται σε συναισθηματική σύγχυση και ψυχολογική αναστάτωση και τις περισσότερες φορές αποφασίζουν να κρατήσουν τον βιασμό τους μυστικό, τόσο από την αστυνομία, όσο και από τους δικούς τους ανθρώπους (π.χ. γονείς, σύζυγο, εραστή, φίλους, κ.λ.π.). Στο στάδιο αυτό το θύμα αισθάνεται έντονη θλίψη και αγωνία. Έχει ανάγκη από κοινωνική υποστήριξη, η οποία όμως του λείπει, γιατί χειρίζεται μόνο του τη δυσάρεστη κατάσταση που βιώνει.
- Στη δεύτερη φάση το θύμα προσπαθεί να ξεπεράσει την τραυματική εμπειρία του βιασμού, απωθώντας την εμπειρία στο υποσυνείδητό του κι δικαιολογώντας την πράξη του βιαστή, ρίχνοντας ευθύνες στον εαυτό του και προσπαθώντας να επιστρέψει στην φυσιολογική καθημερινή ζωή του.
- Στην τρίτη φάση το θύμα αρχίζει να βιώνει συναισθήματα κατάθλιψης και αισθάνεται έντονα την ανάγκη, να μιλήσει σε κάποιον για το περιστατικό. Επίσης το θύμα παύει να δικαιολογεί την πράξη του βιαστή και αρχίζει να αισθάνεται έντονο θυμό, τόσο για τον βιαστή, όσο και για τον εαυτό του, που επέτρεψε και ανέχτηκε αυτή τη κατάσταση.

(Τσιγκρής Α.,1996)

Όπως έχουν υποστηρίξει οι Greenberg και Ruback αν και η ένταση που βιώνουν τα θύματα μετά το έγκλημα μπορεί να διαφέρει, συνήθως, αναφέρουν ότι βιώνουν συναισθήματα θυμού, φόβου, ξαφνιάσματος, σύγχυσης και κατάθλιψης. Επίσης σε αρκετές περιπτώσεις αυτό-ενοχοποιούνται. Τα θύματα έχουν να αντιμετωπίσουν καταστάσεις συναισθηματικής αστάθειας, έντονου άγχους, παρατεταμένων φοβιών, αρνητικών στάσεων απέναντι σε όλους τους άνδρες και έχουν αδύνατη έως ανύπαρκτη αυτοπεποίθηση και αυτό-εκτίμηση.(Greenberg M. and Ruback, 1999)

Πρώτα απ' όλα υπάρχει άμεση αντίδραση στο έγκλημα, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως φάση «σύγκρουσης – αποδιοργάνωσης». Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει μούδιασμα ή αποπροσανατολισμό, μαζί με άρνηση, δυσπιστία και αισθήματα μοναξιάς, κατάθλιψη, ανικανότητας και ευπάθειας. Ο Symonds, μελετώντας τα θύματα βιασμού, έκανε μία επιμέρους υποδιαίρεση αυτού του σταδίου σε μία αρχική αντίδραση που χαρακτηρίζεται από έντονο σοκ, δυσπιστία, παροδική παράλυση και άρνηση, η οποία ακολουθείται από μία δεύτερη αντίδραση όπου το θύμα χαρακτηρίζεται από έναν παγωμένο φόβο, μία ψεύτικη αδιαφορία για τους άλλους και παρουσιάζει αστάθεια στη συμπεριφορά του. Το στάδιο αυτό μπορεί να διαρκέσει από μερικές ώρες μέχρι και ημέρες. (Τσιγκρής Α.,2000)

Επίσης έχει βρεθεί ότι τα θύματα βιασμού προσλαμβάνουν τον εαυτό τους ως αδύναμο, φοβισμένο, ανίκανο και εκτός ελέγχου, αμέσως μετά την θυματοποίησή τους. Άλλες ψυχοσωματικές αντιδράσεις που παρατηρήθηκαν ερευνητικά είναι η διάρροια, οι πονοκέφαλοι, ή αύξηση των ψυχοσωματικών συμπτωμάτων και η επιδείνωση κάθε προηγούμενου προβλήματος υγείας. Οι παραπάνω άμεσες αντιδράσεις του θύματος στο έγκλημα του βιασμού, συνήθως, ελαττώνονται με την πάροδο του χρόνου. Αν όμως η αντιμετώπιση του θύματος είναι αρνητική, τότε οι παραπάνω αντιδράσεις μπορεί να γίνουν μακροπρόθεσμες και διαρκείς.

Η αντίδραση του θύματος αλλάζει έπειτα από την φάση των έντονων αντιδράσεων στη θυματοποίηση. Η επόμενη φάση των αντιδράσεων του θύματος έχει χαρακτηριστεί ως στάδιο οπισθοχώρησης και διαρκεί από τρεις έως οκτώ μήνες. Το θύμα βιώνει ποικίλλα συναισθήματα που κυμαίνονται από φόβο έως θυμό, από την θλίψη έως την χαρά και από την λύπηση του εαυτού του έως την ενοχή. Τα θύματα παρουσιάζουν μεταλλάξεις στη συναισθηματική τους κατάσταση, έχοντας την μία στιγμή σιγουριά ότι θα τα βγάλει πέρα και την άλλη στιγμή την αίσθηση της ανικανότητας προσαρμογής. Επίσης τα θύματα

μπορεί να παρουσιάσουν μία μετακίνησης των φόβων τους από τον ίδιο βιασμό σε μία ενδεχόμενη μελλοντική σεξουαλική επίθεση.

Στο στάδιο αυτό, ως αποτέλεσμα της θυματοποίησης το θύμα μπορεί να οδηγηθεί σε απώλεια της ταυτότητας και του αυτοσεβασμού του, καθώς και σε συναισθήματα ταπείνωσης και απόρριψης από τους άλλους. Επιπλέον, όταν τα θύματα βιασμού έχουν υποστεί σωματικό τραυματισμό, μπορεί να βιώσουν έντονα συναισθήματα στενοχώριας και μελαγχολίας, που προέρχονται από το γεγονός της απώλειας κάποιας σωματικής λειτουργίας. Άλλα συμπτώματα αυτού του σταδίου είναι η αϋπνία, τα ανεξέλεγκτα κλάματα, η ταραχή, η ανησυχία, η αύξηση ή η απαρχή χρήσης ναρκωτικών ουσιών και η επιδείνωση των προσωπικών του σχέσεων. Παράλληλα, το θύμα μπορεί να ζει πάλι το τραυματικό συμβάν είτε με την μορφή έμμονων ιδεών είτε με την μορφή ονείρου ή εφιάλτη. Τέλος το θύμα μπορεί να παρουσιάσει μία μείωση του ενδιαφέροντος του για ερωτικές και κοινωνικές σχέσεις. (Τσιγκρής Α.,2000)

Η ζωή του θύματος αλλάζει ριζικά μετά τον βιασμό (π.χ. αλλαγή κατοικίας, εργασίας, κοινωνικού περιβάλλοντος, κ.τ.λ.). Μετά την επίθεση υπάρχει για το θύμα η ζωή πριν και μετά τον βιασμό. Το θύμα βιώνει μία σύγχυση συναισθημάτων, μία έντονη αβεβαιότητα που δείχνει την ψυχική τους αναστάτωση και την ανάγκη για βοήθεια, συμπαράσταση και κοινωνική υποστήριξη.

Από την έρευνα των Sutherland και Scherl, όπως αναφέρει ο Τσιγκρής (2000), σ' ένα δείγμα δεκατριών θυμάτων βιασμού, βρέθηκε ότι οι άμεσες συνέπειες του βιασμού στο θύμα ήταν η έντονη θλίψη, η δυσπιστία η αγωνία και η συναισθηματική κατάρρευση. Επίσης, βρέθηκε ότι τα θύματα δεν ήταν πρόθυμα να μιλήσουν για αυτό που τους είχε συμβεί και κυρίως στην αστυνομία ή σε κάποιον αρμόδιο γιατρό, αλλά προτιμούν να μιλήσουν σε κάποιο φιλικό πρόσωπο. Τα θύματα βρέθηκαν να βιώνουν μία αβεβαιότητα για το πώς θα αισθάνονταν αν ξανάβλεπαν τον βιαστή τους ή αν μιλούσαν για τον βιασμό

τους στους γονείς τους ή στον ερωτικό τους σύντροφο. Τέλος, έχει παρατηρηθεί ότι τα θύματα μετά τον βιασμό κάνουν εμετό, πλένονται μανιωδώς, καίνε τα ρούχα τους, κάνουν απόπειρες αυτοκτονίας, έχουν εφιάλτες, αισθάνονται έντονη ντροπή, πέφτουν σε κατάθλιψη, φοβούνται το σκοτάδι, κ.τ.λ.(Τσιγκρή Α,2000)

5.2. ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Κατά την διάρκεια των πρώτων εβδομάδων μετά τον βιασμό , τα θύματα είναι πιθανό να παρουσιάσουν τις παρακάτω σωματικές αντιδράσεις με τις οποίες εκδηλώνεται όλη η ένταση:

- Σωματικό τραυματισμό (πολλές γυναίκες μετά τον βιασμό υποφέρουν από πόνους και μώλωπες σε διάφορα σημεία του σώματός τους).
- Έντονους πονοκεφάλους , κούραση, ένταση στους σκελετικούς μύες και διαταραχές στον ύπνο.
- Παραπονιούνται για στομαχικούς πόνους . η όρεξη τους μπορεί να επηρεαστεί και να δηλώσουν ότι δεν μπορούν να φάνε ή ότι το φαγητό δεν έχει γεύση. Επιπλέον πολλά θύματα έχουν τάσεις για εμετό μόλις θυμούνται το επεισόδιο της κακοποίησης.
- Τέλος διάφορες γυναικολογικές διαταραχές , όπως αιμορραγία , φαγούρα, αίσθηση καψίματος, συχνουρία και γενικευμένους πόνους .
- Άλλες ψυχοσωματικές αντιδράσεις που παρατηρήθηκαν ερευνητικά είναι η διάρροια, οι πονοκέφαλοι, ή αύξηση των ψυχοσωματικών συμπτωμάτων και η επιδείνωση κάθε προηγούμενου προβλήματος υγείας. Οι παραπάνω άμεσες αντιδράσεις του θύματος στο έγκλημα του βιασμού, συνήθως, ελαττώνονται με την πάροδο του χρόνου. Αν όμως η αντιμετώπιση του θύματος είναι αρνητική, τότε οι παραπάνω αντιδράσεις μπορεί να γίνουν μακροπρόθεσμες και διαρκείς.(Τσιγκρή Α,2000, σελ. 110)

Ακόμη, μετά από ένα βιασμό γυναίκας σε αναπαραγωγική εταιρία περιγράφονται περίπου 5% εγκυμοσύνες. Τα κορίτσια είναι περισσότερο επιρρεπείς στο να μείνουν έγκυες μετά από έναν βιασμό.
www.medlook.net (26-3-08)

Ο κίνδυνος μιας σεξουαλικά μεταδιδόμενη νόσου μετά από ένα βιασμό κυμαίνεται μεταξύ 4 % έως 56%. Χρειάζεται να γίνονται επαναληπτικές εξετάσεις μετά από ένα βιασμό για να διαγνωστούν μολύνσεις που έχουν μεταδοθεί σεξουαλικά.

Ασθένειες όπως η γονόρροια , τα χλαμύδια , η σύφιλης , μπορούν να μεταδοθούν από ένα βιασμό και είναι δυνατόν να αντιμετωπισθούν με αντιβιοτικά. Ο κίνδυνος για ηπατίτιδα Β μπορεί να απομακρυνθεί με εμβολιασμούς εάν το θύμα δεν είναι καλυμμένο από προηγούμενους εμβολιασμούς.

Ο κίνδυνος μετάδοσης του ιού HIV που προκαλεί το AIDS είναι μικρότερος από 1%. Η προφυλακτική θεραπεία στην περίπτωση αυτή περιλαμβάνει το συνδυασμό φαρμάκων , zidovudine (Retrovir) και lamivudine (Eprivir) για 4 εβδομάδες.
www.medlook.net (26-3-08)

Τέλος μια ακόμη δυσάρεστη επίπτωση του βιασμού μπορεί να είναι και ο θάνατος. Για να στοιχειοθετηθεί η επιβαρυντική αυτή περίπτωση , ο θάνατος του βιασθέντος ατόμου να είναι συνέπεια του βιασμού και να οφείλεται σε αμέλεια του δράστη. Πρέπει να υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ του βιασμού και του θανάτου, δηλαδή ο θάνατος του βιασθέντος να είναι αποτέλεσμα της σωματικής βίας ή της γενετήσιας πράξης ή της απειλής. (Καράμπελας Λ., 2001)

5.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

5.3.1. ΑΥΤΟΕΝΟΧΟΠΟΙΗΣΗ

Πολλοί ερευνητές έχουν αποδείξει ότι τα θύματα βιασμού αισθάνονται ενοχές για την θυματοποίησή τους , κατηγορούν τον εαυτό τους για το έγκλημα ή αισθάνονται φόβο ότι θα κατηγορηθούν από την οικογένειά τους ή ακόμη περισσότερο , από την αστυνομία. Ένας λόγος που θα μπορούσε να δικαιολογήσει τα συναισθήματα ενοχής που βιώνουν τα θύματα για τον βιασμό τους ,είναι ότι οι γυναίκες έχουν κοινωνικοποιηθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να παίρνουνε επάνω τους ολόκληρη την ευθύνη της θυματοποίησης τους, ιδιαίτερα στην περίπτωση του βιασμού. (Τσιγκρής Α,1996)

Από την έρευνα του Frazier, όπως αναφέρει ο Τσιγκρής (1996), πάνω σε ένα δείγμα ενήλικων θυμάτων βιασμού, βρέθηκε ότι τα θύματα λίγες μέρες μετά την θυματοποίηση τους , αυτό- ενοχοποιούνται για τον βιασμό τους και αποδίδουν τις ευθύνες ,τόσο στον εαυτό τους όσο και σε ορισμένους εξωγενείς παράγοντες. Η τάση αυτό- ενοχοποίησης του θύματος, συνδέεται με την αυξανόμενη ψυχολογική πίεση που βιώνει το θύμα μετά τον βιασμό του και αποτελεί μια διαδικασία δικαιολόγησης και ερμηνείας του εγκληματολογικού περιστατικού.

Αναγνωρίζεται ότι υπάρχουν δύο είδη ενοχών που μπορεί να βιώσουν τα θύματα και αυτά είναι η χαρακτηριστική και η συμπεριφορική. Στην περίπτωση των συμπεριφορικών ενοχών το θύμα μέμφεται τον εαυτό του για κάποιες συγκεκριμένες πράξεις που σύμφωνα με την αντίληψή του οδήγησαν στον βιασμό του. Στην περίπτωση αυτή το θύμα διατηρεί έναν έλεγχο της κατάστασης γιατί πιστεύει ότι γνωρίζει τι ήταν εκείνο που το οδήγησε στο να πέσει θύμα βιασμού. Συνεπώς γνωρίζει πως θα συμπεριφερθεί στο μέλλον, σε ανάλογες περιπτώσεις.

Από την άλλη μεριά τα θύματα που βιώνουν την χαρακτηριστική ενοχή, είναι εκείνα τα θύματα που αποδίδουν τον βιασμό τους σε κάποια μόνιμα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς τους ,όπως οι απόψεις πολλών γυναικών

ότι είναι αδύναμες και μαζοχίστριες. Τα θύματα που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία είναι πολύ δύσκολο να ξεπεράσουν την κατάσταση της θυματοποίησής τους και να πιστέψουν ότι θα είναι λιγότερο ευάλωτα σε ένα ενδεχόμενο μελλοντικό έγκλημα. Τα θύματα αυτά τείνουν να συμπεριφέρονται σαν χρόνια θύματα. (Τσιγκρής Α,1996, σελ.271)

5.3.2. ΣΤΙΓΜΑΤΙΣΜΟΣ

Η άποψη ότι το θύμα ευθύνεται για τον βιασμό του είναι ευρέως διαδεδομένη, τόσο στην συνείδηση του μέσου πολίτη όσο και μεταξύ των επίσημων φορέων του κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος. Η άποψη αυτή τείνει να γίνει κυρίαρχη και σε αυτό συμβάλλει και η θεωρητική κάλυψη που της προσφέρει ο χώρος της θυματολογίας εισάγοντας την ιδέα του παροτρυντικού θύματος. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, τα θύματα σεξουαλικής βίας έχουν ποσοστά ευθύνης για την θυματοποίησή τους. Η έννοια αυτή είχε ως αποτέλεσμα την μεταφορά του στιγματισμού από τον δράστη στο θύμα και την ταυτόχρονη δικαιολόγηση του φαινομένου της σεξουαλικής βίας, μέσω της ενοχοποίησης του θύματος.

Με βάση αυτή την προοπτική έχουν διατυπωθεί απόψεις όπως : «το θύμα σχηματίζει και διαμορφώνει τον εγκληματία...», «το θύμα είναι πάντα η αιτία του εγκλήματος ...» (Τσιγκρής Α,2000,σελ.102)

Κατά αυτόν τον τρόπο , το επιστημονικό ενδιαφέρον μετακινήθηκε από την μελέτη του δράστη και πέρασε στην εξέταση της πρόκλησης του θύματος και στη σχέση γνωριμίας που υπάρχει ανάμεσα στον δράστη και στο θύμα. Το πλαίσιο αυτό είχε σημαντικές επιδράσεις στο θύμα σεξουαλικής βίας. Πιο συγκεκριμένα είχε ως αποτέλεσμα τον επιπρόσθετο στιγματισμό του θύματος και την εναλλαγή του ρόλου του με αυτόν του δράστη.

Έτσι το κοινό τείνει να αντιμετωπίζει τα θύματα εγκληματικών πράξεων ως υπεύθυνα για την μοίρα τους και να τα αγνοεί, είτε γιατί τα αντιμετωπίζει σαν τους χαμένους ενός κοινωνικού παιχνιδιού, είτε λόγω του φόβου της ενοχοποίησης από την συναναστροφή μαζί τους.

Όλη αυτή η κοινωνική απόρριψη που βιώνει τόσο έντονα το θύμα έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός κλίματος σιωπής και τη μη καταγγελία του εγκλήματος στην αστυνομία. Το θύμα φοβάται και αποθαρρύνεται από τον ενδεχόμενο στιγματισμό και την επακόλουθη κοινωνική του απομόνωση.(Τσιγκρής Α., 2000)

Οι συνέπειες του βιασμού είναι πολλές και αρνητικές για τα θύματά του. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω χωρίζονται σε ψυχολογικές, σωματικές και κοινωνικές. Σε αυτό το σημείο θα γίνει μία αναφορά αποκλειστικά στην θυματοποίηση και στις συνέπειες της.

5.4 ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ

Η έννοια του θύματος βρίσκεται στο προσκήνιο από την αρχή της οργάνωσης της ανθρωπότητας και αναφέρεται στο παθών άτομο μιας εγκληματικής ενέργειας. Η έννοια της θυματοποίησης είναι ευρύτατη και προβληματική. Η ιστορία της ανθρωπότητας είναι γεμάτη από θύματα φυσικών καταστροφών, λοιμών, πολέμων, βασανιστηρίων και εκμετάλλευσης και η οποιαδήποτε μορφή ανθρώπινου πόνου μπορεί να θεωρηθεί ως μία μορφή θυματοποίησης.

Την δεκαετία του '60 η κύρια τάση που επικρατεί κι σηματοδοτεί την εξάπλωση του θυματολογικού κινήματος, είναι η ενασχόληση με το «αθώο θύμα» ειδικά το θύμα των εγκλημάτων σωματικής ή σεξουαλικής βίας. Αργότερα με την εξάπλωση του φεμινιστικού κινήματος πραγματοποιείται η αναγνώριση των κοινωνικών δικαιωμάτων των γυναικών, αλλά και της θεσμοποιημένης ανδρικής βίας που ασκείται σε βάρος των γυναικών μέσα και έξω από το σπίτι. Έτσι αρχίζουν να δημιουργούνται τα πρώτα καταφύγια κακοποιημένων γυναικών, καθώς και τα κέντρα άμεσης βοήθειας σε θύματα

βιασμού, προκειμένου να αντιμετωπίζονται τα πρώτα προβλήματα της θυματοποίησης.(Αρτινοπούλου Β. και Μαγγανάς Α., 1996)

Η θυματοποίηση επιδρά όχι μόνο στο θύμα που πλήττεται από την εγκληματική πράξη, αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό επίπεδο. Ωστόσο, σύμφωνα με την Αρτινοπούλου και Μαγγανά (1996), υπάρχουν δύο κατηγορίες απόψεων σχετικά με την επίδραση της εγκληματικής ενέργειας στο θύμα. Η πρώτη με υποστηρικτές τους Hindelang, Gottfredson and Garofalo υποβαθμίζει την σημασία των επιπτώσεων, εκτιμώντας ότι πρόκειται για εφήμερες και παροδικές συνέπειες. Αντίθετα, η δεύτερη κατηγορία απόψεων εστιάζεται στη σοβαρότητα των επιπτώσεων της θυματοποίησης.

Οι επιπτώσεις της θυματοποίησης κατηγοριοποιούνται σε σωματικές, ψυχολογικές-συναισθηματικές, οικονομικές και κοινωνικές, ανάλογα από ποιο έγκλημα έχει προκληθεί η θυματοποίηση. Εδώ θα αναφερθούν μόνο οι ψυχολογικές επιπτώσεις, που προέρχονται κατά κύριο λόγο από την σεξουαλική θυματοποίηση.

Ειδικότερα, τα θύματα σεξουαλικής κακοποίησης υφίστανται τις συνέπειες για μακρό χρονικό διάστημα. Ο όρος «τραυματικό σύνδρομο του βιασμού» περιγράφει το άγχος, το φόβο, την αγωνία και τις διαταραχές ύπνου από τις οποίες πάσχουν τα θύματα βιασμού. Άλλες έρευνες που έγιναν σε θύματα βιασμού χρησιμοποιώντας ομάδες ελέγχου έδειξαν ότι οι ψυχολογικές επιπτώσεις βιασμού διαρκούν πολλά χρόνια. Σε συγκριτική έρευνα με δείγμα γυναίκες-θύματα μόνο βιασμού, μόνο ληστείας και αμφοτέρων των εγκλημάτων, αποδεικνύεται ότι αν και οι αντιδράσεις από τη ληστεία είναι παρόμοιες με εκείνες του βιασμού, τα θύματα ληστείας ξεπερνούν τις επιπτώσεις της θυματοποίησης σε συντομότερο χρονικό διάστημα από ότι τα θύματα βιασμού και οι γυναίκες του δείγματος που υπέστησαν και ληστεία και βιασμό, παρουσιάζουν τις σοβαρότερες ψυχολογικές επιπτώσεις από τις υπόλοιπες γυναίκες του δείγματος.(Αρτινοπούλου Β. και Μαγγανάς,σελ. 54)

5.5 ΔΕΥΤΕΡΗ ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ

Η δεύτερη θυματοποίηση αναφέρεται σε μία σταδιακή κλιμάκωση των συνεπειών της θυματοποίησης, ως αποτέλεσμα της κοινωνικής αντιμετώπισης του θύματος μετά το έγκλημα και της ενοχοποίησής του από τους επίσημους φορείς και από το ευρύτερο κοινό. Μία από τις μεγαλύτερες ταλαιπωρίες που υφίσταται το θύμα βιασμού, είναι η αναγκαιότητα του να ζήσει την εμπειρία του βιασμού του πολλές φορές, κατά την ποινική διαδικασία και εξέλιξη της υπόθεσης του. Είναι υποχρεωμένο να αφηγηθεί την εμπειρία του, με κάθε λεπτομέρεια, από την αρχή της αστυνομικής φάσης μέχρι και την τελευταία φάση της συζήτησης της υπόθεσης στο ακροατήριο. Το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης συνεχίζει να τραυματίζει το θύμα βιασμού κατά την διάρκεια της ποινικής διαδικασίας.(Αρτινοπούλου Β. και Μαγγανάς Α.,1996)

Το θύμα αισθάνεται να θυματοποιείται και μέσα στο δικαστήριο για τρεις λόγους που είναι οι εξής: οι καθυστερήσεις στη διαδικασία, η δημοσιότητα της δίκης και τέλος ότι το θύμα και ο δράστης αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο.(Τσιγκρής Α.,1999)

Ο χρόνος ανάμεσα στην ημέρα βιασμού και την ημέρα της τελικής ετυμηγορίας, είναι συνήθως από ένα έως ενάμιση χρόνο. Επιπρόσθετα, τα θύματα δίνουν την κατάθεση τους μπροστά σε κοινό και είναι αναγκασμένα να επαναλάβουν δημόσια όλες τις λεπτομέρειες του βιασμού και της προσωπικής τους ζωής. Τέλος, κατά την διάρκεια της δίκης γίνεται προφανές ότι δεν δικάζεται μόνο ο δράστης, αλλά και το θύμα και αυτό φαίνεται από τα θέματα που τίθενται σε συζήτηση κατά την διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας. (Τσιγκρής Α,1998)

Όπως έχει σημειώσει η Τσαλίκου (1996), από μαρτυρίες γυναικών που έχουν παρευρεθεί ως πολιτική αγωγή σε δίκες βιασμού, το δικαστήριο είναι

προκατειλημμένο απέναντι στο θύμα και αυτή η προκατάληψη συμβάλλει στην δεύτερη θυματοποίηση του κατά την διάρκεια της ποινικής δίκης. Πολλές φορές ο δικαστής, εκ παραδρομής, αποκαλεί το θύμα δράστη και αντίστροφα και υποβάλλει στο θύμα εξευτελιστικές ερωτήσεις του τύπου: αν φορούσε εσώρουχο κατά το βιασμό του, ποιες είναι οι σεξουαλικές σχέσεις που έχει με τον αρραβωνιαστικό του, κ.λ.π.(Τσαλίκου Φ.,1996,σελ. 144)

Ο συνήγορος υπεράσπισης που έχει το δικαίωμα να ανακρίνει το θύμα, προσπαθεί να αμφισβητήσει την αξιοπιστία του θύματος και να αποδείξει ότι αυτό προκάλεσε και επομένως ευθύνεται για τον βιασμό του. Η διαδικασία της κατάθεσης είναι άκρως προσβλητική και ενοχλητική για το θύμα και του προκαλεί συναισθήματα ενοχής. Από την έρευνα των Burgess και Holmstrom βρέθηκε ότι τα θύματα δήλωσαν ότι ο συνήγορος υπεράσπισης τους προκάλεσε νευρικό κλονισμό, ότι ήταν προσβλητικός, διαστρέβλωνε τα λόγια τους, τα ταπείνωνε, τα έκανε να κλαίνε και γενικά ότι τα έφερε σε δύσκολη θέση.(Τσιγκρής Ά,1999)

Τέλος , χαρακτηριστικές είναι και οι παρακάτω ερωτήσεις που υποβάλλονται στο θύμα και τις οποίες έχει καταγράψει ο Βρετανικός Σύνδεσμος για τις ελευθερίες του πολίτη:

Έχετε σεξουαλικές εμπειρίες;

Είστε ανύπαντρη, σε διάσταση, διαζευμένη;

Παίρνετε χάπι ή έχετε σπιράλ;

Είχατε ποτέ εξωσυζυγικές σχέσεις;

Είχατε εραστές;

Γνωρίζατε τον άνδρα που σας βίασε;

Τον συναντήσατε εκείνη την φορά με την θέλησή σας;

Φορούσατε κοντή φούστα , μπλούζα ντεκολτέ ή κάποιο άλλο άσεμνο ρούχο;

Μιλήσατε μαζί του πριν σας βιάσει;

Αποφύγατε να φωνάξετε τόσο όσο να σας ακούσουν;

(Φαρζιέ Μ.,1991, σελ. 83)

Οι ερωτήσεις αυτές είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτικές. Σηματοδοτούν ξεκάθαρα την έννοια του «δεύτερου βιασμού» που υφίσταται το θύμα και τις προσπάθειες που πρέπει να καταβάλλει για να μην θεωρηθεί «ένοχο.»

Τα θύματα έχουν την πεποίθηση ότι θα είναι ικανά για μία νέα αρχή μετά την δίκη. Στην πραγματικότητα το χάσμα ανάμεσα στις προσδοκίες του θύματος και την πραγματική κατάσταση, κάνει την επακόλουθη κοινωνική προσαρμογή του θύματος ακόμη πιο δύσκολη.

5.6 ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗ- ΑΜΒΛΩΣΗ

Ως άνθρωποι γένους θηλυκού μεγαλώνουμε πιστεύοντας ότι η μητρότητα αποτελεί τη σημαντικότερη εμπειρία που μπορούμε να βιώσουμε. Ωστόσο, πολλές φορές η προοπτική να γίνουμε μητέρες πιθανώς να είναι εκτός προγράμματος, είτε επειδή είμαστε πολύ νεαρές και δεν έχουμε λύσει τα βασικά προβλήματα επιβίωσης είτε επειδή η ζωή μας έχει ήδη πάρει τη ρότα της και δεν υπάρχουν χρόνος και χρήμα για ένα μωρό στην οικογένεια είτε επειδή έχουμε κάνει διαφορετικές επιλογές ζωής είτε -σπανιότερα- επειδή η εγκυμοσύνη είναι αποτέλεσμα βιασμού.

Σύμφωνα με μελέτες 13% των θυμάτων βιασμού αντιμετωπίζουν την εγκυμοσύνη, ενώ πολλοί πιστεύουν πως το ποσοστό είναι πολύ μεγαλύτερο. Η έκτρωση αποτελεί την μοναδική εναλλακτική λύση στην περίπτωση αυτή. Η ιδέα μόνο ότι μέσα τους κυοφορεί ένα παιδί που είναι καρπός της πιο εξευτελιστικής εμπειρίας της ζωής τους συντελεί στο να έχουν αρνητικά συναισθήματα για το παιδί. Στην περίπτωση που η γυναίκα είναι έγκυος, τα πράγματα περιπλέκονται. Αν η γυναίκα είναι παντρεμένη ή έχει κάποια σταθερή σχέση, ο σύντροφος εμπλέκεται στην όλη διαδικασία. Η γυναίκα βασανίζεται

από το ερώτημα ποιος είναι ο πατέρας του παιδιού της, ο δράστης ή ο σύντροφος. Η απόφαση που πρέπει να πάρει είναι δύσκολη. Εάν κρατήσει το παιδί θα είναι μια συνεχής υπενθύμιση του βιασμού. Στο πρόσωπο του παιδιού θα βλέπει το πρόσωπο του βιαστή της. Η κατάληξη της εγκυμοσύνης πρέπει να παρθεί γρήγορα αφού το χρονικό περιθώριο στο οποίο η γυναίκα μπορεί να κάνει έκτρωση είναι περιορισμένο. Η τελική απόφαση ανήκει σ'αυτήν και σε κανέναν άλλον. (Jane Dowdswell,1986)

Στη συνέχεια θα μελετήσουμε τις επιπτώσεις της έκτρωσης στην ψυχική υγεία της γυναίκας θεωρώντας ότι στην γυναίκα που έχει υποστεί βιασμό οι συνέπειες αυτές πολλαπλασιάζονται.

5.6.1 ΨΥΧΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΜΒΛΩΣΗΣ

Μια ηθελημένη έκτρωση μπορεί να είναι ψυχολογικά καταστρεπτική.

Μελέτες αποκάλυψαν σοβαρές επιπτώσεις στην ψυχική υγεία στις γυναίκες που υποβάλλονται σε έκτρωση, σε βαθμό που οι ειδικοί έχουν εντάξει τα συμπτώματα σε ειδική κατηγορία της μετατραυματικής αγχώδους διαταραχής, το «μετεκρωτικό σύνδρομο»:

44% παρουσιάζουν νευρικές διαταραχές

36% διαταραχές ύπνου

30% - 50% προβλήματα στη σεξουαλική ζωή

25% Επισκέπτονται ψυχίατρο - 60% αναφέρουν ιδεασμό αυτοκτονίας, το 28% από αυτές επιχειρεί αυτοκτονία

Προβλήματα σχετικά με παιδιά που γεννούν μελλοντικά: αυτοκαταστροφική συμπεριφορά, εξασθένηση των μητρικών δεσμών, αυξημένες πιθανότητες κακοποίησης και κατάληξης τού ζευγαριού στο χωρισμό ή το διαζύγιο.

Ανάγκη ψυχικής θεραπείας: Σε μια μελέτη που αφορούσε γυναίκες που είχαν υποβληθεί σε έκτρωση μόλις πριν 8 εβδομάδες, οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι το 44% παραπονέθηκε για νευρικές διαταραχές, το 36% υπέφερε από διαταραχές του ύπνου, το 31% ένοιωθε μετάνοια για την πράξη και το 11% έπαιρνε ψυχοφάρμακα με συνταγή του οικογενειακού γιατρού. Μια μελέτη ανασκόπησης 5 ετών σε δύο Καναδικές περιφέρειες διαπίστωσε σημαντικά μεγαλύτερη χρήση ιατρικών και ψυχιατρικών υπηρεσιών από τις γυναίκες που είχαν υποβληθεί σε έκτρωση. Το πιο σημαντικό εύρημα ήταν ότι το 25% των γυναικών που είχαν κάνει έκτρωση επισκέπτεται ψυχίατρο σε σύγκριση με το 3% της ομάδας ελέγχου (γυναικών χωρίς έκτρωση). Οι γυναίκες που έχουν κάνει έκτρωση είναι πολύ πιθανότερο να χρειαστούν αργότερα εισαγωγή σε ψυχιατρική κλινική. Σε ιδιαίτερα υψηλό κίνδυνο υπόκεινται οι νέες γυναίκες κάτω των 20 ετών, οι χωρισμένες ή διαζευγμένες γυναίκες, και οι γυναίκες που έχουν υποβληθεί σε περισσότερες από μία εκτρώσεις.

Επειδή πολλές γυναίκες που έχουν υποβληθεί σε έκτρωση καταπνίγουν την ψυχική τους διαταραχή προκειμένου να την ξεπεράσουν, μπορεί να υπάρξει μια μεγάλη περίοδος άρνησης πριν η γυναίκα ζητήσει ψυχιατρική βοήθεια. Τα καταπνιγμένα συναισθήματα μπορεί να προκαλέσουν ψυχοσωματικές ασθένειες και ψυχιατρικά προβλήματα ή προβλήματα συμπεριφοράς σε άλλους τομείς της ζωής. Σαν αποτέλεσμα, μερικοί ειδικοί αναφέρουν ότι η ψυχική διαταραχή που καταπνίγεται μετά από μια έκτρωση είναι η αιτία ασθενείας πολλών αρρώστων γυναικών, παρ' όλο που οι ασθενείς έφθασαν σε αυτούς αναζητώντας θεραπεία για φαινομενικά άσχετα προβλήματα.

Μετατραυματική αγχώδης διαταραχή (PTSD ή PAS):Μια εκτενής μελέτη με τυχαία δείγματα διαπίστωσε ότι τουλάχιστον το 19% των γυναικών που έχουν κάνει έκτρωση υποφέρουν από διαγνώσιμη μετατραυματική αγχώδη

διαταραχή (post-traumatic stress disorder - PTSD). Περίπου οι μισές εμφάνιζαν πολλά, αλλά όχι όλα, από τα συμπτώματα της ψυχικής αυτής νόσου, ενώ 20 έως 40% εμφάνιζαν μέτρια έως υψηλά επίπεδα άγχους και συμπεριφορά αποφυγής των εμπειριών της έκτρωσης. Επειδή αυτή είναι μια σημαντική νόσος που μπορεί να υπάρχει σε πολλές ασθενείς, και δεν είναι άμεσα αντιληπτή από ανθρώπους που δεν ανήκουν στον χώρο της ψυχιατρικής βοήθειας, ς. Η PTSD είναι μια ψυχολογική ανωμαλία που προξενείται από τραυματική εμπειρία η οποία επικρατεί όλων των αμυντικών μηχανισμών ενός προσώπου και οδηγεί σε έντονο φόβο, συναισθήματα αδιεξόδου, παγίδευσης ή απώλειας ελέγχου. Ο κίνδυνος που υπάρχει ώστε μια εμπειρία να είναι τραυματική αυξάνεται όταν το γεγονός που γίνεται αίτιο του τραύματος επάγει απειλές σωματικής βλάβης, σεξουαλικής βίας ή την μαρτυρία/συμμετοχή σε βίαιο θάνατο. Η PTSD εμφανίζεται όταν το τραυματικό συμβάν προκαλεί την υπερδιέγερση των αμυντικών μηχανισμών "φυγής ή πάλης". Αυτή η υπερδιέγερση κάνει αυτούς τους αμυντικούς μηχανισμούς να αποδιοργανωθούν, να αποκοπούν από τις παρούσες συνθήκες και να αποκτήσουν μια δική τους υπόσταση με αποτέλεσμα μη φυσιολογική συμπεριφορά και σημαντικές διαταραχές της προσωπικότητας. Ως παράδειγμα αυτής της αποκοπής των νοητικών λειτουργιών, ορισμένα θύματα της PTSD μπορεί να αισθανθούν έντονα συναισθήματα αλλά χωρίς καθαρή ανάμνηση του γεγονότος, άλλα μπορεί να θυμούνται κάθε λεπτομέρεια χωρίς όμως έντονα συναισθήματα, άλλα μπορεί να αναβιώνουν τόσο το συμβάν όσο και τα συναισθήματα σε ξαφνικές (παρεισδυτικές) και πνικτικές εμπειρίες αναδρομής.

Οι γυναίκες μπορεί να αισθάνονται την έκτρωση ως τραυματικό γεγονός για πολλούς λόγους. Πολλές ωθούνται σε ανεπιθύμητη έκτρωση από συζύγους, φίλους, γονείς ή άλλους. Εάν η γυναίκα έχει πέσει πολλές φορές θύμα καταπιεστικής μεταχείρισης, μια τέτοια ανεπιθύμητη έκτρωση μπορεί να εκληφθεί ως ο ακρότατος βιασμός σε μια ζωή που χαρακτηρίζεται από την

κακομεταχείριση. Άλλες γυναίκες, ανεξάρτητα από το πόσο πιεστικές είναι οι αιτίες για τις οποίες επιδιώκουν την έκτρωση, μπορεί πάντα να εκλάβουν την διακοπή της κυήσεώς τους ως τη βίαια θανάτωση του ίδιου τους του παιδιού. Ο φόβος, η αγωνία, ο πόνος και η ενοχή που σχετίζονται με την επέμβαση αναμιγνύονται σε αυτή την αντίληψη ενός αλλόκοτου και βίαιου θανάτου. Ακόμα, άλλες γυναίκες αναφέρουν ότι ο πόνος της έκτρωσης, που προκαλείται από έναν μασκοφόρο άγνωστο ο οποίος εισβάλλει στο σώμα τους, δημιουργεί αίσθηση ταυτόσημη με τον βιασμό. Πραγματικά, οι ερευνητές έχουν διαπιστώσει ότι οι γυναίκες με ιστορικό σεξουαλικής επιθέσεως μπορεί να αισθανθούν μεγαλύτερη ταραχή κατά και μετά την έκτρωση, ακριβώς λόγω των ομοιοτήτων μεταξύ των δύο εμπειριών. Όταν το αίτιο του άγχους που οδηγεί στην PTSD είναι η έκτρωση, συνήθως αναφέρεται από τους ειδικούς ως Μετεκτρωτικό Σύνδρομο (Post-Abortion Syndrome - PAS).

Προβλήματα στη σεξουαλική ζωή: 30 έως 50% των γυναικών που έχουν υποστεί έκτρωση αναφέρουν προβλήματα στη σεξουαλική ζωή, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, τα οποία αρχίζουν αμέσως μετά την έκτρωση. Τα προβλήματα αυτά μπορεί να είναι ένα ή περισσότερα από τα εξής: έλλειψη της αίσθησης απόλαυσης κατά την σεξουαλική επαφή, αυξημένος πόνος, αποστροφή προς το σεξ και/ή τους άνδρες γενικότερα, ή αλλαγή πολλών συντρόφων.

Ιδεασμός αυτοκτονίας και απόπειρες αυτοκτονίας : Περίπου το 60% των γυναικών που αισθάνονται επιπτώσεις από την έκτρωση που έκαναν αναφέρουν ιδεασμό αυτοκτονίας, ενώ το 28% των γυναικών αυτών επιχειρούν και την ίδια την αυτοκτονία, από τις οποίες οι μισές την επιχειρούν περισσότερες από μία φορές. Οι προσπάθειες αυτοκτονίας φαίνεται να επικρατούν περισσότερο στις νέες γυναίκες κάτω των 20 ετών.

Αύξηση του καπνίσματος με τα αντίστοιχα αποτελέσματα στην υγεία: Το μετεκτρωτικό άγχος συνδέεται με αύξηση του καπνίσματος. Οι γυναίκες που κάνουν έκτρωση έχουν διπλάσιες πιθανότητες να γίνουν μανιώδεις καπνίστριες και υπόκεινται στους αντίστοιχους κινδύνους για την υγεία. Οι γυναίκες που έχουν υποβληθεί σε έκτρωση έχουν περισσότερες πιθανότητες να συνεχίσουν το κάπνισμα στη διάρκεια των επόμενων επιθυμητών κυήσεων, οπότε υπάρχει αυξημένος κίνδυνος θανάτου των νεογνών ή συγγενών ανωμαλιών.

Χρήση οινόπνεύματος : Η έκτρωση συνδέεται σημαντικά με διπλάσιο κίνδυνο χρήσης οινόπνεύματος από τις γυναίκες. Σε περίπτωση που η έκτρωση οδηγήσει στη χρήση οινόπνευματών, τότε μπορεί να εκδηλωθεί βίαιη συμπεριφορά ή να προκύψουν διαζύγιο ή χωρισμός, αυτοκινητιστικά δυστυχήματα και απόλυση από την εργασία.

Χρήση ναρκωτικών : Η έκτρωση συνδέεται σημαντικά με τη μελλοντική χρήση ναρκωτικών. Επιπλέον του ψυχοκοινωνικού κόστους που συνεπάγεται η χρήση ναρκωτικών, υπάρχει αυξημένος κίνδυνος μόλυνσης από HIV/AIDS, εμφάνισης συγγενών δυσπλασιών και προβληματικής συμπεριφοράς.

Διαταραχές στην διατροφή : Για ορισμένες τουλάχιστον γυναίκες, το μετεκτρωτικό άγχος συνδέεται με διαταραχές στη διατροφή, όπως είναι η κραιπάλη, η βουλιμία και η νευρική ανορεξία.

Παραμέληση ή κακοποίηση παιδιών: Η έκτρωση συνδέεται σημαντικά με αυξημένη κατάθλιψη, βίαιη συμπεριφορά, χρήση οινόπνεύματος και ναρκωτικών, υποκατάστατες κυήσεις και μείωση των μητρικών δεσμών με τα παιδιά που γεννώνται μελλοντικά. Οι παράγοντες αυτοί σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με την κακοποίηση των παιδιών και φαίνονται να επιβεβαιώνουν μεμονωμένες κλινικές εκτιμήσεις που συνδέουν το μετεκτρωτικό τραύμα με την μελλοντική κακοποίηση παιδιών.

Διαζύγιο και χρόνια προβλήματα στις σχέσεις : Για τα περισσότερα ζευγάρια, μια έκτρωση προκαλεί απρόβλεπτα προβλήματα στη σχέση τους. Τα ζευγάρια μετά από μια έκτρωση έχουν περισσότερες πιθανότητες να οδηγηθούν στον χωρισμό ή το διαζύγιο. Πολλές γυναίκες που έχουν υποβληθεί σε έκτρωση αποκτούν δυσκολία στην ανάπτυξη μακρών δεσμών με ένα άνδρα. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε αντιδράσεις που σχετίζονται με την έκτρωση, όπως είναι η μικρότερη αυτοεκτίμηση, η αυξημένη έλλειψη εμπιστοσύνης προς τους άνδρες, προβλήματα στη σεξουαλική συμπεριφορά, αυξημένη κατάθλιψη, αγωνία και άστατος θυμός. Οι γυναίκες που έχουν πραγματοποιήσει περισσότερες από μία εκτρώσεις (και αποτελούν περίπου το 45% του συνόλου των εκτρώσεων) έχουν περισσότερες πιθανότητες να χρειαστούν βοήθεια από την πολιτεία, και ένας λόγος είναι ότι έχουν περισσότερες πιθανότητες να μείνουν με παιδί και χωρίς σύζυγο.

5.6.2 ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΜΒΛΩΣΗΣ

Θάνατος : Οι κύριες αιτίες των θανάτων που οφείλονται στην έκτρωση είναι η αιμορραγία, η μόλυνση, η εμβολή, η αναισθησία και οι μη διαγνωσθείσες εξωμήτριες κυήσεις. Η νόμιμη έκτρωση αναφέρεται ως η πέμπτη σε έκταση αιτία θανάτου για τις μητέρες στις ΗΠΑ, παρ' όλο που είναι γνωστό ότι οι περισσότεροι θάνατοι εξ αιτίας των εκτρώσεων αναφέρονται ως θάνατοι που οφείλονται δήθεν σε άλλα αίτια.

Καρκίνος του μαστού : Για τις γυναίκες που κάνουν έκτρωση στην πρώτη εγκυμοσύνη τους, ο κίνδυνος καρκίνου του μαστού σχεδόν διπλασιάζεται μετά από έκτρωση εντός του πρώτου τριμήνου και πολλαπλασιάζεται με δύο ή περισσότερες εκτρώσεις. Ο κίνδυνος αυτός είναι ιδιαίτερα αυξημένος για γυναίκες που δεν έχουν παιδιά.

Καρκίνος του τραχήλου , των ωοθηκών και του ήπατος : Οι γυναίκες που έχουν υποβληθεί σε μία έκτρωση αντιμετωπίζουν κίνδυνο εμφάνισης καρκίνου στον τράχηλο της μήτρας 2,3 φορές μεγαλύτερο απ' ότι οι γυναίκες που δεν έχουν κάνει έκτρωση, και οι γυναίκες που έχουν υποβληθεί σε δύο ή περισσότερες εκτρώσεις αντιμετωπίζουν κίνδυνο 4,92 φορές μεγαλύτερο. Παρόμοια αυξημένοι κίνδυνοι εμφάνισης καρκίνου στις ωοθήκες και στο ήπαρ έχουν επίσης συσχετιστεί με την μία και τις περισσότερες της μίας εκτρώσεις. Αυτοί οι αυξημένοι αριθμοί κρουσμάτων καρκίνου στις γυναίκες που έχουν υποβληθεί σε έκτρωση προφανώς σχετίζονται με την ανώμαλη διακοπή των ορμονικών αλλαγών που συνοδεύουν την κύηση και τις ζημίες που προκαλούνται στον τράχηλο και δεν θεραπεύονται.

Διάτρηση της μήτρας : Ένα ποσοστό 2 έως 3% των γυναικών που έχουν υποβληθεί σε έκτρωση μπορεί να έχει υποστεί διάτρηση μήτρας, ωστόσο οι περισσότερες βλάβες παραμένουν απαρατήρητες (χωρίς διάγνωση) και δεν τυγχάνουν θεραπείας εκτός αν πραγματοποιηθεί λαπαροσκόπηση.⁵ Ο κίνδυνος διάτρησης της μήτρας αυξάνεται για τις γυναίκες που έχουν ήδη γεννήσει και για εκείνες που υποβάλλονται σε γενική αναισθησία την ώρα της έκτρωσης.⁶ Η διάτρηση μπορεί να προκαλέσει επιπλοκές στις επόμενες κυήσεις και να εξελιχθεί σε προβλήματα που απαιτούν αφαίρεση μήτρας, κάτι που μπορεί με τη σειρά του να προκαλέσει μια σειρά άλλων βλαβών και επιπλοκών, μία από τις οποίες είναι η οστεοπόρωση.

Ρήξη του τραχήλου : Σημαντικές ρήξεις του τραχήλου που απαιτούν ράμματα συμβαίνουν σε τουλάχιστον 1% των εκτρώσεων που πραγματοποιούνται εντός του πρώτου τριμήνου. Μικρότερες ρήξεις, ή μικροκατάγματα, που κανονικά δεν τυγχάνουν θεραπείας, μπορούν επίσης μακροπρόθεσμα να οδηγήσουν σε αναπαραγωγικές βλάβες. Η λανθάνουσα βλάβη του τραχήλου μετά από μια έκτρωση μπορεί να προκαλέσει μεταγενέστερα ανικανότητα λειτουργίας του τραχήλου, πρόωμο τοκετό και επιπλοκές στη διάρκεια των ωδίνων του τοκετού.

Ο κίνδυνος βλάβης του τραχήλου είναι μεγαλύτερος στις νέες κάτω των 20 ετών, στις εκτρώσεις του δευτέρου τριμήνου και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες αυτοί που εκτελούν τις εκτρώσεις δεν χρησιμοποιούν λαμινάρια για τη διαστολή της μήτρας.

Προδρομικός πλακούς : Η έκτρωση αυξάνει τον κίνδυνο εμφάνισης προδρομικού πλακούντος στις επόμενες κυήσεις από 7 έως 15 φορές. Ο προδρομικός πλακούς είναι μια κατάσταση απειλητική τόσο για τη μητέρα όσο και για την κύηση που επιθυμεί. Η ανώμαλη ανάπτυξη του πλακούντα λόγω διάτρησης της μήτρας αυξάνει τον κίνδυνο παραμόρφωσης του εμβρύου, περιγεννητικού θανάτου, και ακατάσχετης αιμορραγίας κατά τον τοκετό.

Προβληματικά παιδιά στις επόμενες κυήσεις : Η έκτρωση σχετίζεται με βλάβη στον τράχηλο και τη μήτρα που μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο πρώιμου τοκετού, εμφάνισης επιπλοκών κατά τον τοκετό και ανώμαλη ανάπτυξη του πλακούντα στις επόμενες κυήσεις. Αυτά τα είδη αναπαραγωγικών επιπλοκών είναι οι κύριες αιτίες γεννήσεων παιδιών με προβλήματα.

Εξωμήτριος κύηση : Η έκτρωση σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με αυξημένο κίνδυνο μελλοντικών εξωμητρίων κυήσεων. Αυτές, με τη σειρά τους, είναι απειλητικές για τη ζωή και μπορούν να προκαλέσουν μειωμένη γονιμότητα.

Πυελική φλεγμονή : Πυελική φλεγμονή είναι μια δυνητικά απειλητική για τη ζωή ασθένεια που μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένο κίνδυνο εξωμητρίου κυήσεως και μειωμένη γονιμότητα. Από τις ασθενείς που πάσχουν από μόλυνση από χλαμύδια κατά τον χρόνο της έκτρωσης, το 23% θα εκδηλώσει πυελική φλεγμονή εντός 4 εβδομάδων. Μελέτες έχουν δείξει ότι από 20 έως 27% των ασθενών που επιδιώκουν την έκτρωση πάσχουν από μόλυνση από χλαμύδια. Περίπου το 5% των ασθενών που δεν έχουν μολυνθεί από χλαμύδια εκδηλώνουν πυελική φλεγμονή εντός 4 εβδομάδων μετά από μια έκτρωση πρώτου τριμήνου. Είναι συνεπώς λογικό να αναμένεται από τους γιατρούς που

εκτελούν εκτρώσεις να ερευνούν και να θεραπεύουν τέτοιες μολύνσεις πριν από μια στείρωση.

Ενδομητρίτις : Η ενδομητρίτις είναι κίνδυνος για όλες τις γυναίκες μετά από έκτρωση, ιδιαίτερα όμως για τις νέες κάτω των 20 ετών, οι οποίες έχουν 2,5 φορές περισσότερες πιθανότητες να εκδηλώσουν ενδομητρίτιδα μετά από μια έκτρωση, απ' ότι οι γυναίκες 20-29 ετών.

Άμεσες επιπλοκές : Περίπου το 10% των γυναικών που επιλέγουν την έκτρωση θα υποφέρει από άμεσες επιπλοκές, από τις οποίες το ένα πέμπτο περίπου (2%) θεωρούνται απειλητικές για τη ζωή. Οι εννέα περισσότερο συνήθεις επιπλοκές που μπορούν να προκύψουν κατά τη διάρκεια μιας έκτρωσης είναι οι εξής: μόλυνση, ακατάσχετη αιμορραγία, εμβολή, ρήξη ή διάτρηση της μήτρας, επιπλοκές από την αναισθησία, σπασμοί, διαταραχές πήξεως, βλάβες στον τράχηλο, και σοκ ενδοτοξίνης. Οι πιο συνήθεις "δευτερεύουσες" επιπλοκές είναι οι εξής: μόλυνση, αιμορραγία, πυρετός, εγκαύματα δευτέρου βαθμού, χρόνιος κοιλιακός πόνος, έμετος, γαστρεντερικές διαταραχές, και ευαισθητοποίηση Rhesus. www.unborn.gr (15-3-2008)

Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι η άμβλωση έχει σοβαρές πολύπλευρες συνέπειες στη γυναίκα που υποβάλλεται σε αυτή είτε πρόκειται για επιλογή της είτε για αναγκαιότητα . Η άμβλωση μετά το βιασμό είναι μία δεύτερη περιπέτεια για τη γυναίκα στην οποία αναγκάζεται να υποβληθεί και πάλι «παρά τη θέληση της».

5.7 ΤΡΟΠΟΙ ΥΠΕΡΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω οι συνέπειες του βιασμού είναι σοβαρές και καταστροφικές για το θύμα. Το θύμα, προκειμένου να αντιμετωπίσει τις σοβαρές σωματικές και ψυχικές συνέπειες του βιασμού του, αντιδρά με

διάφορους τρόπους. Πριν παρουσιαστούν αυτοί οι τρόποι, θα γίνει αναφορά στους παράγοντες, που είναι υπεύθυνοι για τις ψυχολογικές συνέπειες του βιασμού στο θύμα.

Ο Άγγελος Τσιγκρής, όπως αναφέρει στο βιβλίο του «Βιασμός, το αθέατο έγκλημα», (σελ. 209), η έρευνα των Norris και Feldman-Summers έδειξε ότι οι παράγοντες είναι οι εξής:

- i. Ο σκεπτικισμός και η καχυποψία με την οποία αντιμετωπίζονται τα θύματα από την αστυνομία. Όταν το θύμα διακρίνει τέτοια συμπεριφορά και την γενικότερη αρνητική συμπεριφορά από τις διωκτικές αρχές και από τους γύρω του, τότε οι ψυχολογικές συνέπειες θα πάρουν την μορφή συναισθημάτων ενοχής και έλλειψης αυτό-εκτίμησης.
- ii. Το ευπρόσβλητο και το ευάλωτο του θύματος βιασμού στους ισχυρισμούς ότι είναι υπεύθυνο για την θυματοποίησή του. Πολλά άτομα συμπεριλαμβανόμενου και του θύματος μπορεί να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι το θύμα φέρει την κύρια ευθύνη του βιασμού του.
- iii. Η έλλειψη κοινωνικής υποστήριξης, κατανόησης και βοήθειας που ενδεχομένως μπορεί να αντιμετωπίσουν τα θύματα βιασμού. Έχει ερευνητικά αποδειχθεί ότι η κοινωνική υποστήριξη βοηθά τις γυναίκες στην προσαρμογή τους, όταν αυτές έχουν πέσει θύματα βιασμού στην παιδική τους ηλικία. Επομένως, τα θύματα που ζουν ή εργάζονται με άτομα που τα αντιμετωπίζουν με κατανόηση και υποστήριξη, ξεπερνούν τα ψυχολογικά τους προβλήματα και προσαρμόζονται στην καθημερινή πραγματικότητα ευκολότερα και ομαλότερα.
- iv. Ο βαθμός σοβαρότητας του εγκλήματος, γιατί όσο σοβαρότερη είναι η επίθεση, τόσο μεγαλύτερη είναι η ψυχολογική σύγκρουση που βιώνουν τα θύματα μετά το βιασμό τους.

Οι τρόποι που αντιδρούν τα θύματα βιασμού, προκειμένου να ξεπεράσουν τις συνέπειες του βιασμού τους είναι οι ακόλουθοι:

- i. Αναζητούν τους λόγους και τα αίτια του βιασμού τους.
- ii. Ελαχιστοποιούν το συμβάν, προσπαθώντας να πείσουν τον εαυτό τους ότι δεν ήταν κάτι σοβαρό.
- iii. Προσπαθούν να συμπίεσουν τις αντιδράσεις τους και να απωθήσουν τα συναισθήματά τους, αρνούμενα να παραδεχτούν αυτό που έγινε.
- iv. Προσπαθούν να διώξουν από το μυαλό τους το συμβάν, στρέφοντας την προσοχή τους ολοκληρωτικά σε κάποια απασχόληση.
- v. Καταφεύγουν σε τεχνικές χαλάρωσης, για να περιορίσουν τα αποτελέσματα του άγχους τους.
- vi. Απομονώνονται και αποφεύγουν τις κοινωνικές συναναστροφές.
- vii. Βρίσκουν καταφύγιο στο οινόπνευμα, στα φάρμακα και στα ναρκωτικά.
- viii. Τέλος, ορισμένα θύματα μπορεί να αναζητήσουν την εκτόνωση της κρίσης μέσω της αναφοράς του περιστατικού στην αστυνομία με την προσδοκία ότι θα συλληφθεί και θα τιμωρηθεί ο δράστης.

(Τσιγκρής Α.,2000)

Σύμφωνα με τους Yee et. al., οι στρατηγικές που χρησιμοποιούνται από τα θύματα για την υπέρβαση της κρίσης της θυματοποίησης είναι οι ακόλουθες:

- i. Η σκλήρυνση του στόχου (π.χ. τοποθέτηση κλειδαριών ασφαλείας και συναγερμού, εγγραφή σε σχολή αυτοάμυνας, κ.λ.π.).
- ii. Η κοινωνική αποχώρηση (π.χ. η μη δημοσιοποίηση των συναισθημάτων του).
- iii. Οι συγκρίσεις προς τα κάτω (π.χ. το έγκλημα θα μπορούσε να ήταν σοβαρότερο, άλλα θύματα έχουν υποστεί σοβαρότερες συνέπειες).

- iv. Η ενεργητική αντιμετώπιση (π.χ. αναφορά του περιστατικού στην αστυνομία).
- v. Η αυτό-ενοχοποίηση (π.χ. το θύμα αισθάνεται υπεύθυνο για τη θυματοποίηση του).
- vi. Τέλος, η άρνηση και η απόθεση του εγκλήματος (π.χ. το θύμα αρνείται να σκέφτεται το έγκλημα).

(Τσιγκρής Α.,1996,σελ.210)

Τα θύματα ορισμένες φορές για να ξεπεράσουν την κρίση της θυματοποίησης, αναλαμβάνουν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση μόνα τους, αλλάζοντας κατοικία, τηλέφωνο, αποφεύγοντας τις κοινωνικές επαφές, μένοντας κλεισμένα στο σπίτι τους και με το να γίνουν προσεκτικότερα στην καθημερινή τους ζωή.

Άλλες φορές στρέφονται προς τους άλλους, προκειμένου να ξεπεράσουν το τραύμα τους. Ανεξάρτητα από την βοήθεια που θα ζητήσουν από τους άλλους είτε είναι ιατρική, συναισθηματική, ψυχολογική ή απλή πληροφόρηση, έχει αποδειχθεί ότι αυτή η στροφή αποτελεί σημαντικό παράγοντα υπέρβασης της θυματοποίησης. Τα άτομα που προσφέρουν βοήθεια στο θύμα μπορεί να είναι συγγενείς, φίλοι, γείτονες, παριστάμενα στο έγκλημα άτομα, καθώς και επαγγελματίες, όπως δικηγόροι, γιατροί, αστυνομικοί, κ.λ.π. (Τσιγκρής Α.,1996)

Μία άλλη επιλογή του θύματος είναι να απευθυνθεί στο σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Τα συναισθήματα πίεσης που νιώθει το θύμα ως συνέπεια της θυματοποίησης του μπορεί να αμβλυνθούν, όταν το θύμα καταγγείλει το περιστατικό στην αστυνομία. Πιο συγκεκριμένα, τα συναισθήματα αδικίας που αισθάνεται το θύμα, μπορεί να μειωθούν αν ο δράστης συλληφθεί και καταδικαστεί ή αν αναγκαστεί να αποκαταστήσει τη ζημιά που προκάλεσε στο θύμα. Παρόλο όμως που η αναφορά στην αστυνομία

αποφορτίζει συναισθηματικά το θύμα, τα στατιστικά στοιχεία οδηγούν στο παράδοξο συμπέρασμα της μη-αναφοράς των εγκλημάτων στις διωκτικές αρχές.

Τέλος, τα θύματα για να ξεπεράσουν το τραύμα που τους έχει προκαλέσει ο βιασμός επαναπροσδιορίζουν το τραυματικό περιστατικό. Μ' αυτή την διαδικασία το θύμα επιτυγχάνει να ορίσει το τραυματικό γεγονός ως μη εγκληματική ενέργεια και αν την ορίσει ως τέτοια , μειώνει τη σοβαρότητά της. Έτσι κατορθώνουν να επανακτήσουν τη χαμένη αυτοπεποίθηση και αυτό-εκτίμησή τους και να αποβάλλουν τα συναισθήματα του ευάλωτου και της έντασης που βιώνουν.(Τσιγκρής Α.,1996)

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΘΥΜΑΤΑ ΒΙΑΣΜΟΥ

Σύμφωνα με την Λ.Ουόκερ (Η κακοποιημένη γυναίκα,1989,σελ.191) η βοήθεια προς τις κακοποιημένες γυναίκες αποκτά εθνική προτεραιότητα.Τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει ριζικά η αντιμετώπιση του προβλήματος. Για να αναπτυχθούν νέες υπηρεσίες για τις κακοποιημένες γυναίκες χρειάζεται μια πολυεπίπεδη και συστηματική προσέγγιση.

Σύμφωνα με την Ουόκερ το σύστημα υπηρεσιών έχει τρία επίπεδα :

- (1) Πρωτοβάθμια πρόληψη
- (2) Δευτεροβάθμια πρόληψη
- (3) Τριτοβάθμια πρόληψη

Πρωτοβάθμια πρόληψη

Η πρωτοβάθμια πρόληψη περιλαμβάνει προγράμματα που έχουν στόχο τον περιορισμό των αιτιών που προκαλούν άμεσα ή έμμεσα το πρόβλημα. Η πληροφόρηση επηρεάζει τη στάση του κοινού απέναντι στις κακοποιημένες γυναίκες.

Έτσι πρέπει :

- i. Να μειωθεί ο στερεότυπος διαχωρισμός των δύο φύλων. Για παράδειγμα, βιβλία, ταινίες, διαφημίσεις θα πρέπει να αντανakλούν την ισότητα των δυο φύλων.

- ii. Να μειωθεί η βία στην κοινωνία μας. Η τηλεόραση και η βιομηχανία του κινηματογράφου πρέπει να ελαττώσουν τη βία στα προγράμματά τους.
- iii. Να μειωθεί η σκληρότητα στην πειθάρχηση των παιδιών. Θα πρέπει να μάθουμε να χρησιμοποιούμε θετικά κίνητρα και όχι σωματικές τιμωρίες για την κατάκτηση της πειθαρχίας.
- iv. Να κατανοηθεί η διαδικασία που μετατρέπει την κακοποιημένη γυναίκα σε θύμα. Το κοινό θα πρέπει να γνωρίζει την κυκλική θεωρία της κακοποίησης και τις διάφορες μορφές των τεχνικών κακοποίησης. Θα πρέπει να μειώσουμε το φαινόμενο της επίκτητης αδυναμίας που είναι τόσο διαδεδομένο στον γυναικείο πληθυσμό.
- v. Επιπλέον, θα πρέπει να γίνει ειδική εκπαίδευση των ατόμων που έχουν σχέση με κοινωνικά επαγγέλματα και εργάζονται σε κοινωνικές υπηρεσίες. Όχι μόνο θα πρέπει να ενημερωθούν για το συνολικό πρόβλημα, αλλά θα πρέπει να μάθουν νέες αποτελεσματικές τεχνικές για την αντιμετώπιση των κακοποιημένων γυναικών και των οικογενειών τους. Αν η πρωτοβάθμια πρόληψη είναι επιτυχής, θα μειωθεί η βία μέσα στο σπίτι και η κακοποιημένη γυναίκα θα αποτελεί μια θλιβερή ανάμνηση.

Δευτεροβάθμια Παρέμβαση

Σε αυτό το επίπεδο είναι καταλληλότερες οι πιο περιορισμένες παρεμβάσεις. Για παράδειγμα, επισκέψεις στο σπίτι, τηλεφωνήματα, νομικές συμβουλές, οικονομική ενίσχυση και παροχή πληροφοριών. Βασικός στόχος των παρεμβάσεων είναι να κατανοήσει η γυναίκα ότι είναι κακοποιημένη, ότι αυτό που της συμβαίνει δεν είναι φυσιολογικό. Όσο πιο γρήγορα το κατανοήσει, τόσο πιο πετυχημένη θα είναι η παρέμβαση. Σε αυτό το επίπεδο, τα άτομα που

θέλουν να βοηθήσουν την γυναίκα πρέπει να ρωτούν εκείνη για το είδος της βοήθειας που χρειάζεται.

Τριτοβάθμια Παρέμβαση

Σε αυτό το επίπεδο η κακοποιημένη γυναίκα χρειάζεται ένα περιβάλλον που θα τη στηρίξει μέχρι να καταφέρει να πάρει η ίδια τις αποφάσεις της. Καταφύγια, άμεση νοσηλεία και μακροχρόνια ψυχοθεραπεία είναι τα απαιτούμενα μέσα. Πολύ συχνά, η τριτοβάθμια παρέμβαση απαιτείται να είναι άμεση για να προσφέρει τη μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια στη γυναίκα. Και τα τρία επίπεδα παρέμβασης πρέπει να υπάρχουν ταυτόχρονα. Αφού παραμείνει ένα διάστημα σε καταφύγιο, μια γυναίκα θα πρέπει να μετακινηθεί σε ένα λιγότερο ελεγχόμενο περιβάλλον. Αλλά μόνο μια αλλαγή στις στάσεις του κοινού θα επιτρέψει την κοινωνία να είναι έτοιμη για να δεχτεί τη γυναίκα. Υπάρχουν πολλές γυναίκες που δεν χρειάζεται να πάνε σε καταφύγια για να ξαναφτιάξουν την ζωή τους και γι' αυτές αρκεί η δευτεροβάθμια παρέμβαση.

ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ

Σύμφωνα με τη Λ. Ουόκερ (Η κακοποιημένη γυναίκα, 1989, σελ. 196-197) τα καταφύγια έχουν γίνει ο ακρογωνιαίος λίθος των κακοποιημένων γυναικών. Το πρώτο γνωστό καταφύγιο ιδρύθηκε στην Αγγλία το 1971. Το σπίτι δωρίστηκε από το τοπικό συμβούλιο. Αρχικά χρησιμοποιήθηκε ως τόπος συνάντησης των γυναικών που ήθελαν να συζητήσουν. Αλλά, σχεδόν αμέσως, αρχισαν να πηγαίνουν γυναίκες που κακοποιούνταν και δεν ήθελαν να γυρίσουν στο σπίτι τους. Όλα τα καταφύγια προσφέρουν κάποια βοήθεια στις κακοποιημένες γυναίκες-το λιγότερο ένα κρεβάτι για να κοιμηθούν. Μπορεί επίσης να προσφέρουν ιατρική βοήθεια και επαγγελματική εκπαίδευση, συμβουλές και επαναστέγαση.

Η σημασία των καταφυγίων είναι ότι παρέχουν την αίσθηση της επικοινωνίας και ένα σύστημα υποστήριξης. Μόλις οι κακοποιημένες γυναίκες περάσουν την πόρτα του καταφυγίου παύουν να είναι αδύναμα θύματα. Αρχίζουν να αισθάνονται ότι έχουν κάποια δύναμη πάνω στη ζωή τους, ότι άλλοι άνθρωποι ενδιαφέρονται τόσο που διακινδυνεύουν για να τις βοηθήσουν και ότι οι κοινωνικοί θεσμοί μπορούν να προσφέρουν βοήθεια. Εδώ, οι κακοποιημένες γυναίκες μαθαίνουν να δοκιμάζουν διαφορετικούς τρόπους ζωής βλέποντας πως ζεί το προσωπικό και οι άλλες γυναίκες. Οι περισσότερες κακοποιημένες γυναίκες είχαν απομονωθεί προηγουμένως από τους άλλους ανθρώπους. Η παρατήρηση ομοιοτήτων και των διαφορών τους με τις άλλες γυναίκες τις βοηθάει να ξεπεράσουν την κατάθλιψή τους.

Μια γυναίκα χρειάζεται 3 με 4 βδομάδες για να συνειδητοποιήσει το γεγονός πως δε θα ξαναγυρίσει σπίτι της. Από τη στιγμή που έχει αποδεχτεί αυτή την πραγματικότητα και αρχίζει να λυπάται για το παρελθόν της, είναι έτοιμη να χρησιμοποιήσει την ενεργητικότητά της για να αρχίσει να σχεδιάζει το μέλλον της. Στη διάρκεια της πρώτης φάσης, συνειδητοποιεί τις ικανότητές της και τις ιδιαίτερες ανάγκες της, ώστε να σχεδιάσει την επόμενη φάση της ζωής της. Στη διάρκεια των πρώτων 6 εβδομάδων αρχίζει να κάνει συγκεκριμένα βήματα για την κατάκτηση των βραχυπρόθεσμων στόχων. Αρχίζει επίσης να σκέφτεται τι θα κάνει μακροπρόθεσμα στη ζωή της. Οι κακοποιημένες γυναίκες πηγαίνουν στα καταφύγια τρομοκρατημένες μπροστά στο μέλλον τους. Μέχρι την ώρα που είναι έτοιμες να φύγουν, έχουν αποκτήσει εμπιστοσύνη ότι μπορούν να τα βγάλουν πέρα μόνες τους.

Πολλές κακοποιημένες γυναίκες είναι μητέρες. Η παραμονή τους σε ένα ασφαλές μέρος δίνει σε αυτές τη δυνατότητα να ξανασυνδεθούν με τα παιδιά τους χωρίς τον τρόπο της βίας. Μαθαίνουν να παίζουν καλύτερα τον ρόλο της μητέρας είτε με την παρέμβαση ειδικευμένου προσωπικού, είτε με την επαφή με άλλους που έχουν διαφορετικό τρόπο επικοινωνίας με τα παιδιά τους.

Τα παιδιά αποτελούν ένα σοβαρό πρόβλημα για τα καταφύγια. Πολλά από αυτά έχουν συναισθηματικές διαταραχές και άλλα έχουν διάφορα μαθησιακά προβλήματα. Τα σχολεία που βρίσκονται στις περιοχές των καταφυγίων δεν προσφέρουν συνήθως τις ειδικές υπηρεσίες που αυτά τα παιδιά χρειάζονται.

Ένα μεγάλο πρόβλημα για τα καταφύγια αποτελεί η θεραπεία των ανδρών. Ο δράστης αγνοείται, εκτός και αν τρέξει πίσω από την γυναίκα του. Αν κάνει κάτι τέτοιο, καταγγέλλεται στην αστυνομία. Εκείνοι που ενδιαφέρονται να βοηθήσουν τις κακοποιημένες γυναίκες, δεν ενδιαφέρονται να βοηθήσουν τους δράστες να σταματήσουν την προβληματική τους συμπεριφορά, αφού τους εγκαταλείψουν τα θύματα. Οι δράστες, όμως, όταν μείνουν μόνοι μπορεί να γίνουν ψυχωτικοί, να υποφέρουν από σοβαρή κατάθλιψη ή, ακόμα χειρότερα, να βρουν κάποια άλλα θύματα.

Παρά τα προβλήματα που έχουν τα καταφύγια αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο στα προγράμματα για τις κακοποιημένες γυναίκες. Οι γυναίκες αυτές δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν την κοινωνία χωρίς να έχουν κάποια βοήθεια.

Στην Ελλάδα υπάρχει έλλειψη ειδικών υπηρεσιών στις οποίες μπορούν να απευθυνθούν γυναίκες-θύματα βιασμού. (Λένορ Ουόκερ, 1989)

Σε κρατικό επίπεδο έχει ιδρυθεί, με πρωτοβουλία της Γ.Γ.Ι., από τον Οκτώβριο του 1988 Κέντρο για κακοποιημένες γυναίκες στην Αθήνα, στο οποίο προβλέπονται δύο Υπηρεσίες:

Το Γραφείο Υποδοχής Κακοποιημένων Γυναικών: ένα λειτουργεί στην Αθήνα και ένα στον Πειραιά και προσφέρει δωρεάν νομικές συμβουλές, ψυχολογική υποστήριξη και ενημέρωση για άλλες υπηρεσίες.

Ο Ξενώνας για Κακοποιημένες Γυναίκες, ο οποίος από το 1993 λειτουργεί στην Αθήνα με συνεργασία της Γ.Γ.Ι. και του Δήμου Αθηναίων. Στον Ξενώνα παρέχονται προσωρινή φιλοξενία σε κακοποιημένες γυναίκες και τα παιδιά τους καθώς επίσης ψυχολογική υποστήριξη, ενημέρωση για άλλες υπηρεσίες κλπ.

Κατά τα άλλα οι γυναίκες-θύματα βιασμού μπορούν να απευθυνθούν στα κρατικά νοσοκομεία, τα Κέντρα Υγείας και τα Κέντρα Ψυχικής Υγείας, τα οποία όμως δεν είναι κατάλληλα στελεχωμένα για να αντιμετωπίζουν τέτοια περιστατικά.

Πάντως γυναικείες οργανώσεις και γυναικείες ομάδες προσφέρουν δωρεάν υπηρεσίες σε γυναίκες-θύματα βιασμού κάθε μορφής: νομικές συμβουλές, υπεράσπιση στο δικαστήριο, κοινωνικό-ψυχολογική υποστήριξη.

Το 1990 άρχισε να λειτουργεί τηλεφωνικό SOS για κακοποιημένες και βιασμένες γυναίκες στη Θεσσαλονίκη από δύο αυτόνομες γυναικείες ομάδες. Επίσης τηλεφωνικό SOS λειτουργεί και στην Αθήνα από μία αυτόνομη γυναικεία ομάδα..

Η συνεργασία ανάμεσα σε φορείς (εξειδικευμένους και μη) που προσφέρουν βοήθεια σε γυναίκες-θύματα βιασμού, αλλά και ανάμεσα σε αυτούς τους φορείς και την αστυνομία ή τις δικαστικές υπηρεσίες, είναι αποσπασματική και μη οργανωμένη. Στηρίζεται κυρίως στην προσωπική πρωτοβουλία ατόμων ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένων στα θέματα βίας κατά των γυναικών, και όχι σε μια συντονισμένη προσπάθεια. Αυτή η έλλειψη συντονισμού ανάμεσα στις Υπηρεσίες συνεπάγεται αρκετή ταλαιπωρία για τις γυναίκες-θύματα βιασμού, όταν χρειαστεί να απευθυνθούν στις υπηρεσίες αυτές. www.kethi.gr (10-2-2008)

6.1. ΡΟΛΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Ο βιασμός είναι ένα κοινωνικό πρόβλημα και για την αντιμετώπισή του, ιδιαίτερα σημαντική είναι η παρουσία του κοινωνικού λειτουργού, ο οποίος πρέπει να εξυπηρετεί τα συμφέροντα των πελατών και της οργάνωσης που εκπροσωπεί.

Ο κοινωνικός λειτουργός σύμφωνα με την (Σκόδρα Ε.,1993,σελ.84) θα πρέπει να διατηρεί μέσα του βαθύ σεβασμό και διάθεση απόλυτης αποδοχής για την πελάτισσα, έτσι όπως ακριβώς είναι παρόμοιες και οι διαθέσεις απέναντι στις προοπτικές της πελάτισσας για την αντιμετώπιση του εαυτού της και των καταστάσεών της. Η διάθεση του κοινωνικού λειτουργού πρέπει να εμπεριέχει ζεστασιά και τρυφερότητα για το άτομο, για να επιτευχθεί ένα επίπεδο επικοινωνίας, ώστε η πελάτισσα να αρχίσει να αντιλαμβάνεται ότι ο κοινωνικός λειτουργός κατανοεί τα συναισθήματα που βιώνει και την αποδέχεται. Η πρωταρχική βοήθεια που μπορεί να της προσφερθεί είναι να ανασυγκροτήσει το «εγώ» της και να αναπτύξει τη χαμένη αυτοπεποίθηση, ώστε να μπορέσει να αντιμετωπίσει το πρόβλημά της δραστικά. Έτσι, ο κοινωνικός λειτουργός προσπαθεί να πετύχει μια ευγενική αποδοχή της γυναίκας, να δείξει μεγάλη προσοχή σε αυτήν και να κάνει γνωστά τα δικαιώματά της και τις υποχρεώσεις της.

Ο κοινωνικός λειτουργός, καλείται να καλύψει το ρόλο του υποστηρικτή καθώς η γυναίκα μετά απο ένα βιασμό βιώνει αρνητικά συναισθήματα και δεν θέλει να μιλήσει σε κάποιο συγγενικό ή φιλικό πρόσωπο. Ο κοινωνικός λειτουργός συντελεί στην εκτόνωση της έντασης του θύματος με το να παροτρύνει το θύμα να συζητήσει μαζί του τον βιασμό.

Σε περίπτωση που το θύμα αποφασίσει να καταγγείλει το βιασμό ο κοινωνικός λειτουργός της προσφέρει υποστήριξη και το ενημερώνει για την πορεία της καταγγελίας.

Ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί ακόμα να συμβάλλει συμμετέχοντας στην εκπαίδευση αστυνομικών, ιατροδικαστών, προσφέροντας τις γνώσεις και την εμπειρία του από τη συνεργασία που έχει γενικά με τις γυναίκες θύματα.

Οφείλει να ακούσει προσεκτικά το πρόβλημά της και να καταγράψει όλα τα στοιχεία που σχετίζονται με αυτό. Αξιολογεί τη βαρύτητα του προβλήματος και εργάζεται σε πολλές κατευθύνσεις, σχετικά με το πόσο η γυναίκα είναι έτοιμη

να εργαστεί και να βοηθήσει τον εαυτό της και κατά πόσο τα άτομα απο τον κοινωνικό και οικογενειακό περίγυρο μπορούν να την βοηθήσουν.

Ο βιασμός επηρεάζει το οικογενειακό περιβάλλον της γυναίκας καθώς βιώνουν αισθήματα ντροπής και θυμού. Σε αυτή τη φάση ο κοινωνικός λειτουργός θα έρθει σε επαφή με την οικογένεια του θύματος με σκοπό την έκφραση των συναισθημάτων και των απόψεών τους για το συμβάν. Οφείλει να επισημάνει στα μέλη της οικογένειας πως ο καλύτερος τρόπος για να βοηθήσει το θύμα είναι η έκφραση αποδοχής του συμβάντος και η εκδήλωση υποστήριξης και αγάπης προς αυτό.

Σε περίπτωση που υπάρχει σύντροφος, θα πρέπει να υποστηριχθεί απο τον κοινωνικό λειτουργό, να βοηθηθεί να εκφράσει τα συναισθήματά του και να συνειδητοποιήσει πως αν υπάρχουν αρνητικές αντιδράσεις απο την γυναίκα, δεν προκλήθηκαν από τον ίδιο, αλλά απο το συμβάν. Επίσης, θα πρέπει να του επισημάνει την αναγκαιότητα να επιδείξει υπομονή και να μην γίνεται πειστικός. Αυτό θα πρέπει να γίνει κατανοητό απο τον σύντροφο.

Επιπρόσθετα, ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού μπορεί να φανεί μέσα απο την οργάνωση και τη συμμετοχή τους σε διάφορα προγράμματα με την κοινότητα με σκοπό την ενημέρωση των πολιτών για το φαινόμενο του βιασμού.

Τέλος, το έργο του κοινωνικού λειτουργού είναι ιδιαίτερα δύσκολο και απαιτητικό γι'αυτό είναι και συχνή η ψυχική και επαγγελματική τους εξάντληση. Η γυναίκα κοινωνική λειτουργός είναι η καταλληλότερη για μια γυναίκα – θύμα βιασμού γιατί έχει κοινά βιώματα στην κοινωνικοποίησή της σαν γυναίκα και μπορεί να κατανοήσει καλύτερα τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το θύμα. Βέβαια και ένας άντρας κοινωνικός λειτουργός θα είναι κατάλληλος εάν διαθέτει ευαισθησία, είναι απαλλαγμένος από στερεότυπα και στηρίζει την εργασία του με βάση την οπτική του φύλου

6.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο βιασμός είναι ένα ιδιόμορφο και διαχρονικό έγκλημα και αποτελεί μία από τις πιο σημαντικές μορφές βίας. Ο σεξουαλικός καταναγκασμός σημαίνει για την γυναίκα ακύρωση του εαυτού της και ακύρωση της ερωτικής επιθυμίας της. Τα βασικά γνώρισμα του βιασμού τον καθιστούν ως το πιο ιδιαίτερο έναντι των άλλων εγκλημάτων, διότι είναι το μόνο έγκλημα όπου το θύμα θεωρείται πιο στιγματισμένο από τον δράστη.

Οι συνέπειες που υφίστανται τα θύματα τετελεσμένου βιασμού, έχει παρατηρηθεί ότι είναι σοβαρότερες, σε σχέση με τα θύματα όλων των υπολοίπων εγκλημάτων. Έχουν να αντιμετωπίσουν το σύνδρομο σοκ του βιασμού, που μπορεί να οδηγήσει τις γυναίκες σε ακραίες καταστάσεις ψυχικής αποδιοργάνωσης. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που οι γυναίκες οδηγούνται στην τρέλα και την αυτοκτονία. Η προσπάθειά τους για μία φυσιολογική ζωή μετά την εμπειρία του βιασμού είναι απελπιστική, διότι δεν μπορούν στην πραγματικότητα να επανέλθουν στην προηγούμενη ζωή τους.

Οι έρευνες με ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις θυματολογικού περιεχομένου αποτελούν από τις πιο αξιόπιστες πηγές άντλησης πληροφοριών, προκειμένου να βγουν ικανοποιητικά συμπεράσματα για την πραγματική έκταση του εγκλήματος, το ποσοστό του σκοτεινού αριθμού εγκληματικότητας, το στατιστικό πορτραίτο των θυμάτων και των δραστών και τους παράγοντες που ωθούν τα θύματα να καταγγείλουν ή όχι το έγκλημα στην αστυνομία.

Παράλληλα σημαντική είναι η λήψη της απόφασης για την καταγγελία ή μη του βιασμού από τα θύματα. Πολλά είναι τα θύματα που αποφασίζουν να μην καταγγείλουν το βιασμό τους και ακόμη περισσότεροι οι λόγοι που τα οδηγούν σ' αυτήν την απόφαση. Χωρίς την καταγγελία όμως δεν υπάρχει ακριβής γνώση της διάστασης του φαινομένου, αλλά και οι επιπτώσεις της μη καταγγελίας για το θύμα του βιασμού είναι αρνητικές. Υπάρχουν βέβαια και ψευδείς καταγγελίες βιασμού, ένα σκόπιμο ψέμα από ένα υποτιθέμενο θύμα, που

κατηγορεί έναν άνδρα ότι έχει διαπράξει βιασμό, ο οποίος δεν έχει συμβεί στην πραγματικότητα. Γι' αυτό και η εξέταση ενός βιασμού και η αντιμετώπιση του θύματος από τους φορείς του ποινικού συστήματος είναι αυστηρή και αρκετές φορές σκληρή. Πολλές φορές τα θύματα αναφέρουν ότι ζουν ξανά τον βιασμό τους, όταν τον καταγγέλλουν στην αστυνομία και κατά την ακροαματική διαδικασία στο δικαστήριο.

Στην πραγματικότητα η κοινωνία συντηρεί κατά κάποιο τρόπο το φαινόμενο του βιασμού. Συντηρείται μέσα από την άποψη ότι, η γυναίκα είναι θύμα και ο άντρας μπορεί να ασκεί βία πάνω της λόγω της φύσης του. Η πορνογραφία που είναι γεγονός ότι παίζει ρόλο στην έξαρση του βιασμού, αλλά και η πορνεία, δείχνουν αναμφίβολα την δύναμη και την βία που ασκεί ο άνδρας πάνω στην γυναίκα.

Τελειώνοντας , θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι ιδιαίτερα σημαντικός, καθώς είναι το άτομο εκείνο που θα βοηθήσει ψυχολογικά το θύμα και θα του παρέχει υποστήριξη, έτσι ώστε να αντιμετωπίσει τις συνέπειες του βιασμού. Βέβαια, ο αριθμός των υπηρεσιών στις οποίες μπορεί να απευθυνθεί ένα θύμα βιασμού είναι ανεπαρκής.

6.3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Παρακάτω παραθέτουμε κάποιες προτάσεις που πιστεύουμε ότι θα βοηθήσουν στην πρόληψη, θεραπεία και αποκατάσταση του προβλήματος του βιασμού.

Μέτρα για την αντιμετώπιση του βιασμού ενάντια στις γυναίκες:

- Συντονισμός των υπηρεσιών κυρίως της αστυνομίας και του δικαστικού σώματος για την αντιμετώπιση του προβλήματος.
- Ίδρυση Κέντρων για γυναίκες που έχουν υποστεί βιασμό σε όλη τη χώρα.

- Διοργάνωση ειδικών σεμιναρίων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης ατόμων που ασχολούνται επαγγελματικά με θέματα βίας (π.χ. δικαστικοί, αστυνομικοί, νοσηλευτικό προσωπικό κλπ).
- Προτεραιότητα στην έρευνα για τον βιασμό κατά των γυναικών.
- Κατάρτιση οδηγού καταγραφής περιστατικών βιασμού κατά των γυναικών, που θα προωθηθεί από τα συναρμόδια Υπουργεία Υγείας-Πρόνοιας, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης με δεσμευτικό τρόπο για τις επιμέρους υπηρεσίες.
- Προώθηση νομοθετικής ρύθμισης που να αφορά :
 - i) τη σωματική και σεξουαλική βία κατά των γυναικών κατά την εργασία και
 - ii) ii) την προστασία της αξιοπρέπειας στους χώρους δουλειάς.
- Στα πλαίσια της πρόληψης του προβλήματος του βιασμού, να διαμορφωθούν εκστρατείες με σκοπό την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και να «μπει» ειδικό μάθημα στα σχολεία για την ισότητα των φύλων και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Όλοι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να καταρτίζονται οι ίδιοι σε αυτόν τον τομέα.

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΚΑΝΕΙΣ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΕΝΑ ΒΙΑΣΜΟ

- Να πας στο Αστυνομικό Τμήμα της περιοχής σου. Εκεί δήλωσε την κακοποίηση και ζήτησε να σε προστατεύσουν. Μπορείς να ζητήσεις να γίνουν συστάσεις στον δράστη, αν τον γνωρίζεις, κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας. Επίσης, μπορείς να του υποβάλεις μήνυση ή στο Αστυνομικό Τμήμα ή στον Εισαγγελέα.

- Να πας σε ένα εφημερεύον νοσοκομείο και να υποβληθείς σε εξέταση. Μη διστάσεις να αναφέρεις τα πραγματικά στοιχεία του συμβάντος. Αν δεν μπορείς να μετακινηθείς, κάλεσε το 166.
- Να απευθυνθείς σε μια από τις εξειδικευμένες υπηρεσίες, οι οποίες είναι στελεχωμένες με συμβούλους που θα σε ακούσουν, θα σου προσφέρουν δωρεάν ψυχοκοινωνική στήριξη και νομικές συμβουλές και θα σε βοηθήσουν να ακολουθήσεις στη ζωή σου τους δρόμους που εσύ επιλέγεις και σου ταιριάζουν περισσότερο. Αν έχεις ανάγκη φιλοξενίας, υπάρχει η δυνατότητα να εξασφαλισθεί προσωρινή διαμονή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αρτινοπούλου Βάσω και Μαγγανάς Α., «Θυματολογία και όψεις θυματοποίησης», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1996

Γιωτοπούλου- Μαραγκοπούλου Α., «Εγχειρίδιο Εγκληματολογίας», Νομική βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1984

Γρίβας Κλεάνθης, «Η εξουσία της βίας», εκδόσεις Ιανος, 1987

Δασκαλάκης Ηλίας και συνεργάτες , «Η απονομή της ποινικής δικαιοσύνης στην Ελλάδα», εκδόσεις Ε.Κ.Κ.Ε., Αθήνα ,1983

Κακλαμανάκη Ρούλα, «Η θέση της Ελληνίδας στην οικογένεια, στην κοινωνία, στην πολιτεία» Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 1984

Καράμπελας Λάμπρος, «Οι βιαστές και τα θύματά τους- πορίσματα έρευνας για βιασμούς στην Ελλάδα», Νομική βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2001

Σκόδρα Ε., «Η ψυχολογία της γυναίκας», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1993

Τσαλίκογλου Φωτεινή, «Μυθολογίες βίας και καταστολής», εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα, 1996

Τσιγκρής Άγγελος, «Βιασμός: Το αθέατο έγκλημα», εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλας, Αθήνα, 1996

Τσιγκρής Άγγελος, «Λήψη αποφάσεων και ενεργοποίησης των μηχανισμών του ποινικού συστήματος», εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλας, Αθήνα, 1999

Τσιγκρής Άγγελος, « Χωρίς συναίνεση: Εγκληματολογική και νομολογική προσέγγιση του βιασμού στην Ελλάδα», εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλας, Αθήνα, 1998

Τσιγκρής Άγγελος, «Τα σεξουαλικά εγκλήματα: Εγκληματικές προσεγγίσεις σεξουαλικής βίας», εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλας, Αθήνα, 2000

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΑ

Λένορ Ουόκερ, «Η κακοποιημένη γυναίκα», Μετάφραση Αντωνοπούλου Χ., Ανθουλιάς Τ., Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1989

Φαρζιέ Μαρί Οντίλ, «Βιασμός», Μετάφραση Νικολοπούλου Βάσω, Εκδόσεις Νέα Σύνορα-Α.Α Λιβάνη, Αθήνα, 1991

Alex Thio, «Παρεκκλίνουσα Συμπεριφορά», Μετάφραση Μπαρμπάτση Μ., Εκδόσεις Έλλην, Αθήνα, 2003

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Burgess, A.W. & L.L. Holmstrom , Rape: Victims of Crisis, Bowie, Md., Brady,1974.

Greenberg, M.S. & R.B. Ruback,After the crime: Victim decision making. New York, Plenum,1992

Groth ,N.Man who rape. New York, Pienum Press,1979

Dowdeswell, J. Women on rape. New York, Thorsons Publishing Group Wellinegbroug,1986

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ - ΛΕΞΙΚΑ

Εταιρεία Ελληνικών Εκδόσεων Α.Ε. Εγκυκλοπαίδεια «Υδρία- Λεξικό»

Λεξικό Τεγόπουλος-Φυτράκης, Δεύτερη Έκδοση, 1999

Εποπτική μορφωτική-διδακτική εγκυκλοπαίδεια, Ελληνοσουηδική συνεργασία. Τόμος 5^{ος} , Εκδόσεις Μανιατέας 1987

Νίκος Παπαδόπουλος «Λεξικό της Ψυχολογίας», Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 1994

ΠΤΥΧΙΑΚΕΣ

Πτυχιακή εργασία, «Ο βιασμός της γυναίκας και οι συνέπειες αυτού», Πάτρα
1988

ΑΝΑΤΥΠΙΑ

Τσιγκρής Άγγελος, «Το έγκλημα του βιασμού- Θεωρητικές προσεγγίσεις» ,
εκδόσεις ΕΚΚΕ, Αθήνα, 1996

Τσιγκρής Άγγελος, «Βιασμός, κάθετες θεωρήσεις και παράλληλοι ορισμοί»,
εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, 1996

ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Τσιγκρής Άγγελος, «Βιασμός: Θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση των
παραγόντων αναφοράς σ την αστυνομία», Τόμος Α, Αθήνα, 1999

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

<http://www.medlook.net/article.asp?item.id:877> (26-3-2008)

<http://www.unborn.gr/unborn1/unbornindex.php?pshychimp> (15-3-2008)

<http://www.kethi.gr/greek/kethi/index.htm> (10-2-2008)

<http://tsigris.blogspot.com/2007/03/blog-post.html> (20-3-2008)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΕΡΕΥΝΕΣ

Βήτα,όπως"βιασμός"

Τι σκέφτονται τα νέα παιδιά για το βιασμό; Ποια περιεχόμενα θα έδιναν στην έννοια, αν καλούνταν να την ορίσουν; Το ερώτημα τέθηκε σε μαθητές και μαθήτριες της τρίτης λυκείου ενός αθηναϊκού σχολείου. Τα παιδιά κλήθηκαν να καταθέσουν τις σκέψεις τους ανώνυμα, σημειώνοντας απλώς ένα Α (τα αγόρια) ή ένα Κ (τα κορίτσια). Ήταν απροετοίμαστα, και το θέμα δεν συζητήθηκε προηγουμένως στην τάξη. Από τις απαντήσεις τους σταχυολογείται ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα:

"Στη σύγχρονη εποχή που ζούμε, ο βιασμός έχει ενταχθεί πια στη ζωή μας σαν ένα καθημερινό φαινόμενο που δυστυχώς με πίκρα ομολογούμε ότι σχεδόν κανένας δεν κάθεται να το καταπολεμήσει. Με την έννοια βιασμός εννοούμε την εκμετάλλευση και την κακοποίηση μιας γυναίκας που χωρίς τη θέλησή της τη χρησιμοποιούνε για διάφορες φαντασιώσεις τους που, επειδή δεν μπορούν να τις πραγματοποιήσουν με άλλο τρόπο, το κάνουν με αυτόν τον τρόπο. Ο βιασμός έρχεται σε αντίθεση με την έννοια έρωτας. Γιατί πραγματικά, αν εξαιρέσουμε τους τρελούς και μανιακούς, όλοι οι άλλοι που έχουν φθάσει στο σημείο να βιάσουν μια γυναίκα, πιστεύω πως, αν είχαν ερωτευθεί και αν είχαν γνωρίσει τον έρωτα και την αγάπη, δεν θα έφθαναν στο βιασμό. Αλλά δεν παύει ο βιασμός να είναι ένα πολύ άσχημο φαινόμενο και πολύ συνηθισμένο, και πρέπει η κοινωνία να κινητοποιηθεί άμεσα για την καταπολέμησή του."
(κορίτσι)

"Στα σημερινά χρόνια παρατηρείται μια συνεχής αύξηση του φαινομένου του βιασμού. Τις τελευταίες δεκαετίες, τα κρούσματα του βιασμού στις Ηνωμένες Πολιτείες έχουν αυξηθεί. Και στη χώρα μας αυξάνονται ανησυχητικά. Βιασμός είναι η κτηνώδης σεξουαλική επιθυμία του άντρα που, εκμεταλλευόμενος τη σωματική του δύναμη, αναγκάζει μια γυναίκα να ικανοποιήσει τη σεξουαλική του ανάγκη χωρίς αυτή να το θέλει. Μετά το βιασμό, οι γυναίκες περνούν ένα δύσκολο διάστημα και, χωρίς αυτές να φταίνε, στιγματίζονται για ολόκληρη τη ζωή τους. Έχει παρατηρηθεί σε βιασμένες γυναίκες κατάθλιψη και συνήθως νιώθουν βρόμικες και ατιμασμένες σαν να έχουν χάσει την υπερηφάνειά τους."(αγόρι)

"Στη σημερινή εποχή, αλλά και σε παλαιότερες, η βία και γενικότερα ο βιασμός είναι σύνηθες φαινόμενο. Κατά την πράξη του βιασμού, είτε αυτός είναι ψυχικός είτε είναι σεξουαλικός, πάντα υπάρχει ένα θύμα και ένας θύτης. Οι συνέπειες είναι αρνητικές και ποτέ δεν θα υπάρξουν οι ιδανικές συνθήκες σε μια κοινωνία, ώστε να εκλείψει." (αγόρι)

"Ο βιασμός αποτελεί μια έννοια ευρέος περιεχομένου. Η λέξη δεν χρησιμοποιείται μόνο για να προσδιορίσει την αποτρόπαιη εκείνη πράξη που σκοτώνει το ωραιότερο ίσως πράγμα στον πλανήτη, τον έρωτα. Βιάζεται κάποιος, όταν περιορίζεται, δεσμεύεται, εμποδίζεται από κάποιον ή κάτι να κάνει αυτό που θέλει πραγματικά. Βιάζεται κάποιος όταν θέλει να δημιουργήσει και δεν μπορεί, όταν καταπατούνται η συνείδησή του, οι απόψεις του, τα πιστεύω του, οι επιθυμίες και τα όνειρά του. Όταν ο τρόμος, ο καλύτερος συνεργάτης του βιασμού, τον καθιστά αδύναμο, ανίσχυρο να αντιδράσει." (κορίτσι)

"Βιασμός, έτσι όπως μπορώ να αντιληφθώ την έννοιά του, θα μπορούσα να πω ότι είναι η καταπόνηση, η παραβίαση -άλλες φορές με τρόπο βίαιο, σκληρό,

απάνθρωπο και άλλες φορές με τρόπο που δεν γίνεται άμεσα αντιληπτός-ανθρώπινων δικαιωμάτων, η εκμετάλλευση και εξευτελισμός του συνανθρώπου. Ο βιασμός ενός ατόμου μπορεί να είναι σωματικός (σεξουαλική καταπίεση), μπορεί να είναι ψυχολογικός, ηθικός αλλά και συνειδησιακός. Ο βιαστής δεν είναι απαραίτητο να είναι άνθρωπος, βιαστές μπορούν κάλλιστα να είναι γίνουν οι διάφορες καταστάσεις και συνθήκες, στις οποίες επικρατεί ο 'νόμος της ζούγκλας'. Ασφαλώς είναι κάτι ενάντια σε θέληση και επιθυμία, κάτι καταναγκαστικό που επιφέρει πολλά ψυχολογικά προβλήματα σχεδόν αδύνατο να αντιμετωπιστούν." (κορίτσι)

"Με τον όρο βιασμός εννοούμε όχι μόνο τη σωματική κακοποίηση, αλλά γενικότερα και την πνευματική κακοποίηση ενός ατόμου. Σε ό,τι αφορά το βιασμό σε σχέση με το σώμα, αυτός αναφέρεται στη χειρότερη μορφή σεξουαλικής κακοποίησης όπου ασκείται κατά κύριο λόγο από τον άντρα στη γυναίκα." (αγόρι)

(Ελευθεροτυπία, 8/2/1998)

ΑΤΙΜΩΡΗΤΟΙ ΒΙΑΣΜΟΙ

Το ασφαλέστερο έγκλημα

ΟΙ ΜΕΝ ΚΑΙ ΟΙ ΔΕ

ΥΠΟΘΕΣΗ 1

Κατηγορητήριο: Βιασμός.

Στοιχεία κατηγορουμένου: 25 ετών, οδηγός, Έλληνας.

Στοιχεία θύματος: 16 ετών, μαθήτρια, Ελληνίδα.

Ιστορικό κατά το κατηγορητήριο: Ο κατηγορούμενος στάθμευσε το αυτοκίνητό του πίσω από το γυμνάσιο όπου φοιτούσε η μαθήτρια. Μετά το μάθημα, η κοπέλα επιβιβάστηκε στο αυτοκίνητό του οικειοθελώς. Αυτός τη μετέφερε σε ερημική τοποθεσία, όπου της επιτέθηκε με απειλές και σωματική βία, την ακινητοποίησε και ήρθε σε σεξουαλική επαφή μαζί της. Η μαθήτρια δήλωσε ότι δεν είχε τη δυνατότητα αντίστασης λόγω των υπέρτερων σωματικών δυνάμεων του δράστη.

Απόφαση: Αθωωτική.

ΥΠΟΘΕΣΗ 2

Κατηγορητήριο: Απόπειρα βιασμού. Απλή σωματική βλάβη. Οπλοχρησία.

Παράνομη παρακράτηση. Διατάραξη οικιακής γαλήνης. Απειλή.

Στοιχεία κατηγορουμένου: 27 ετών, οδηγός, Έλληνας.

Στοιχεία θύματος: 38 ετών, πολιτικός μηχανικός.

Ιστορικό: Ο δράστης διατηρούσε σχέσεις με το θύμα που κάποια στιγμή του ζήτησε να χωρίσουν, αποκαλύπτοντάς του ότι είναι παντρεμένη. Στη συνέχεια, ο δράστης άρχισε να την παρενοχλεί επί μεγάλο χρονικό διάστημα. Κάποια ημέρα την περίμενε εκεί που η γυναίκα είχε σταθμεύσει το αυτοκίνητό της, της πήρε τα κλειδιά, την έβαλε με τη βία στη θέση του συνοδηγού και την οδήγησε σε ερημική τοποθεσία. Εκεί, με την απειλή μαχαιριού, την ανάγκασε να γδυθεί, τη

χτύπησε επανειλημμένα στο πρόσωπο έως ότου έχασε τις αισθήσεις της και τη βίασε.

Απόφαση: Οριστική παύση της ποινικής δίωξης. (Ανάκληση της έγκλησης από την παθούσα με το αιτιολογικό του ψυχικού τραυματισμού από τη δημοσιότητα της δίκης).

ΥΠΟΘΕΣΗ 3

Κατηγορητήριο: Βιασμός κατ' εξακολούθηση. Εξαναγκασμός σε ασέλγεια.

Εξύβριση. Παράνομη οπλοφορία.

Στοιχεία κατηγορουμένου: 23 ετών, ηλεκτρονικός, Έλληνας.

Στοιχεία θύματος: 20 ετών, εργάτρια, Ελληνίδα.

Ιστορικό: Ο κατηγορούμενος προφασίστηκε ότι ήθελε να αγοράσει μια κασέτα από την παθούσα, την οποία δεν γνώριζε, και η οποία εργαζόταν ως υπαίθρια πωλήτρια. Στη συνέχεια, την παρέσυρε με τεχνάσματα στην αυλή του σπιτιού της που βρισκόταν κοντά και με την απειλή μαχαιριού την έσυρε στο εσωτερικό του σπιτιού όπου τη βίασε κατ' επανάληψη.

Απόφαση: Οριστική παύση της ποινικής δίωξης. (Ανάκληση της έγκλησης από την παθούσα με το αιτιολογικό του ψυχικού τραυματισμού από τη δημοσιότητα της δίκης).

ΥΠΟΘΕΣΗ 4

Κατηγορητήριο: Απόπειρα βιασμού. Απόπειρα εξαναγκασμού σε ασέλγεια.

Στοιχεία κατηγορουμένου: 25 ετών, σερβιτόρος, Έλληνας.

Στοιχεία θύματος: 21 ετών, Αμερικανίδα.

Ιστορικό: Ο κατηγορούμενος οδήγησε παρά τη θέλησή της την παθούσα σε ερημική τοποθεσία και προσπάθησε να της αφαιρέσει τα ρούχα και να τη βιάσει. Εκείνη αντιστάθηκε σθεναρά και φώναξε βοήθεια, αλλά ο κατηγορούμενος τη χτύπησε βάνουσα και κατόρθωσε να τη βιάσει.

Απόφαση: Αθωωτική.

ΥΠΟΘΕΣΗ 5

Κατηγορητήριο: Βιασμός κατ' εξακολούθηση. Απλές σωματικές βλάβες.

Στοιχεία κατηγορουμένου: 25 ετών, αποθηκάριος, Έλληνας.

Στοιχεία θύματος: 21 ετών, Ελληνίδα.

Ιστορικό: Ο δράστης παρουσιάστηκε στο θύμα ως γιατρός και την έπεισε ότι μπορούσε να την απαλλάξει από ένα πρόβλημα αναπηρίας. Ένα βράδυ την παρέσυρε σε ερημική τοποθεσία, τη χτύπησε βάνουσα και τη βίασε.

Απόφαση: Οριστική παύση της ποινικής δίωξης.

ΥΠΟΘΕΣΗ 6

Κατηγορητήριο: Βιασμός κατά συρροή.

Στοιχεία κατηγορουμένου: 34 ετών, οδηγός, Έλληνας.

Στοιχεία θυμάτων: τουρίστριες, Ολλανδές.

Ιστορικό: Ο κατηγορούμενος πήρε τις δύο κοπέλες με οτοστόπ και τις οδήγησε σε ερημική τοποθεσία όπου τις βίασε με τη βοήθεια δύο φίλων του.

Απόφαση: Αθωωτική.

ΥΠΟΘΕΣΗ 7

Κατηγορητήριο: Βιασμός.

Στοιχεία κατηγορουμένου: τραπεζικός υπάλληλος, Έλληνας.

Στοιχεία θύματος: 58 ετών, Αμερικανίδα.

Ιστορικό: Ο κατηγορούμενος συστήθηκε ως υπάλληλος του αεροδρομίου στο θύμα και την οδήγησε σε ερημική τοποθεσία όπου τη βίασε αφού προηγουμένως τη χτύπησε και της έσχισε τα ρούχα. Στο δικαστήριο ισχυρίστηκε ότι το θύμα ήταν "ελευθερίων ηθών".

Απόφαση: Οριστική παύση της ποινικής δίωξης.

ΥΠΟΘΕΣΗ 8

Κατηγορητήριο: Βιασμός από κοινού και κατά συρροή.

Στοιχεία κατηγορουμένων: τέσσερις άνδρες 23-28 ετών, Έλληνες.

Στοιχεία θυμάτων: δύο αδελφές, η μία ανήλικη, Ελληνίδες.

Ιστορικό: Οι δύο κοπέλες γνωρίστηκαν με τους δράστες σε πάρτι. Οι κατηγορούμενοι προσφέρθηκαν να τις πάνε στο σπίτι τους, μαζί με ένα φίλο που τις συνόδευε. Στο δρόμο πέταξαν έξω από το αυτοκίνητο το φίλο των κοριτσιών και τις βίασαν.

Απόφαση: Οριστική παύση της ποινικής δίωξης (ανάκληση της έγκλησης από τις παθούσες, με το αιτιολογικό ότι η πρώτη ήταν παντρεμένη και η δημοσιότητα της δίκης θα της επέφερε οικογενειακά προβλήματα).

ΥΠΟΘΕΣΗ 9

Κατηγορητήριο: Βιασμός από κοινού κατ' εξακολούθηση. Ακούσια απαγωγή από κοινού.

Στοιχεία κατηγορουμένων: τρεις άνδρες, 27-27 ετών, εργάτες, Αλβανοί.

Στοιχεία θύματος: Αλβανή.

Ιστορικό: Οι κατηγορούμενοι απήγαγαν την κοπέλα από το Φιέρι της Αλβανίας και επί ένα μήνα την κράτησαν κλεισμένη σε ένα σπίτι και τη βίαζαν και οι τρεις.

Απόφαση: Οριστική παύση της ποινικής δίωξης (ανάκληση της έγκλησης από την παθούσα με το αιτιολογικό του ψυχικού τραυματισμού της από τη δημοσιότητα της δίκης).

www.iospress.gr

Ομαδικοί βιασμοί

Διάφορα άρθρα - 11/03/2004

Όταν ήταν 14, η Samira Bellil έκανε το επικίνδυνο λάθος να ερωτευτεί. Επικίνδυνο, γιατί εκεί που ζει η Samira μπορεί να οδηγήσει ομαδικό βιασμό. Το αγόρι της ήταν ο σκληρός, όμορφος άντρας του συνοικισμού. Αποφάσισε να κοιμηθεί μαζί του, στο υπόγειο, αλλά όταν έφυγε, οι φίλοι του την περίμεναν. Άρχισαν να την κλωτσάν και να την χτυπάν και ο μεγαλύτερος την έσυρε από τα μαλλιά σε ένα διαμέρισμα κοντά, όπου πέρασε τη νύχτα της βιαζόμενη από τρεις νεαρούς άντρες. Το σεξουαλικό βασανιστήριο ήταν τόσο απωθητικό, που ακόμα και σήμερα, 15 χρόνια μετά, δεν μπορεί να το περιγράψει. Το χειρότερο όμως είναι ότι ο ομαδικός βιασμός της Samira, δεν είναι κάτι ασυνήθιστο στα υποβαθμισμένα γαλλικά προάστια της Γαλλίας του 21ου αιώνα.

Δεν ονομάζεται καν βιασμός. Το λένε tournante ή pass round. Το κλισέ είναι σκόπιμο. Ένα κορίτσι ή ένα τσιγαριλίκι- το ίδιο πράγμα. Μερικές φορές το λένε slag- plan γιατί αυτό είναι μια κοπέλα που κοιμάται με το αγόρι της. Συμβαίνει σε υπόγεια, σε σχολεία, σε τουαλέτες.

Τον περασμένο χρόνο έφτασε στα δικαστήρια η υπόθεση της Νάντια, 15 χρονών, η οποία βιάστηκε σε όλα τα παραπάνω μέρη. Για μήνες, την απήγαγαν και βίαζαν επανειλημμένα. Το ανέφερε μόνο όταν για φίλη της πρόσεξε την κατάστασή της στο σχολείο (υποχρεώθηκε να έχει στοματική επαφή με δύο αγόρια κατά το πρωινό διάλειμμα). Όταν οι βιαστές της στάθηκαν στο δικαστήριο, είχαν την συνηθισμένη υπεράσπιση: τα ήθελε.

Οι ιστορίες είναι τρομακτικές: Ελοντί, 14 χρονών, τον Αύγουστο του 2000 άνοιξε την πόρτα του σπιτιού της ενώ οι γονείς της έλειπαν, για να βρεθεί αντιμέτωπη με πέντε αγόρια. Ένα λεπτό

αργότερα, είχε το πρώτο από τα πέντε πέη στο στόμα της.

Σολάνζ, 17 χρονών, το αγόρι της κρατούσε κάτω ενώ οι φίλοι του την βίαζαν στην σκάλα. Κατά το διάστημα μεταξύ Δεκεμβρίου 1997 και Ιουλίου 1998 βιάστηκε πέντε φορές (Όταν παράτησε το αγόρι της και βρήκε καινούριο, αυτός αφήσε επίσης τους φίλους του να τη βιάσουν)

Νόρα, 14 χρονών, πριν τρία χρόνια πήγε σε ένα σταθμό για να συναντήσει το φίλο της Πιερ, ο οποίος την έδωσε σε δύο φίλους τους που την βίασαν σε ένα διαμέρισμα και την έστειλαν σπίτι της με το τραίνο ενώ αυτή αιμορραγούσε.

Η Άναμπελ, 21, βιάστηκε από 4 νεαρούς άντρες σε ένα τραίνο. Υπήρχαν 200 άνθρωποι στο βαγόνι. Μια άλλη κοπέλα έχει βιαστεί 86 φορές.

Όπως οι βιαστές τους, τα κορίτσια είναι λευκά, μαύρα και αραβικής καταγωγής. Συνήθως είναι έφηβες. Στα banlieue, ή προάστια, που αποτελούν τις γαλλικές υποβαθμισμένες αστικές περιοχές, το να είσαι κοπέλα σημαίνει να είσαι στόχος. Στα banlieue, τα εργοστάσια έχουν κλείσει, μόνο η φτώχεια απέμεινε. Η ανεργία ανάμεσα στους νέους είναι γύρω στο 40% , σε αντίθεση με το 9% εθνικό μέσο όρο. Συνήθως η Γαλλία δεν δίνει σημασία σε τέτοια προάστια.

Μέχρι το περασμένο Νοέμβρη, όταν εκδόθηκε το βιβλίο της Samira Bellil σχετικά με την εμπειρία του ομαδικού βιασμού που είχε και την δολοφονία μιας 17χρονης κάτω από περιστάσεις πολύ φρικτές για να αγνοηθούν. Το Φεβρουάριο, οι γυναίκες από όλη τη χώρα βρήκαν τη φωνή τους, σε μία πορεία 5 εβδομάδων σε πάνω από 20 Γαλλικές πόλεις με την πολεμική κραυγή «Ούτε πουτάνες, Ούτε Υποταγμένες»

Το γυμνάσιο Sarcelles απέχει 20 λεπτά από την Notre Dame. Φτάνεις εκεί με το

τραίνο. Είναι όσο banlieue γίνεται. Στο γραφείο της, η καθηγήτρια, Jeanne Sillam, έχει στο γραφείο της ένα φωτοαντίγραφο από άρθρο εφημερίδας. «Νάντια, 15, βιάστηκε ομαδικά». Και σκέφτομαι, τι είδους σχολείο είναι αυτό που πρέπει να ενημερώνεται η διεύθυνση για τους ομαδικούς βιασμούς; Το είδος του σχολείου όπου σε ένα κορίτσι με μίνι φούστα επιτέθηκαν 30 αγόρια στις τουαλέτες. Το είδος του σχολείου όπου ο καθηγητής Fabrice Genestal άκουγε συνεχώς τη λέξη “tournante” και δεν καταλάβαινε τι σήμαινε, μέχρι που κράτησε τα παιδιά το απόγευμα και συζήτησε μαζί τους. Το αποτέλεσμα ήταν ένα φιλμ που γύρισε ο Genestal το 2000 με θέμα τους ομαδικούς βιασμούς, γυρισμένο με αληθινά παιδιά σε αληθινά σχολεία.

Το φιλμ ανοίγει με έναν ομαδικό βιασμό, ένα πιστό πορτραίτο όσων του είπαν τα παιδιά. «Συνήθως λειτουργεί έτσι, ένα αγόρι πλησιάζει ένα κορίτσι με την παρέα του πίσω του. Μπορεί να την κεράσει ένα ποτό. Μπορεί να την πείσει να τον φιλήσει. Είναι όλα προσχεδιασμένο. Είναι κυνήγι». Το κορίτσι είναι συνήθως εύθραυστο, ανυπεράσπιστο ή το έχει σκάσει από ο σπίτι. Ή έχει σπάσει τους κανόνες του banlieue. (Ένας δάσκαλος ανέφερε ότι άκουσε τους μαθητές του να λένε: «Τα nightclubs είναι γεμάτα τσούλες, αφού άμα βρίσκονται σε κλαμπ είναι τσούλες»). Το κορίτσι υποχωρεί και το αγόρι λέει: «Να είσαι καλή μαζί μου αλλιώς θα το πω στους γονείς/φίλους/γειτονιά». Και μετά λέει: «Να είσαι καλή και με τους φίλους μου». «Το κόλπο είναι να απομονώσεις το θύμα» λέει ο Genestal. «Όταν φανεί εύκολη, κανείς δεν θα την βοηθήσει, ούτε τα υπόλοιπα κορίτσια»

Αυτός είναι ο κώδικας του banlieue. Σε ένα μάθημα οικογενειακού προγραμματισμού ένα αγόρι λέει: «Οι Γαλλίδες είναι για γαμήσι, οι μουσουλμάνες για γάμο». Η γυναίκα που μου το είπε αυτό ήταν σοκαρισμένη, όχι μόνο επειδή το αγόρι που το είπε ήταν Γάλλος και λευκός, αλλά και επειδή όλα τα κορίτσια στην τάξη χειροκρότησαν. Το να είσαι ο macho από τα αγόρια

φαίνεται στις κοπέλες σαν μέσο διαφυγής. Έτσι τα κορίτσια λειτουργούν σαν κράχτες. Η Νάντια παραδόθηκε στους βιαστές της από δύο κορίτσια που γνώριζε, και στα οποία είχε ζητηθεί να βρουν μια «dick-sucker»

“Μια μέρα στο σταθμό ο Π. Έβαλε τα χέρια του πάνω μου. Τον ρώτησε γιατί και μου είπε : «Δεν μπορείς να κάνεις τίποτα, μπορούμε να κάνουμε ότι θέλουμε μαζί σου». Είπε ότι ήταν για λάδωμα, αλλά δεν κατάλαβα για τι ακριβώς. Αρχισα να βγαίνω έξω όλο και λιγότερο, αλλά τα αγόρια συνέχισαν να έρχονται για μένα» αναφέρει η Ελοντί, 14, στη δήλωσή της στην αστυνομία.

Η ντροπή του ομαδικού βιασμού σακατεύει: τα περισσότερα κορίτσια δεν τολμούν να μιλήσουν από το φόβο αντίποινων- καμένα διαμερίσματα, απειλές σε μικρότερες αδερφές. Εκτιμάται ότι στη Γαλλία και τη Μεγάλη Βρετανία μόνο το 10% των βιασμών αναφέρεται στην αστυνομία και αυτές αφορούν μόνο ενήλικες. Σε αυτές τις περιοχές η σιωπή είναι ακόμη πιο δελεαστική- για μερικές μουσουλμανικές οικογένειες, ιδιαίτερα, το προγαμιαίο σεξ είναι ταμπού και η παρθενία της κόρης τιμάται πάνω από όλα.

Η Samira Bellil δεν ανέφερε το βιασμό της αρχικά. Η αστυνομία ονομάζει τα θύματα ομαδικού βιασμού «υπερ-βιασμένα». Έτσι ένοιωθα κι αυτή υπερ- φοβισμένη, υπερ-αηδιασμένη και υπερ-ένοχη. Δεν μπορούσε να μιλήσει εύκολα στους Αλγερινούς γονείς της. Δεν είπε τίποτα, μέχρι που τρεις φίλες της, της είπαν ότι τους επιτέθηκε ο Κ.- ο ίδιος άντρας που την είχε βιάσει δύο φορές- και τη ρώτησαν αν θα το ανέφερε. Το έκανε και έγινε μέλος μιας μικρής μειονότητας.

Μόνο τα τελευταία χρόνια τα κορίτσια έχουν αρχίσει να αναφέρουν τέτοια εγκλήματα- δηλαδή, αν γνωρίζουν ότι είναι τέτοια (Η Samira Bellil δεν ήξερε ότι το να βιαστεί, σοδομιστεί και να αναγκαστεί να πάρει πίπα από τρία αγόρια

ήταν ένα έγκλημα που τιμωρούσε ο Γαλλικός νόμος). «Δεν ξέρω αν οι αριθμοί των βιασμών έχουν αυξηθεί» λέει ένας κοινωνιολόγος, ειδικός στην εφηβική σεξουαλικότητα «ξέρω όμως ότι η ικανότητα να μιλάς γι αυτό έχει αυξηθεί». Όταν η Samira Bellil εξέδωσε το βιβλίο της «Στην κόλαση των Tournantes» το ταμπού έσπασε λίγο παραπάνω.

Απαιτούσε απίστευτο θάρρος. Ο Κ. Που έκανε δύο χρόνια φυλακή, έχει επιστρέψει εδώ και πολλοί καιρό στους δρόμους, στους δρόμους που κυκλοφορεί και η Bellil. Των είδε τρεις μήνες πριν τελειώσει το βιβλίο της. «Τα πόδια μου ήταν σαν ζελές. Περίμενα ότι θα πιάσει το κεφάλι μου, ότι θα με τραβήξει από τα πόδια.» Αλλά υπέγραψε με το αληθινό της όνομα, και έβαλε τη φωτογραφία της στο εξώφυλλο. «Ο εκδότης μου λέει ότι έχω ωραίο πρόσωπο» αστειεύεται. «Ποτέ δεν σκέφτηκα να μείνω ανώνυμη. Έπρεπε να είμαι αξιοπίστη. Υπάρχουν τόσες νεαρές γυναίκες που έχουν υποφέρει. Θέλω να τους δώσω ελπίδα και ένας θεός ξέρει ότι τηνχρειάζονται».

Δεν υπάρχουν στατιστικές για τα tournantes αφού η πλειοψηφία των ομαδικών βιασμών δεν αναφέρεται. Ανέκδοτα στοιχεία δείχνουν ότι υπάρχει σοβαρό πρόβλημα. Ο κοινωνικός λειτουργός Richard Heyberger, που λειτουργεί ένα καταφύγιο για τους έφηβους δυτικά του Παρισιού, αναφέρει ότι όλα τα κορίτσια που έρχονται στη στέγη του ξέρουν τουλάχιστον ένα άλλο κορίτσι που την «έχουν περάσει». Η Samira Bellil από τότε που εξέδωσε το βιβλίο της λαμβάνει 20-30 γράμματα την ημέρα, πολλά από θύματα.

«Το αγόρι μου μου είπε ότι πήγαινα γυρεύοντας. Δεν νομίζω ότι συνέβη κάτι τέτοιο. Όταν μετά τη δεύτερη φορά τον παράτησα, γέλασε και μου είπε ότι δεν υπήρχε περίπτωση να τον ξεχάσω»

«Όταν πήγαινα σχολείο πριν από 7 χρόνια» λέει η Deflaou «τα αγόρια έλεγαν

«Ηρέμησε ή θα σε πάμε στο υπόγειο». Εννοούσαν ότι θα σε βίαζαν» Η αδερφή της Deflaou, έξι χρόνια μεγαλύτερη, ήξερε για τα «γυρίσματα» (pass-rounds) όταν ήταν στο σχολείο. Οι ακτιβιστές της βάσης άκουγαν τη λέξη tournante για περίπου δύο δεκαετίες. Αλλά μόνο το φιλμ του Genestal, σκοτεινό, σκληρό και αληθινό, σόκαρε τις πολιτικές τάξεις σε έτσι ώστε να αντιδράσουν. Οι υπουργού ανακοίνωσαν το τέλος της σεξουαλικής βίας στα σχολεία. Επιτροπές οργανώθηκαν για την καταπολέμηση του φαινομένου.

Ίσως αυτή η προσοχή από τους διαδρόμους της εξουσίας να είναι πολύ λίγη και πολύ αργά. Η Fadela Amara, διευθύντρια της ακτιβιστικής ομάδας «Σπίτι των Φίλων» εργάζεται στα banlieue δύο δεκαετίες, με λίγη βοήθεια. «Το κοινό δεν έχει ιδέα τι συμβαίνει. Όταν μιλάνε για τα banlieue μιλάνε για το έγκλημα. Κανείς δεν μιλάει για τις γυναίκες». Μιλάει λες και έχει πει τα ίδια πράγματα πολλές φορές. «Όλα τα δικαιώματα που έχει κερδίσει ο φεμινισμός σταματάνε στα όρια των banlieue».

Σχηματισμένος από παραδοσιακές αντιλήψεις για την κατωτερότητα των γυναικών, και έναν κώδικα δρόμου που βασίζεται στην επιβίωση του δυνατότερου, ο νόμος που κυβερνά τα banlieue είναι σκληρός και βίαιος. «Οι γυναίκες είναι οι φύλακες της τιμής» λέει η Bellil. Τα κορίτσια πρέπει να είναι παρθένες. Πρέπει να μελετάνε στο σπίτι, να φροντίζουν τους άντρες, και να μη βγαίνουν έξω. Αυτό τις κάνει «καλά κορίτσια» και τις κρατάει μακριά από τον κίνδυνο. Όλες οι υπόλοιπες είναι τσούλες. «Πρέπει να ακολουθείς του κανόνες. Αν θες να ζεις «Γαλλική» ζωή, να βγαίνεις έξω, να φοράς make-up, αποκτάς κακή φήμη» Αυτή η κακή φήμη δεν αναστρέφεται.

«Το περιμένεις» λέει μια κοπέλα. Αν δεις μια κοπέλα σε ένα banlieue, έχει το κεφάλι κάτω, και περπατάει όσο πιο γρήγορα γίνεται. «Τα κορίτσια κοιτάνε γύρω τους και βλέπουν τις υπόλοιπες κοπέλες να είναι το ίδιο. Νομίζουν ότι

έτσι είναι. Υπάρχει τέτοια μοιρολατρεία»

Η κατάσταση άλλαξε όταν τον περασμένο Οκτώβρη μια κοπέλα δολοφονήθηκε σε ένα προάστειο. Το αγόρι της 17χρονης Sohane Benziane, χαστούκισε στο πρόσωπο την κοπέλα ενός άλλου αγοριού. Τότε, προφανώς σαν εκδίκηση, έβαλαν φωτιά στην Benziane σε ένα δωμάτιο σκουπιδιών. Αγόρια της έκλειναν την έξοδο. Τελικά πέρασε, μέσα σε φλόγες, και κάηκε μέχρι θανάτου λίγο παρακάτω. Ένας 19χρονος άντρας κατηγορείται για το φόνο της.

Και το ταμπού έσπασε λίγο παραπάνω.

Την ημέρα του Αγ. Βαλεντίνου, σε ένα κρύο κοινωνικό κέντρο της Μασσαλίας, έξι νέες γυναίκες από τα προάστια κάθονται σε ένα τραπέζι αντιμετωπίζοντας ερωτήσεις. Τα μπλουζάκια τους γράφουν «Ούτε πουτάνες ούτε υποταγμένες» (Ni Putes Ni Soumises) και οι κοπέλες παίρνουν μέρος στην Πορεία Γυναικών. Η πορεία, στην οποία πήραν μέρος και μερικοί άντρες, ξεκίνησε από το Vitry, έκανε πάνω από 20 στάσεις σε όλη τη χώρα και κατέληξε στο Παρίσι στις 8 του Μάη, Διεθνή Ημέρα της Γυναίκας, όπου συγκέντρωσε 20.000 κόσμο.

«Έχουμε βαρεθεί », λέει η Loubra από το Clermont – Ferrand. «Έχουμε βαρεθεί να στεκόμαστε σούζα, να κατεβάζουμε τα μάτια, να φοβόμαστε» «Είναι αδύνατον πλέον να ζεις εδώ πέρα», λέει μια άλλη διαδηλώτρια. «Ασφυκτιούμε. Θέλω να φοράω ότι μου αρέσει, θέλω να μπορώ να λέω ‘Έχω ερωτική ζωή, τι σε ενδιαφέρει;’» Θέλει ότι έχουν τα άλλα κορίτσια έξω από το banlieue . Η κουβέντα περιστρέφεται γύρω από την αγάπη, και γιατί αυτή είναι ένα μάταιο όνειρο. «Δεν μπορείς να χρησιμοποιήσεις τη λέξη αγάπη» λέει η Bellil που πήρε μέρος στην πορεία εκείνη την ημέρα. «Είναι δείγμα αδυναμίας και από κει και μετά φοβάσαι». Το σύνθημα πουτάνες/υποταγμένες διαλέχθηκε προσεκτικά. «Σοκάρει» λέει η Αμάρα. «Αλλά το ίδιο σοκάρουν και αυτά που συμβαίνουν

στις

νεαρές

γυναίκες»

«Μερικές φορές νομίζω ότι ο κόσμος βλέπει τον ομαδικό βιασμό σαν ένα χαριτωμένο όργιο. Δεν βλέπουν τον εξευτελισμό, τις ώρες που περνάν, τα αγόρια να κάνουν ουρά, τα χτυπήματα, το φτύσιμο, τα αντικείμενα, τις προσβολές, τις φορές που λιποθυμάς από τον πόνο. Τα 3 με 15 αγόρια που γελάνε, πίνουν, στρίβουν τσιγαριλίκια, στέλνουν μηνύματα με το κινητό σε φίλους τους για να έρθουν κι αυτοί, παίρνουν φωτογραφίες, τραβάνε βίντεο. Και όταν τελειώσει ξέρεις ότι θα γίνει ξανά, σε δύο μέρες, μια εβδομάδα, δύο εβδομάδες». Μια ανώνυμη μαρτυρία, σε ένα forum των προαστείων www.macite.net.

Πως έγιναν έτσι τα πράγματα; Υπάρχουν 50.000 λόγοι, λέει η Bellil, αν και η ίδια ενδιαφέρεται περισσότερο για το τι μπορεί να γίνει για αυτό. Κάποιοι Γάλλοι σχολιαστές κατηγορούν το Ισλάμ, τις πολιτισμικές νοοτροπίες. Αυτό είναι επικίνδυνο έδαφος.

«Δεν είναι το Ισλάμ» λέει η Deflaoui, της οποίας η οικογένεια είναι μουσουλμάνοι. «Όταν πάω στην Τυνησία για διακοπές, τα πράγματα είναι διαφορετικά. Τα κορίτσια βγαίνουν έξω, μπορούν να καπνίσουν, να έχουν φίλους. Βλέπω ότι εκεί η νοοτροπία εξελίσσεται, αλλά εδώ όχι. Εδώ οι νέοι άνθρωποι οπισθοδρομούν».

Δεν πρόκειται για τη θρησκεία, λέει η Bellil. Πρόκειται για τη θρησκεία, και την κοινωνία, και τη βιολογία και την εκπαίδευση και όλα. Πρόκειται για αυτό που συμβαίνει όταν μια Μουσουλμανική κουλτούρα συγκρούεται με μια άλλη και τελικά παραμένουν τα χειρότερα και από τις δύο. Υπάρχουν λόγοι όπου και να κοιτάξεις και συνήθως περιλαμβάνουν τη λέξη «χάσμα». Το χάσμα μεταξύ του σπιτιού όπου φέρονται στα αγόρια σαν βασιλιάδες, όπως συνηθίζεται στις αφρικάνικες κουλτούρες, και έξω όπου θεωρούνται εγκληματίες και αποβράσματα. Το χάσμα μεταξύ των αγοριών και κοριτσιών στο σχολείο, όπου τα κορίτσια αποδίδουν καλύτερα και αφήνουν τα αγόρια πίσω. Τα αγόρια

παρατάν το σχολείο πιο συχνά ή καταλήγουν σε τεχνικά λύκεια, όπου η πρόσβασή τους σε κορίτσια είναι περιορισμένη. Οι κοπέλες που ξέρουν – αδερφές ή ξαδέρφες φίλων- είναι απαγορευμένες γι αυτούς λόγω του κώδικα τιμής.

«Δεν υπάρχει ευκαιρία για ουσιαστική κοινωνική επαφή» λέει η Sillam. «Το φλερτ είναι αδύνατο, το ίδιο και οι σχέσεις». Οι απόψεις των κοριτσιών από τα banlieue είναι πιο συναισθηματικές. «Πεθαίνουμε από έλλειψη αγάπης» λέει η Loubna. «Κανείς δεν μιλάει για αγάπη. Όλα είναι ταμπού». Στην χώρα της Σιμόν ντε Μπωβουάρ και της Σιμόν Βέλ, τα συνθήματα για πρόοδο και ισότητα είναι επικίνδυνα άσχετα.

«Οι φεμινίστριες εγκατέλειψαν τα banlieue» υποστηρίζει η εθνική καμπάνια των «Ούτε πουτάνες ούτε υποταγμένες». Θέτω αυτήν την κατηγορία στην Julia Kristeva, μια από τις κορυφαίες φεμινίστριες της Γαλλίας. Γιατί κανείς δεν έχει δώσει βάση ως τώρα; Μου στέλνει ένα μονοσέλιδο άρθρο που έγραψε πριν ένα χρόνο σχετικά με την «φθορά του ψυχοδυναμικού χώρου». «Είναι το ίδιο παντού» υποστηρίζει η Michelle Le Doeuff, καθηγήτρια φιλοσοφίας και μία από τις λίγες διανοούμενες φεμινίστριες πρόθυμη να λερώσει τα χέρια της με πρακτικά ζητήματα. «Το να κάνεις πρακτική και διανοητική δουλειά, αντιμετωπίζεται συγκαταβατικά». «Αλλά κι αν δεν ίσχυε αυτό» λέει η σκηνοθέτης Catherine Breillat, «δεν υπάρχει ισχυρό φεμινιστικό κίνημα σήμερα. Αντιθέτως, υπάρχει ισχυρός μισογυνισμός. Όταν μαθεύτηκαν οι ομαδικοί βιασμοί, κανείς δεν διαμαρτυρήθηκε εξαιτίας της μοιρολατρίας. Λένε 'Είναι θέμα κουλτούρας'. Όχι δεν είναι!»

Η Breillat, μια από τις πιο αθυρόστομες και περιβόητες σκηνοθέτες, δεν μασάει τα λόγια της. Σιχαίνεται τη Γαλλία, σιχαίνεται τους Γάλλους, σιχαίνεται το να είναι Γαλλίδα. Ξέρει που να εντοπίσει το φταίξιμο: στη δική της κουλτούρα. «Είναι μια μάτσο χώρα. Εν μέρη Latin, εν μέρη σκανδιναβική, και το αποτέλεσμα είναι απίστευτη υποκρισία. Είμαστε μια χώρα Ταρτούφων. Δεν αντιμετωπίζουμε τα προβλήματά μας και για αυτό όταν βρισκόμαστε

αντιμέτωποι με ομαδικούς βιασμούς δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα, επειδή είμαστε όλοι συνένοχοι»

Αντίθετα με τους περισσότερους πολιτικούς δεν κατηγορεί την πορνογραφία. Παρόλο που μια πρόσφατη έρευνα σε ένα δείγμα 1.200 12χρονων, αναφέρει ότι όλα τα αγόρια και τα μισά κορίτσια έχουν ήδη παρακολουθήσει πορνό. Στα γυμνάσια κυκλοφορούν DVD μαζί με ερασιτεχνικές βιντεοταινίες με tournante. «Δεν υπάρχει σεξουαλική διαπαιδαγώγηση» λέει η Deflaoui. “Μας λένε τι είναι το σπερματοζώαριο αλλά όχι πως να φερθείς σε μια γυναίκα. Έτσι τα αγόρια εκπαιδεύουν τους εαυτούς τους με το πορνό”. Κι όχι μόνο αυτό: στη φιλελεύθερη Γαλλική κοινωνία, ο mainstream κινηματογράφος πολλές φορές αναπαριστά πιστά το σεξ π.χ. το Romance (σκηνοθετημένο από την Breillat), το Baise-Moi, το Μη Αναστρέψιμος. Αλλά η Breillat δεν συμφωνεί. «Η πορνογραφία δεν είναι το πρόβλημα, αλλά και να ήταν, είναι πολύ αργά για να απαγορευτεί. Το πρόβλημα είναι ότι τα αγόρια δεν αποστασιοποιούνται από αυτήν. Δεν μπορούν να καταλάβουν τη διαφορά μεταξύ πορνογραφίας και πραγματικότητας». Τα κορίτσια στις πορνοταινίες βιάζονται ομαδικά πολύ συχνά και πάντα συγκατατίθενται. (Ο Βρετανός εγκληματολόγος Ray Wyre βρήκε ότι στο 92% των περιπτώσεων των βιασμών σε ταινίες, οι γυναίκες παρουσιάζονται να το απολαμβάνουν). Σχεδόν σε όλες τις υποθέσεις ομαδικών βιασμών που έφτασαν στα δικαστήρια, ο καρπός αυτής της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης είναι φανερός. Στη περίπτωση της Νάντια, τον περασμένο χρόνο, πριν οι ποινές (πέντε με δώδεκα χρόνια) ανακοινωθούν (μαζί με πέντε χρόνια καταδίκη για τις κοπέλες-συνεργούς), ένας από τους 18 κατηγορούμενους είπε, χρησιμοποιώντας ένα μακάβριο λογοπαίγνιο «Για τις οικογένειές μας είμαστε κλέφτες (voleurs) όχι βιαστές (violeurs)»

Στο βόρειο Παρίσι ένας αστυνομικός λέει για ένα βιαστή που δικάστηκε για κλοπή αυτοκινήτου μια μέρα πριν δικαστεί για βιασμό. Για την κλοπή

αυτοκινήτου παρουσιάστηκε μεταμελημένος. Για το βιασμό, γέλασε και είπε «Όχι, τα έχει ξεχάσει, της κάναμε και κάτι άλλο» (Πήγε φυλακή για το βιασμό, όχι για την κλοπή)

Το πρωί μετά το βιασμό της, ο βιαστής της Bellil της γυάλισε τα παπούτσια και της έφτιαξε πρωινό σαν να μην είχε συμβεί τίποτα. Ο Heyberger, που δέχεται ανήλικους εγκληματίες στο άσυλό του, λέει ότι μόνο ένα αγόρι αναγνώρισε ότι αυτό που έκανε ήταν έγκλημα. «Συνεχώς αναρωτιέμαι αν έχουν πραγματικά μετανοήσει. Και δεν έχω πείσει τον εαυτό μου ότι έχουν» «Ένα από τα παιδιά είπε να μην γυρίσω πίσω γιατί της έκαναν το πράγμα τους. Όταν πήγα κάτω σκέφτηκα ότι ίσως ή κοπέλα να μη συμφωνούσε. Αλλά είναι τσούλα. Τα ήθελε.»

Ένας από τους βιαστές της Νόρα, 18, στην κατάθεσή του στην αστυνομία. Αυτά τα αγόρια, είναι τέρατα; «Πολύ πιστεύουν» γράφει η Sue Lees στο κλασσικό της βιβλίο για το βιασμό, Carnal Knowledge, «ότι οι άντρες που συμμετέχουν σε ομαδικούς βιασμούς είναι παθολογικά τραμπούκοι, τέρατα ή μανιακοί και ότι οι ομαδικοί βιασμοί είναι πολύ πιο σπάνιοι από τους ατομικούς. Η έρευνες ανατρέπουν αυτές τις υποθέσεις» Στην πραγματικότητα οι ομαδικοί βιασμοί προκαλούνται από μια «ακραία ανάγκη για παιδαγωγικό ανδρισμό» ιδιαίτερα στην εφηβεία. Όλα αυτά γεννούνται στα γκέτο του Παρισιού και άλλες πόλεις της Γαλλίας (αν και έχουν παρατηρηθεί παρόμοια tournantes και σε «αστικά» σχολεία). Αλλά τι συμβαίνει αλλού;

Έχουν αναφερθεί παρόμοιες περιπτώσεις στη Μεγ. Βρετανία, και δύο περιβόητες υποθέσεις στο Λονδίνο το 1997 και το 2000 και η αστυνομία λέει ότι οι βιασμοί από συμμορίες αυξάνονται στο Λονδίνο. Συνήθως είναι μια μορφή μύησης στις συμμορίες του δρόμου, αναφέρει ο Διοικητής Andy Baker. “Τα κορίτσια πρέπει να συμφωνήσουν για να γίνουν μέλη της συμμορίας. Αλλά υπάρχει και η άλλη περίπτωση, όπου μια κοπέλα που κάνει σεξ μια φορά, μετά είναι σημαδεμένη”. Ούτως ή άλλως, καλείται «ουρά» (line-up). Αυτή κάθεσαι

και οι άλλοι κάνουν ουρά. Ίσως δεν είναι περίεργο ότι πολλοί από τους παράγοντες που υπάρχουν στη Γαλλία εμφανίζονται και εκεί. Στη Γαλλία, ο κοινωνιολόγος Lagrange, πιστεύει ότι η Πορεία Γυναικών είναι πολύ σημαντική, αλλά ακούγεται και προειδοποιητική, τουλάχιστον για αυτούς που είναι αναμειγμένοι. «Παλιά οι κοπέλες έλεγαν – θα φορέσω τη μαντίλα για να σεβαστώ την παράδοση- Εξαιτίας των βιασμών, αυτή η νοοτροπία έχει αλλάξει. Λένε ότι δεν είναι πια αποδεκτό»

Αλλά στο σημερινό κλίμα της έντασης μεταξύ δύσης και ανατολής, όπου το Ισλάμ χρησιμοποιείται σαν σήμα εξέγερσης, ο καιρός είναι επικίνδυνος για να φεύγεις από τη γραμμή σου. «Ο κόσμος θα πει ότι είναι προδότριες, ότι μαχαιρώνουν την κοινότητα στην πλάτη, ενώ η δύση κάνει πόλεμο στο Ισλάμ»

«Θα δυσκολέψουν τα πράγματα όταν επιστρέψουμε» λέει μια διαδηλώτρια αστειευόμενη. Αλλά δεν είναι αστείο. Σε ένα προαστιακό website γίνεται σοβαρή συζήτηση σχετικά με το ποια διαδηλώτρια θα «έχει πρόβλημα» πρώτη, όταν η δημοσιότητα καταλαγιάσει.

Όταν ρωτάω τις διαδηλώτριες αν είναι αισιόδοξες, μου λένε «Δεν έχω λύση κυρία μου». Μερικές μιλάνε για σεξουαλική διαπαιδαγώγηση. Άλλες για σχολεία για τους γονείς, ώστε να μαθαίνουν στα αγόρια τους να έχουν σεβασμό και να μην τα υπερασπίζονται τυφλά όταν συμμετέχουν σε ομαδικούς βιασμούς.

Για την ώρα, η ερώτηση της Bellil – τι να κάνουμε για αυτό- απαντάται με αυτό που θα ονόμαζε η Breillat τυπικό μάτσο τρόπο, από τον συντηρητικό υπουργό της Γαλλίας Nicholas Sarkozy. Περνάει ένας νόμος στο κοινοβούλιο που θα κάνει την άσκοπη και παρατεταμένη διαμονή σε διαδρόμους (αλλά όχι σε υπόγεια) εγκληματική ενέργεια. Επίσης σκοπεύει να μετατρέψει τα κέντρα κράτησης ανηλίκων σε φυλακές, κατά τα Αγγλικά πρότυπα. Αυτό είναι καταστολή, όχι πρόληψη.

«Αυτό είναι το τελευταίο πράγμα που χρειαζόμαστε» λέει η Bellil. «Αυτό που χρειαζόμαστε όταν με βίασα, ήταν κάποιος να μου κρατάει το χέρι. Κανένας δεν το έκανε αυτό. Κανείς.» Δεν έγραψε το βιβλίο της για να προκαλέσει τον οίκτο,

λέει. «Αυτό που θέλω είναι να μιλήσουν τα κορίτσια. Αν το κάνουν αυτό θα έχω νικήσει. Αλλά δεν μπορώ να είμαι ο ομιλητής για πολύ ακόμη. Δεν μπορώ να τα κάνω όλα. Υπάρχει τόση πολύ βία. »

Μετάφραση απο άρθρο της Guardian σχετικά με τις πάμπολλες περιπτώσεις ομαδικών βιασμών σε έφηβες στη Γαλλία, συνήθως αραβικής καταγωγής. Αναδημοσίευση από το <http://athens.indymedia.org>

Συγκλονίζει η περιπέτεια της 16χρονης

29 Οκτ. 06

Σοκαρισμένοι παραμένουν οι κάτοικοι της Εύβοιας αλλά και όλης της χώρας από την υπόθεση της 16χρονης μαθήτριας που κατήγγειλε βιασμό από συμμαθητές της, στο υπό κατάληψη σχολείο της.

Η κατάθεση της ανήλικης ήταν συγκλονιστική. Υποστήριξε ότι ο βιασμός της ήταν προμελετημένος και καταγράφηκε καρέ-καρέ σε κινητό τηλέφωνο.

Ο εισαγγελέας έχει, ήδη, ασκήσει ποινικές διώξεις για κακούργημα στους τέσσερις μαθητές, ο ένας εκ των οποίων είναι γιος καθηγητή γυμνασίου και ο άλλος γιος αστυνομικού.

Η δικογραφία της Αμαρύνθου

Της ΓΙΑΝΝΑΣ ΠΑΠΑΔΑΚΟΥ

Η 16χρονη μαθήτρια του λυκείου της Αμαρύνθου Ευβοίας που κατήγγειλε βιασμό από τέσσερις συμμαθητές της δηλώνει μέσω της μητέρας της ότι «θέλει να φύγει από αυτό το σχολείο», διότι νιώθει πλέον ότι δεν τη σηκώνει το κλίμα.

Η υπόθεση που κυριάρχησε στα τηλεοπτικά παράθυρα της περασμένης εβδομάδας αποκάλυψε παθογένειες του εκπαιδευτικού μας συστήματος, ρατσιστικές αντιλήψεις και σεξιστικές προκαταλήψεις.

Το κυρίαρχο «μότο» κάθε δικογραφίας βιασμού έχει επαναληφθεί και σε αυτή που έχουμε στα χέρια μας: Ακόμα και ο καθηγητής επικεφαλής του λυκείου υπαινίσσεται με απόλυτο τρόπο ότι η μαθήτριά, η γυναίκα δηλαδή, «προκαλούσε τους τέσσερις συμμαθητές και αυτοί την ακολούθησαν στην τουαλέτα». Απλά...

Η «ετυμηγορία» του λυκειάρχη

Ανεξάρτητα αν η ίδια η μαθήτριά καταθέτει με τρόπο σπαρακτικό στον αστυνομικό στις 26 Οκτωβρίου: «...Αντιστάθηκα σθεναρά, έβαλα τις φωνές και τα τσιριχτά... αλλά αυτοί φέρονταν σαν κτήνη...»

Η αριστούχος μαθήτριά περιγράφει στην κατάθεσή της πως συμπαθώντας ένα αγόρι βρέθηκε στριμωγμένη με άλλους τρεις, ανήμπορη να αντιδράσει.

Οι περισσότερες καταθέσεις των συμμαθητών της είναι εναντίον της καταγγέλλουσας, αλλά εναντίον της -εμμέσως πλην σαφώς- καταθέτει και ο λυκειάρχης της:

«Στις 8.30 στις 26 Οκτωβρίου με την άδεια των παιδιών (είχαν κατάληψη) πήγα στο λύκειο προκειμένου να διευθύνω κάποια υπηρεσιακά θέματα. Ευρισκόμενος στο γραφείο μου ήρθε έντρομη η διευθύντρια του γυμνασίου, Κ..., και με ενημέρωσε ότι η μητέρα της μαθήτριάς Α1 Λυκείου αλλοδαπή κατήγγειλε ότι η κόρη της ισχυρίζεται ότι βιάστηκε εντός του λυκείου από τέσσερις συμμαθητές της...»

Στη συνέχεια καταθέτει όσα του είπαν τα παιδιά υιοθετώντας τα... «Προκάλεσε λεκτικά και με απρεπείς χειρονομίες τον συμμαθητή της... να την ακολουθήσει στις τουαλέτες για να ερωτοτροπήσει μαζί της... εκείνος αποδέχθηκε την

πρόκληση...» Της αποδίδει μάλιστα ότι αποδέχθηκε μαζί του και τους φίλους του! Και αποκαλύπτει ότι «η μαθήτριά του είχε εκμυστηρευθεί ότι είχε μπλέξει με εξωσχολικά άτομα».

Από τη δικογραφία αποκαλύπτεται ότι, 40 μέτρα πάνω απ' όσα συνέβαιναν, το συστεγαζόμενο γυμνάσιο, που δεν είχε κατάληψη, λειτουργούσε κανονικά. Παρά το σούσουρο η γυμνασιάρχης πληροφορήθηκε το γεγονός μόνο μετά την καταγγελία της μαθήτριάς. Και όμως: οι καταθέσεις των μαρτύρων ή κατηγορουμένων μαθητών είναι πολύ περιγραφικές, δυστυχώς!

Μια μαθήτριά της Β' Λυκείου αναφέρει ότι: «Στις 25 Οκτωβρίου πήγα στο σχολείο στις 11.30 το πρωί και έμαθα από τα άλλα παιδιά ότι κάτι είχε γίνει με τη... 16χρονη και τα αγόρια στις τουαλέτες, αλλά δεν έδωσα σημασία...»

Στη συνέχεια περιγράφει τις σκηνές που διαδραματίστηκαν με ανεβοκατεβάσματα στο γραφείο των καθηγητών κ.λπ.

Ας δούμε όμως τι καταθέτει κατηγορούμενος και για τη βιντεοσκόπηση της σκηνής: «Η ... ανέβηκε στο διαχωριστικό της τουαλέτας και τράβηξε κάτι στο βίντεο. Με το που το αντιλήφθηκαν αυτό ο ... της άρπαξε το κινητό και έσβησε το βίντεο...» Σοκαριστική λεπτομέρεια: Μάρτυρας του επεισοδίου ήταν και αδελφή εμπλεκόμενου-κατηγορουμένου.

Ο συνήγορος κατηγορουμένου μαθητή Θανάσης Τάρτης συνιστά «να είμαστε όλοι προσεκτικοί και να αποφεύγουμε να θίγουμε την ψυχική υγεία των ανηλίκων ένθεν κακείθεν».

Εξίσωση θυτών-θύματος

Ο σύλλογος των καθηγητών αποφάσισε μετά από αυτά να αποβάλει τους μαθητές αλλά και την καταγγέλλουσα για πέντε ημέρες από το σχολείο. Η μητέρα της 16χρονης καταγγέλλει στην «Κ.Ε.»:

«Ενώ επικοινωνήσε ο λυκειάρχης μαζί μου το μεσημέρι της ημέρας της αποβολής, στη συνέχεια έμαθα την απόφαση του σχολείου από την τηλεόραση. Δεν με δέχθηκαν ούτε από τον σύλλογο γονέων. Έχω πληγωθεί από τη στάση κάποιων στο χωριό, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν άνθρωποι που με στηρίζουν κι ας είναι σιωπηλοί... Θέλω τώρα να φύγω και εγώ και το ίδιο θέλει και το παιδί μου...»

Η απόφαση του συλλόγου προκάλεσε πλήθος αρνητικών σχολίων αφού εξίσωνε τους θύτες με το θύμα. Προχθές η Μαριέττα Γιαννάκου ζήτησε να ελεγχθεί η νομιμότητά της και αν εκλήθησαν σε απολογία όλοι οι εμπλεκόμενοι www.enet.gr

Ιστορίες φρίκης και απανθρωπιάς

«Ήταν βράδυ, ήμουν σπίτι μου στο χωριό Κιρούμπα, όταν 6 στρατιώτες μπήκαν», λέει η 20χρονη Βικτορίνα.

«Με μετέφεραν στο δάσος και με βίασαν, ο ένας μετά τον άλλο. Έχασα τον κόσμο. Όταν ξύπνησα είχε σταματήσει η αιμορραγία. Δεν ήξερα τι να κάνω. Πήγα με το πόδια το κοντινότερο χωριό. Ήταν σχεδόν άδειο. Δύο κάτοικοι με είδαν και μου έδωσαν νερό για να πλυθώ. Τους διηγήθηκα τα παθήματά μου και με συνόδευσαν στο σπίτι μου. Η κατάσταση της υγείας μου χειροτέρευε. Είχα την τύχη να με βρει μια ανθρωπιστική ομάδα και έτσι ήρθα εδώ». Μιλάει αργά χωρίς καμιά συγκίνηση στο βλέμμα. Ο χρόνος δεν έχει πια καμιά σημασία. Περιμένει να έρθει η σειρά της να εγχειριστεί. Οι επιπτώσεις των βιασμών είχαν αφήσει αδυσώπητο σημάδι στο σώμα της. Αλλά τη Βικτορίνα δεν την πιέζει ο χρόνος. Δεν θέλει να επιστρέψει στο χωριό της. Ούτε θέλει να πάρει τη βοήθεια που δίνει το νοσοκομείο, μια αγελάδα, μια τσάπα και ένα σακί με 10' κιλά

σπόρους, για να ξαναφτιάξει τη ζωή της. Ποια ζωή; Για τους συγγενείς της είναι μιάσμα, για τους άνδρες μια πόρνη.

Εlla - Φιλιπίνες

Ήρθε στην Κύπρο για εργασία πριν δυο χρόνια. Άρχισε να δουλεύει ως οικιακή βοηθός, στο σπίτι μίας ηλικιωμένης. Όταν απεβίωσε, "υιοθετήθηκε" - παράνομα βέβαια- από την κόρη της και τον σύζυγο της. Η "κυρία" της όμως, είχε την απαίτηση παράλληλα με την καθαριότητα του σπιτιού της, να φροντίζει και τις οικίες των τριών παιδιών της, ένα εκ των οποίων βρίσκεται σε άλλη πόλη της Κύπρου. Η νεαρή κοπέλα κάτω από πίεση και φοβούμενη την απέλασή της, αποδέχθηκε αυτούς τους απαράδεχτους όρους. Τα δύσκολα όμως άρχισαν μετά, όταν όπως υποστηρίζει - βάσιμα, σύμφωνα με πληροφορίες- όχι μόνο έπεσε θύμα σεξουαλικής παρενόχλησης από τον "κύριο" της, αλλά στη συνέχεια βιάστηκε από τον γιο της οικογένειας. Μετά τα τραγικά αυτά γεγονότα υπόβαλε την παραίτησή της. Αποτέλεσμα αυτής της απόφασης, ήταν να καταγγεληθεί από το Γραφείο Εργασίας, για παραβίαση των συμβολαίων εργασίας και να δέχεται τηλεφωνικές απειλές, εναντίον της ζωής της. Παράλληλα κινδυνεύει να απελαθεί, αφού δεν ανανεώθηκε η άδεια παραμονής της, πριν καν εκδικαστεί η υπόθεση βιασμού που εκκρεμεί στο δικαστήριο. www.diavatirio.gr

Είναι πολύ ήρεμη

Η Μπερναντέτ προσπαθεί να διηγηθεί με κάθε λεπτομέρεια όσα συνέβησαν στο βιασμό από πολλούς άντρες μαζί: ξυλοφόρτωμα, σοδομισμός, καψίματα με τσιγάρο. Και οι αστυνομικοί: «Ε, λοιπόν, δε φαίνεστε καθόλου τραυματισμένη. Δε δίνετε την εντύπωση γυναίκας που έχει πέσει θύμα βιασμού.» (Μαρί-Οντίλ Φαρζιέ, «Βιασμός», 1991)

